

Simone Weil

YERÇEKİMİ VE İNAYET

Çeviren: M. Mukadder Yakupoğlu

DOĞUBATI

SIMONE WEIL

YERÇEKİMİ VE İNAYET

DOĞUBATI

Simone Weil

Yerçekimi ve İnayet

Simone Weil

Yerçekimi ve İnayet

Çeviren: M. Mukadder Yakupoğlu

DOĞUBATI

© Tüm yayım hakları Doğu Batı Yayınları'na aittir.

Fransızca Özgün Metin
La pesanteur et la grâce, (1947) [1988]

Fransızcadan Çeviren
M. Mukadder Yakupoğlu

Fransızcadan Redaksiyon
Murat Erşen

Yayına Hazırlayan
Taşkın Takış

Kapak Tasarımı
Harun Ak

Baskı
Tarcan Matbaacılık
Şubat 2019

Doğu Batı Yayınları
Kültür Mah. Becerikli Sok.
No: 20/5 Kızılay/Ankara
Tel: 0312 425 68 64 - 425 68 65

www.dogubati.com

ISBN: 978-605-2133-72-9 / Sertifika No: 15036

Doğu Batı Yayınları-230 Felsefe-66

Kapak Resmi: Sandro Botticelli, *Mistik Doğuş*, 1500-1501.

Simone Weil (3 Şubat 1909 – 24 Ağustos 1943)

Yirminci yüzyılın sıra dışı Fransız düşünürü ve toplum felsefecisi. Zengin Yahudi bir ailesinde dünyaya geldi. Ünlü matematikçi André Weil'in küçük kız kardeşidir. Simone Weil, henüz altı yaşında Fransız şair Jean Racine'in şiirlerini okuyabiliyordu, on iki yaşında da Yunancayı öğrenmişti. Henri IV Lisesi'nde ünlü filozof Alain'in öğrencisi oldu ve burada École Normale Supérieure'e hazırlandı. Sağlam bir felsefe ve klasik filoloji eğitiminden geçen Weil, Le Puy, Auxerre, Roanne, Bourges ve Saint-Quintin'de, çeşitli okullarda felsefe dersleri verdi. Grev sözcülüğü gibi okul dışı etkinliklere katılma, hastalardan daha fazla yemeyi reddetme, sol eğilimli dergilere yazma gibi nedenlerle çevresiyle sık sık anlaşmazlığa düştü ve iş değiştirmek zorunda kaldı. Ağır sanayide çalışmanın psikolojik etkilerini öğrenmek amacıyla bir otomobil fabrikasına girerek bir süre işçi kadınlarla birlikte yaşadı (1934-35). 1936'da Zaragoza yakınlarında İspanya İç Savaşı için eylem hazırlığı yapan bir anarşist gruba katıldı; antimilitarist görüşlerinden dolayı silah kullanmak istemediğinden kampın aşçısı oldu. Simone Weil zamanla mistik düşünceye derin bir ilgi duydu. Yahudi bir aileden gelmekle birlikte varoluşçu Hıristiyan düşüncesini benimsedi. II. Dünya Savaşı sırasında Paris'in Almanlar tarafından işgal edilmesinden sonra Marsilya'ya gitti; Direniş Hareketi yanlısı *Cahiers du Sud* gibi dergilerde yazdı. 1942'de ailesiyle ABD'ye gitti, oradan İngiltere'ye geçerek Fransız Direniş Hareketi için çalıştı. Alman işgali altındaki Fransız yurtseverleriyle özdeşleşmek amacıyla başlattığı açlık grevi sonucunda erken yaşta öldü. Weil'in en önemli yapıtı, dünyadaki her şeyin boşluğa bırakılan cisimler gibi düştüğünü ve yalnızca inayet (*grâce*) ile yükselebileceğini savunduğu kitabı *Le pesanteur ve la grâce*'tır (Yerçekimi ve İnayet). Diğer önemli yapıtları *La connaissance surnaturelle* (1949), *L'Enracinement* (1950) ve *La condition ouvrière*'dir (1951).

İÇİNDEKİLER

Elli Yıl Sonra, Ek Önsöz 9
Önsöz 11

Yerçekimi ve İnayet 33
Boşluk ve Ödünleme 37
Boşluğu Kabul Etmek 42
Terk-i Dünya 44
Boşluğu Dolduran Hayal Gücü 49
Zamandan Vazgeçme 51
Nesnesiz Arzulamak 53
Ben 57
Yaratımın Feshi 63
Silinme 71
Zorunluluk ve İtaat 74
Yanılsamalar 81
Puta Tapma 89
Aşk 91
Kötülük 98
Mutsuzluk 109
Şiddet 114
Çarmıh 116
Terazi ve Kaldıraç 121
İmkânsız 123
Çelişki 127

Zorunlu ile İyilik Arasındaki Mesafe 132
Rastlantı 135
Sevilmesi Gereken Ortada Yoktur 137
Arındırıcı Tanrıtanımazlık 142
Dikkat ve İstenç 144
Terbiye Etme 151
Zekâ ve Lütuf 156
Okumalar 161
Gyges'in Yüzüğü 164
Evrenin Anlamı 167
Metaxu 172
Güzellik 175
Cebir 179
Toplumsal Damga 182
Koca Hayvan 186
İsrail 192
Toplumsal Ahenk 197
Çalışmanın Mistisizmi 204

ELLİ YIL SONRA, EK ÖNSÖZ

Yarım yüzyıl önce yazılan bu satırlara ne ekleyebilirim?

Tin için, ışık ve ruh için besin olan Simone Weil'in yapıtının güncelleştirilmeye gereksinimi yoktur, çünkü bu yapıt, bütün zamanların ve bütün yerlerin dışına taşan varlığın doruğundan çıkmaktadır. Platon veya Marcus Aurelius'un bir düşüncesine, Aiskhylos'un bir dizesine veya bir Shakespeare kahramanının çığlığına nasıl tarih koyabiliriz? Aynı şey Simone Weil için de söz konusudur. Gerçek ışık sönmez ve gerçek kaynakların yenilenmeye gereksinimleri yoktur.

Ve kim zaman-dışı diyorsa aynı zamanda evrensel demek istiyordur. Simone Weil'in ilk kitabını topluma sunmanın hak edilmemiş ayrıcalığına sahip olmam bana dünyanın dört bir tarafından gelen sayısız tanıklıklar sağladı. Ve bu tanıklıklar içinde beni en çok etkileyen taraf, onların köken, toplumsal sınıf, kültürel ortam vb. bakımından birbirlerinden çok farklı insanlardan gelmeleri ve hepsinin, o güne kadar çaresizce bekledikleri içsel bir gerçeğin açığa çıkışını buldukları bir yapıtı okuyunca ruhlarının en derin yerlerinden etkilenmeleriydi.

Tarihin hızlanmasının çok sayıda put yarattığı ve yok ettiği yüzyılın bitmekte olduğu bu dönemde, bu kitap, gitgide artan bir şekilde, "Tanrı'ya sahip olabilen hiçlik" olarak yerçekimiyle köleleşen ve Tanrı'nın lütfuyla özgürleşen ebedi insana, bir ebediyet mesajı olarak görünmektedir.

Gustave Thibon
Aralık 1990

ÖNSÖZ

1941 Haziranı'nda, o sırada Marsilya'da oturan Dominiken mezhebine mensup bir dostum olan R. P. Perrin'den saklamadığım, ama öz olarak şu ifadeleri içeren bir mektup aldım: "Burada, felsefe doktoralı, aşırı solcu, Yahudi bir genç kız tanıdım. Bu kız ırkçı yasalar nedeniyle üniversiteden atıldığı için taşrada bir çiftlikte bir süre çalışmak istiyor. Bana göre böyle bir denemenin biri tarafından gözlem altında tutulması gerekiyor ve bu genç kızı evinizde konuk ederseniz çok memnun olacağım." İlk tepkim daha çok olumsuzdu. Daha sonra bir dostun önerisini hoş karşılama ve yazgının yolumun üzerine çıkardığı bir insanı dışlamama arzusu, o sırada Yahudilerin hedef olmaya başladığı zulümlere bağlı olan sempati hâlesi ve bunlara eklenen belirli bir merak beni bu öneriyi kabul etmeye zorladı.

Birkaç gün sonra, Simone Weil evime ayak basmıştı. İlk temaslarımız samimi ama sıkıntı vericiydi. Somut olarak, hiçbir konuda anlaşamıyorduk. Sert ve monoton bir sesle sonu gelmeyen konuşmalar yapıyordu ve bu bitimsiz görüşmelerden tam anlamıyla yıpranmış olarak çıkıyordum. Bunun üzerine, ona katlanabilmek için, sabır ve kibarlık silahlarını kuşandım.

Ve daha sonra, ortak yaşam sayesinde, yavaş yavaş karakterinin çekilmez yanının, öz yapısının bir ifadesi olmaktan çok, onun dışsal ve toplumsal benini gösterdiğini fark ettim. Olmak ve görünmek konumları onda yer değiştirmişti: insanların çoğunluğunun aksine, samimi bir atmosferde tanınmaktan kazançlı çıkıyordu: korkutucu bir kendiliğindenlikle yapısının hoş olmayan tarafını dışa vuruyordu ama buna karşın iyi tarafını göstermesi için ona çok zaman harcanması, şefkat gösterilmesi ve çekingenliğinin alt edilmesi gerekiyordu. Ancak o zaman bütün ruhuyla Hıristiyanlığa açılmaya başlıyordu: içinden kusursuz bir gizemcilik çıkıyordu: bir insanda dinsel gizlerle bu tür yakınlığa hiçbir zaman rastlamadım; *doğaüstü* kelam hiçbir zaman onunla temasta olduğum zamanki kadar gerçeğe yakın görünmedi.

Böyle bir gizemciliğin, tanrısal şeylere yönelen entelektüellerin çoğu zaman tek tanıklığı olan, kişisel bağlanmanın olmadığı dinsel spekülasyonlarla hiçbir ortak yönü yoktu. Weil "bilme" ve "bütün ruhuyla bilme" arasındaki umut kırıcı mesafeyi biliyor ve yaşıyordu ve yaşamının bu mesafeyi ortadan kaldırmaktan başka bir amacı yoktu. Tinsel esininin gerçekliğinden en küçük bir kuşku duymayacak kadar günlük yaşamına eşlik ettim: inancı, bazen şaşırtıcı bir gerçekdışılıkla ama her zaman mutlak bir gönül yüceliğiyle bütün eylemlerine nüfuz etmişti. Çilekeşliği, Léon Bloy'un sözleriyle "Hıristiyanların itidalle acı çekmeye koştukları" bizim ölçülü çağımızda abartılı görünebilir." (Nitekim, Ortaçağ'ın bazı azizlerinin tuhaf günah çıkarma biçimleri bugün büyük skandallara yol açardı); gene de duygusal her tür taşkınlıktan uzak durduğu gibi, nefsini köreltme düzeyiyle içsel yaşam düzeyi arasında hiçbir sapma görülmüyordu. Evimi fazla rahat bularak, eşimin anne-babasının Ren kıyısında bulunan yarı harabe eski çiftliğinde kalmak istemişti Her gün çalışmak ve bir şeyler yeme lütfunda bulunduğunda bizimle yemek yemek için eve geliyordu. Dermansız ve hasta olduğu halde (bütün yaşamı boyunca dayanıl-

maz baş ağrıları çekmişti ve birkaç yıl önce geçirdiği zatülcenp onda izler bırakmıştı), bitmeyen bir enerjiyle toprağı işliyor ve çoğu zaman yoldaki çalılıklardan toplanan dutları yemekle yetiniyordu. Her ay siyasi tutuklulara yiyecek fişlerinin yarısını gönderiyordu. Tinsel mülküne gelince, onu daha da cömert bir şekilde dağıtıyordu. Her akşam, günlük çalışmadan sonra, Platon'un büyük metinlerini bana açıklıyordu (Yunancayı iyi öğrenmek için asla zamanım olmamıştı). Bunu öyle bir pedagojik dehayla yapıyordu ki dersleri özgün bir yaratım kadar canlıydı. Diğer taraftan köyün geri kalmış bir yumurcağına aritmetiğin ilk ilkelerini öğretmek için de aynı istek ve aynı aşkla çaba gösteriyordu. Hattâ bu kafalara tohum ekme açlığı bazen eğlendirici yanlış anlamalara da yol açıyordu. Bir tür üst düzey eşitlikçilik başkalarının düzeyini kendi kabiliyetlerinin düzeyiyle ölçmesine neden oluyordu; ona göre en yüksek derecedeki öğretileri alamayacak bir kafa yoktu. Weil'in entelektüel bir yetenek keşfettiğini zannettiği ve *Upanişadlar*'ın muhteşem yorumlarıyla boğduğu Lorraineli bir genç kız işçiyi anımsıyorum. Zavallı kız korkunç sıkılıyordu ama çekingenlik ve kibarlıktan susuyordu...

Hoş ve çok şakacı bir arkadaştı: şakalarında kötü niyet yoktu. İçsel yaşamının ifadesinden ayırt edilemeyecek kadar derinden özümsenmiş olağanüstü bilgisi sohbetine unutulmaz bir çekicilik katıyordu. Bununla birlikte önemli bir kusuru (veya yerleşilen düzleme göre ender görülen bir özelliği) vardı: Toplumsal yaşamın icapları ve uzlaşımları karşısında kendinden ödün vermemek. Bütün düşüncelerini her zaman her koşulda herkese söylüyordu. Her şeyden önce ruhlara karşı duyduğu derin saygıdan kaynaklanan bu içtenlik, bazen eğlenceli olan, ama her gerçeğin yüksek sesle söylenmesinin iyi olmadığı bir dönemde bazılarının trajik bir boyut aldığı aksiliklere neden olmuştu.

Burada, düşüncesinin tarihsel kaynaklarının ve maruz kaldığı etkilerin bir listesini çıkarmak söz konusu değildir. Her gün beslendiği İncil dışında, Hindu ve Taoist büyük metinler

için, Homeros, Yunan trajedi yazarları ve özellikle Hıristiyan bir anlayışa göre yorumladığı Platon için büyük bir hayranlık duyuyordu: buna karşın büyük gizemci geleneğin yıkıcısı olarak gördüğü Aristoteles'ten nefret ediyordu. Dinsel alanda Aziz Yuhanna, edebiyat alanında Shakespeare, bazı İngiliz gizemci şairler ve Racine onun düşünce yapısını etkilemişlerdi. Çağdaşlar içinde, bana büyük bir hayranlıkla söz ettiği Paul Valéry ve *İspanya Vasiyeti*'ndeki* Koestler'den başkasını pek göremiyorum. Tercihleri, dışlamaları gibi kesindi. Gerçekten çok üstün olan yaratımın üst düzey bir tinsellik gerektirdiğine, sert içsel arınmalar geçirmeden tam ifadeye ulaşmanın mümkün olmadığına kesin olarak inanmıştı. Bu içten saflık ve gerçeklik kaygısı onu, kendilerinde en küçük bir etkileme arayışı, en hafif bir içtensizlik veya parıltılı sözler bulduğu bütün yazarlara karşı acımasız olmaya itiyordu: Corneille, Hugo, Nietzsche. Onun için geçerli olan tek şey, ruhun çıplaklığının ifadesi olan tamamen sade bir üsluptu. "Anlatım çabası, diye yazmıştı bana, yalnızca biçimle değil, aynı zamanda düşünce ve bütün olarak içsel varlıkla ilgilidir. İfadenin çıplaklığına ulaşılamadığı sürece, düşünce de gerçek büyüklüğü yakalayamaz, hattâ ona yaklaşamaz... Gerçek yazım biçimi, çeviri yapar gibi yazmaktır. Yazılı bir metin yabancı bir dile çevrildiği zaman, o metne yeni bir şey eklenmez; aksine metne hiçbir şey eklememe konusunda dinsel bir kaygı duyulur. Yazılı olmayan bir metni de aynı şekilde çevirmeliyiz."

Evimde birkaç hafta kaldıktan sonra, kendisine çok fazla özen gösterildiğini düşündüğünden, tanınmayan kişiler içinde tanınmaz biri olarak, gerçek tarım işçilerinin kaderini pay-

* Arthur Koestler'in 1937'de yayımladığı, İspanyol İç Savaşı deneyimlerini aktardığı ve İspanya zindanlarında kurşuna dizilmeyi beklerken tutmuş olduğu notlardan ortaya çıkan kitabıdır. Can Yayınları tarafından Çetin Altan çevirisiyle *Ölüm Hücresi* (1988) adıyla basılmıştır. Bu çeviri daha sonra Bilgi Yayınevi tarafından *İspanya'da Ölüm Güncesi* başlığıyla tekrar yayımlanmıştır. (ç.n.)

laşmak için başka bir çiftlikte çalışmaya karar verdi. Komşu köyün büyük bir mülk sahibinin yanında bağbozumunda çalışan bir ekipte iş bulmasını sağladım. Güçsüzlüğüne ve bu işe alışkın olmamasına rağmen, çevresindeki güçlü köylülerden daha az çalışmayı her zaman reddederek, bu çiftlikte hiç aksatmadan bir aydan fazla çalıştı. Baş ağrıları bazen kendisine bir karabasanda yaşadığı hissini verecek kadar korkunç oluyordu. "Bir gün", diye itiraf etmişti bana, "acaba farkına varmadan ölüp cehenneme gittim de cehennem ebediyen bağbozumundan mı ibaret diye sordum kendime."

Bu son deneyimden sonra, işgal nedeniyle Paris'ten kovulan anne-babasının geçici olarak ikamet ettikleri Marsilya'ya gitti. Manzaranın denizin muhteşem ufkuna doğru sonsuzluğa daldığı küçük apartman dairesinde birkaç kez onu görmeye gittim. Bu arada anne-babası ABD'ye gidiş hazırlıkları yapıyordu. Mutsuz vatanına bağlılığı ve zulüm gören arkadaşlarının kaderini paylaşma arzusu onu ailesiyle gitme konusunda uzun süre kararsız bıraktı. Sonunda, orada Rusya'ya veya İngiltere'ye geçme imkânlarını bulma umuduyla gitmeye karar verdi. Onu son kez 1942 Mayısı'nın ilk günlerinde gördüm. Garda bana, okumam ve sürgünü sırasında korumam ricasıyla yazılarıyla dolu çantasını verdi. Ondan ayrılırken heyecanımı göstermemek amacıyla şakayla karışık şunları söyledim: "Bu dünyada veya başka bir dünyada görüşmek üzere!" Birdenbire ciddileşti ve bana şu yanıtı verdi: "Başka bir dünyada tekrar görüşülmüyor." "Ampirik ben"imizi oluşturan sınırların ebedi yaşamın bütünlüğü içinde yok olduğunu söylemek istiyordu. Uzaklaşırken ona bir süre baktım. Birbirimizi bir daha hiç göremeyecektik: ebediyetle zaman içindeki temaslar ürkütücü ölçüde geçiciydi.

Eve döner dönmez, Simone Weil'in yazılarını okumaya başladım: içine bütün dillerden yaptığı alıntılara ve tamamen kişisel olan notlara karışan düşüncelerini günü gününe kaydettiği bir düzine büyük defter. O güne kadar ondan yalnızca birkaç dize ve *Cahiers du Sud*'de Emile Novis takma adıyla yayımlanan

Homeros üzerine yaptığı çalışmaları okumuştum. İleride okunacak bütün metinler bu defterlerden çıkarılmıştır. Bu sayfaların bende uyandırdığı heyecanı Simone Weil'e bir kez yazma imkânım oldu. Oran'dan bana gönderdiği aşağıdaki mektup, kişisel yönüne rağmen, bu kitabın yayımlanma nedenini ortaya koyduğu için onu bütünüyle aktarıyorum:

"Sevgili dostum, artık vedalaşma zamanının geldiği anlaşılıyor. Sizden sık sık haber almam pek kolay olmayacak. Kaderin birbirini seven üç insanın oturduğu Saint-Marcel'deki eve hoşgörülü davranacağını umut ediyorum. İşte burada çok önemli bir şey var. İnsan varoluşu o kadar kırılgan ve tehlike içinde ki titremeden kimseyi sevemiyorum. Hattâ benim dışımdaki bütün insanların her tür kötülük olasılığından tamamen korunamamış olmalarını gerçekten kabul edemiyorum. Burada, Tanrı'nın istencine itaat etme görevi ciddi olarak ihmal ediliyor.

"Defterlerimde düşünmüş olduğunuz şeylerin dışında düşünmediğiniz ama beklediğiniz şeyleri bulduğunuzu söylüyorsunuz; o halde bu defterler size aittir ve onlar sizin içinizde bir değişime uğradıktan sonra, bir gün yapıtlarınızın birinin içinde dışarı çıkacaklarını umuyorum. Çünkü bir fikrin yazgısını benim yazgım yerine sizinkine bağlaması kesinlikle daha tercih edilirdir. Bu dünyadaki yazgımın hiçbir zaman iyi olmayacağı duygusunu taşıyorum (bunun nedeni yazgımın başka bir yerde daha iyi olacağını düşünmem değildir: böyle bir şeye inanmam mümkün değil). İnsanın yazgısını bağlamasının iyi olacağı biri değilim. İnsanlar bu olguyu her zaman az veya çok sezmişlerdir; ama hangi mucizeden kaynaklandığını bilmediğim bir şekilde, fikirlerin sanki daha az sezgileri var gibi görünüyor. Bana gelen fikirlere iyi bir yerden başka bir şey temenni etmiyorum ve bu fikirlerin sizi yansıtacak şekilde biçim değiştirerek kaleminizde bir mesken bulmasından mutlu olacağım. Bu durum bendeki sorumluluk duygusunu ve çeşitli kusurlarım nedeniyle hakikate bana göründüğü şekliyle hizmet edemediğim düşüncesinin ezici ağırlığını biraz olsun hafifletecektir. Bütün bunları

size söylediğim yalınlıkla ele alacağınızı düşünüyorum. Yazma işinde, kalemi tutan el ve tüm toplumsal çevreleriyle ona bağlanan bedenle ruh hakikati sevenler için son derece ehemmiyetsiz şeylerdir. Bunlar yokluk düzeninde sonsuzca küçüktür. Her halükârda bu işlemde yalnızca kendi kişiliğime değil, aynı zamanda sizinkine ve saygı duyduğum diğer tüm yazarların kişiliğine verdiğim önem ancak bu ölçüdedir. Böyle bir alanda, az ya da çok hakir gördüğüm yazarların sadece kişilikleri benim için önemlidir.

"Bu defterlerin içinden istediğiniz bölümleri istediğiniz kişilere okuyabileceğinizi ama onları kimseye vermemeniz gerektiğini size söyleyip söylemediğimi anımsamıyorum... Eğer üç veya dört yıl benden söz edildiğini duymazsanız, kendinizi bu defterlerin tam sahibi olarak görebilirsiniz.

"Bütün bunları yola kafam rahat çıkmak için yazdım. Hâlâ içimde taşıdığım olgunlaşmamış şeylerin hepsini size aktaramadığım için üzgünüm. Ama bereket versin ki, bende olan bir şey ya değersizdir ya da benim dışımda, zarar görmeden yeniden aramıza ineceği bir yerde mükemmel bir biçimde bulunuyordur. O halde, benimle ilgili olan şeylerin hiçbir önemi olamaz.

"Ayrılışın hafif şokundan sonra bu konuda hiçbir üzüntü duymayacağınıza ve olur da bazen beni düşünürseniz bunun çocuklukta okunan bir romanın düşünülmesi gibi olmasına inanmayı tercih ederim, insanların kalbinde onlara hiçbir sıkıntı yaratmayacak şekilde bir yer edinmeyi isterim.

"Size içimizi ısıtan ve şenlendiren şeylerden bazılarını bana söyleten ve yazdıran ruh yüceliğini asla unutmayacağım, her ne kadar, benim durumumda, bunlara inanmak mümkün olmasa da. Bu sözler bana bir destek oldu. Belki de çok fazla. Bundan sonra uzun bir süre haberleşip haberleşemeyeceğimizi bilmiyorum. Ama bunun öneminin olmaması gerekiyor..."

Simone Weil bana bir kez Kazablanka'dan, daha sonra son bir kez de New York'tan yazdı. Serbest bölgenin Almanlar tarafından işgal edilmesi mektupların kesilmesine neden oldu. 1944'ün Kasım ayında onun Fransa'ya dönmesini beklerken, ortak dostlarımızdan bir yıl önce Londra'da öldüğünü öğrendim.

1909'da Paris'te doğan ve Alain'in eski bir öğrencisi olan Weil çok genç yaşta École Normale Supérieure'e girdi ve felsefe yeterlik sınavını büyük bir başarıyla geçti. Daha sonra çeşitli liselerde ders verdi ve çok genç yaşta politikaya karıştı. Toplumsal veya meslekî hiçbir kaygı duymadan dile getirdiği devrimci düşüncelerinin, yüce bir küçümseyişle karşıladığı bazı idari sorunlara yol açtığını belirtmeye bile gerek yok. İşten atılmaya kadar gidebilecek yaptırımlarla onu tehdit eden bir müfettişe gülerek şu yanıtı vermişti: "Sayın müfettiş, ben işten atılmayı daima kariyerimin doruk noktası olarak değerlendirmişimdir." Aşırı solun saflarında mücadele etti ama hangi partiden ya da ırktan olurlarsa olsunlar zayıfları ve ezilenleri savunmakla sınırlı kalarak hiçbir politik oluşuma katılmadı. Yoksulların kaderini paylaşmak istediğinden, izin alarak kim olduğunu kimseye açık etmeden Renault fabrikalarında bir yıl frezeci olarak çalıştı. Bir işçi mahallesinde bir oda tutup emeğinin sağladığı az yiyecekle yaşadı. Zatülcenp hastalığı bu deneyimi yarıda kesmesine neden oldu. İspanya İç Savaşı sırasında Kızılların safına katıldı ama silah kullanmak ruhuna ters geldiğinden savaşçı olmaktan çok bir teşvik edici oldu. Fiziksel bir kaza (bir dalgınlık sonucu ayakları kaynar suyla yanmıştı) Fransa'ya geri dönmesine yol açtı. Derinden bağlı olduğu ama kahramanca çılgınlıklarıyla çok büyük sıkıntılara soktuğu anne-babası, yaşamının tümünde olduğu gibi bu trajik koşullarda da, onu teninde esir tutmaya yönelen her şeyden azade bir varoluşun kaçınılmaz sonunu kuşkusuz geciktiren bir özenle sarmaladılar ona. "Karamazovların kendi doğalarının bayağı-

lığından çıkardıkları" ve insanı bu dünyaya bağlayan güç onda tuhaf bir biçimde eksikti.

1940 ile 1944 yılları arasında Fransızları derinden bölen olaylar sırasında Simone Weil'in gösterdiği davranışı anımsatmadan önce, onun mesajının ebedi ve aşkın içeriğinin politik güncellik adına kullanılmasının ve parti kavgalarına malzeme olmasının anısına hakaret anlamına geleceğini vurgulamak istiyorum. Hiçbir toplumsal komplonun ve ideolojinin ona sahip çıkma/onun adına konuşma hakkı yoktur. Halka beslediği sevgi ve her türlü baskıya duyduğu nefret onu sol partilere bağlamak için yeterli değildir; gelişmeyi reddetmesi ve geleneğe duyduğu saygı da onun sağ düşünce içine sokulmasına olanak vermez. Politik faaliyetlerinde her şeyde duyduğu tutkuya sahipti ama bir fikirden, bir ulustan veya bir sınıftan bir put yaratmaktan uzak kalarak, toplumsalın en üst derecede görecenin ve kötülüğün alanı olduğunu (toplumsalı gözlemlemek, diye yazıyordu, dünyadan elini eteğini çekmek kadar etkin bir arınmadır ve işte bu nedenle bu kadar uzun süre politikayla uğraşmam yanlış değildi) ve bu düzen içinde, doğaüstü ruhun ödevinin fanatik bir şekilde bir partiyi kucaklamak değil, sürekli yenilenlerin ve ezilenlerin yanında yer alıp dengeyi kurmaya çalışmak olduğunu biliyordu. İşte bu nedenle, komünizme duyduğu tiksintiye rağmen, Rusya'nın Alman işgali altında olduğu sırada bu ülkeye gitmek istedi. Bu dengeleme kavramı, onun politik ve toplumsal düşüncesinin temelini oluşturuyordu: "Toplumun dengesinin ne tarafa doğru bozulduğunu biliniyorsa, fazla hafif olan kefeye ağırlık ekleyebilmek için elden ne geliyorsa yapmak gerekir. Bu ağırlık kötülük de olsa, onu bu amaç için kullanarak belki de kendimizi kirletmiyoruz. Ama dengeyi kavramış olmak ve ve adalet –bu galipler kampının kaçağı– gibi taraf değiştirmeye hazır olmak gerekir."

Mütareke zamanı, bu ruh hali onu, kökenleri ve amaçları çeşitlilik gösteren ve bugün genel olarak Direniş adıyla anılan harekete yöneltti. Amerika yolculuğuna çıkmadan önce, Fran-

sız polisiyle görülecek hesabı vardı ve Gestapo'nun büyük baskınları döneminde Fransa'da kalmış olsaydı, yazgısının ne olacağı belliydi. ABD'ye varışından itibaren Direniş'e katılmak için girişimlerde bulundu. 1942'nin Kasım ayında Londra'ya gitti ve Maurice Schumann'ın hizmetinde bir süre çalıştı. O sırada Fransızların maruz kaldığı tehlikeleri paylaşamadığından, en azından yoksunluklarını paylaşmak istedi ve Fransa'da karneyle alınan yiyecek miktarı kadar yiyecek tüketmeye özen gösterdi. Bu rejim sallantıda olan sağlığını daha da bozdu ve hastaneye yatmak zorunda kaldı. Orada kendisine gösterilen özel bakımdan çok acı çekti. Onun bu karakterini daha önce bizimle beraberken fark etmiştim. Ayrıcalıklı bir konuma sokulmaktan nefret ederdi ve onu genel düzeyin üzerine çıkaracak her girişimden bir yabanıl gibi kaçardı. Yoksullar kitlesiyle ve bu dünyanın bahtsızlarıyla birlikte toplumsal merdivenin en alt basamağında olduğunda rahat hissederdi kendini. Kırsal bir bölgeye götürüldü ve orada doğayı yeniden görmekten duyduğu sevinci gösterdikten sonra öldü. Sonu hakkında hiçbir bilgiye sahip olamadım. "Can çekişme, diyordu, mükemmellerin bile mutlak saflığa ulaşmak için gereksindikleri en yüce karanlık gecedir ve bu saflık için bu gecenin acı olması gerekir." Sakin bir ölümün ona uygun görülmesini gerektirecek kadar yaşamının zahmetli geçtiğini düşünmeye cesaret ediyorum.

Simone Weil'in metinleri, ancak bir yorumcu tarafından zayıflatılabilecek ve ihanete uğrayabilecek büyük yapıtlar kategorisine girmektedir. Bu metinleri sunma konusundaki tek sıfatım onunla olan dostluğumdur ve birlikte yaptığımız uzun konuşmalar benim için düşüncesine girişi kolaylaştırmış, çok beklenmedik olan veya yetersiz bir şekilde dile getirilen bazı formülleri doğru yerlerine koymamı sağlamıştır. Burada, Pascal'da olduğu gibi, ne yazık ki gerçekleşmeyen daha eksiksiz bir yapı oluşturma amacıyla günü gününe ve çoğu zaman aceleyle konulmuş taşların söz konusu olduğu unutulmamalıdır.

Bu metinler, ifade ettikleri içsel deneyim gibi açık ve yalınlar. Yaşamla söz arasında hiçbir fark yoktur: ruh, düşünce ve ifade hiçbir çatlağı olmayan bir blok oluşturuyorlar. Simone Weil'i şahsen tanımamış olsaydım bile, üslubu tek başına tanıklığının gerçekliğini bana garanti ederdi. Düşüncelerinde her şeyden önce insanı çarpan şey, olası uygulamalarının çok anlamlılığıdır; düşüncelerinin yalınlığı dokunduğu her şeyi yalınlaştırmaktadır; bu düşünceler bizi gözün bir bakışıyla üst üste olan bir ufuklar sonsuzluğunu kucakladığı varlığın bu doruklarına taşır. "Bütün görüşleri hoşgörüyle karşılamalı ama onları dikey olarak düzene sokmalı ve uygun seviyelere yerleştirmelidir", demiştir. Ve ayrıca: "Üst üste gelen yorumları kapsayacak kadar gerçek olan her şey masum veya iyidir." Bu büyüklük ve saflığın işareti yapıtının her sayfasında bulunmaktadır.

İşte örneğin Leibniz'in çözemediği bir kavga olan iyimserlik ve kötümserlik arasındaki kavgayı çözen şu düşüncesi: "Mahlûk ile Tanrı arasında her dereceden mesafe vardır. Tanrı aşkının mümkün olmadığı bir mesafe: madde, bitkiler, hayvanlar. Kötülük kendini yok ettiği yerde eksiksizdir; artık kötülük yoktur: tanrısal masumiyetin aynası. Aşkın tam da mümkün olduğu bir noktadayız. Bu büyük bir ayrıcalıktır; çünkü birleştiren aşk mesafeyle orantılıdır. Tanrı mümkün olan en iyi dünyayı değil de, iyiliğin ve kötülüğün bütün derecelerini taşıyan bir dünya yaratmıştır. Dünyanın olabildiğince kötü olduğu noktada bulunuyoruz. Çünkü bunun ötesi kötülüğün masumiyet haline geldiği kademedir."

Kötülük sorununu ta tanrısal aşkın gizlerine kadar aydınlatan başka bir düşüncesi: "Yaratılan bütün şeyler benim için amaç olmayı reddeder. Benim açımdan Tanrı'nın en uç bağışlaması budur. Ve bunun kendisi kötülüktür. Kötülük bu dünyada Tanrı'nın bağışlamasının aldığı biçimdir." Ve bir Schopenhauer veya bir Sartre gibi, bu dünyadaki kötülükten temel bir kötümserlik çıkaran bütün düşünürlerin reddedilişi: "Dünyanın hiçbir değerinin olmadığını, yaşamın hiçbir değerinin ol-

madığını söylemek ve kanıt olarak kötülüğü göstermek saçmadır, çünkü bunların hiçbir değeri yoksa, kötülük bizi neyden yoksun bırakmaktadır?"

Daha yüksek olanın alçak olanın içine giriş yasasının formülünü şöyle verir: "Başka bir düzene aşkın olan her düzen bu başkasının içine sonsuz küçük bir biçim alarak girer". Bu formül Pascal'ın üç düzen yasasını tamamlayıp derinleştiriyor. Nitekim yaşam dünyası maddi dünyanın içinde sonsuz küçük olarak ortaya çıkıyor: gezegenin ve belki de kozmosun kütlesine kıyasla canlı varlıklar neyi temsil ederler? Aynı durum yaşam dünyasına nazaran tin dünyası için söz konusudur. Ve lütuf dünyasına gelirsek, bu dünya da kendi açısından dindışı düşüncelerimizde ve duygularımızda sonsuz küçüğü temsil etmektedir.

Simone Weil'in bütün yapıtı, metafiziğinde ve teolojisinde dahi devasa bir içsel arınma arzusuyla doludur. Bütün ruhuyla bu dünyadaki hiçbir şeyin, ona varlığını kanıtlayamayacağı ama kendisinde ve çevresinde varolan her şeyden daha gerçek olarak hissettiği saf ve mutlak bir iyiliğe yönelen Weil, inancını, hiçbir yazgı veya felaket darbesinin, hiçbir maddi veya tinsel çalkantının sarsamayacağı bu mükemmel varlığın içine oturtmak istemiştir. Bunun için, her şeyden önce, çoğu zaman Tanrı adını yıpratan ve gerçekte yalnızca zayıflığımızın veya gururumuzun sığınakları olan bütün yanılsama ve ödünleme biçimlerini (hayalî dindarlık, dinsel "avuntular", benin ölümsüzlüğüne duyulan durulaşmamış inanç, vb.) içsel yaşamdan çıkarmak gerekir: "Sonsuzluğun yerleştirildiği düzeye dikkat edilmelidir. Eğer sonsuzluk yalnızca sonlunun uygun olduğu bir düzeye yerleştirilirse, artık ona ne ad verildiğinin pek önemi yoktur."

Yaratılış güzelliği ve uyumuyla Tanrı'yı yansıtır ama içindeki kötülük ve ölümle ve onu yöneten acımasız zorunlulukla Tanrı'nın yokluğunu da ortaya çıkarır. Biz Tanrı'dan *çıktık*: bu olgu onun izini taşıdığımızı ama aynı zamanda ondan koptuğumuzu göstermektedir. Var olmak (*exister*: dışa yerleştirilmek)

sözcüğünün etimolojisi bu bakımdan çok aydınlatıcıdır: var olduğumuzu (*exister*) söyleyebiliriz ama olduğumuzu (*être*) söyleyemeyiz. Varlık olan Tanrı, varolmamız için bir şekilde silinmiştir; bizim bir şey olmamız için her şey olmaktan vazgeçmiştir; bizim yararımıza, iyiliğe yabancı ve kayıtsız olan başka bir zorunluluğun egemen olmasına izin vermek için iyilikle çakışan kendi zorunluluğundan kendini yoksun bırakmıştır. Tanrı'nın yaratma eylemiyle geri çekildiği bu dünyanın temel yasası, varoluşun her katında benzer bir şekilde bulunan yerçekimi yasasıdır. Yerçekimi "tanrıdan kaçan" en üst güçtür. Yerçekimi her yaratığı kendisini koruyan veya büyüten her şeyi aramaya ve Thukydides'in söylediği gibi sahip olduğu bütün gücü kullanmaya iter. Psikolojik olarak, yerçekimi, benin onaylanması ve onarımıyla ilgili bütün dürtülerle, sarsılan varlığımızı içeriden sağlamlaştırmak, yani Tanrı'ya yabancı ve zıt kalmak için kullandığımız bütün kaçamaklarla (kendine yalan söyleme, düşe ve sahte ideallere sığınma, geçmişe ve geleceğe hayalî el koymalar vb.) kendini gösterir.

Simone Weil kurtuluş sorununu şu terimlerle ifade etmiştir: "İçimizde yerçekimine benzeyen şeyden nasıl kurtulabiliriz?" Yalnızca Tanrı'nın lütfuyla. Tanrı bize ulaşmak için zamanın ve mekânın sonsuz kalınlığından geçmektedir; Tanrı'nın lütfu bu dünyayı yöneten zorunluluğun ve rastlantının kör oyunlarında hiçbir değişiklik yapmamaktadır: bu lütuf, jeolojik katmanların içine onların yapısını bozmadan işleyen su damlası gibi ruhlarımıza nüfuz eder ve orada tekrar Tanrı haline gelmeye rıza göstermemiz için sessizlik içinde bekler. Yerçekimi yaratılışın yasasıydı, lütfun işi ise bizi yok etmektir. Bizim bir şey olmamız için Tanrı aşk yoluyla her şey olmamaya razı olmuştur; Tanrı'nın yeniden her şey olması için bizim artık bir şey olmamaya razı olmamız gerekmektedir. O halde içimizdeki beni, yani "Tanrı'nın ışığını durduran ve bir varlık olduğunu sandığımız, günah ve hatanın yansıttığı bu gölgeyi" yok etmek söz konusudur. Bu mutlak alçakgönüllülüğün, hiçbir şey olma-

maya bu koşulsuz rızanın dışında, bütün kahramanlık ve özveri biçimleri yerçekimine ve yalana bağımlı kalır. "Yalnızca benimizi sunabiliriz. Yoksa, bağış diye adlandırılan her şey benin öç alması üzerine yapıştırılan bir etiketten başka bir şey değildir."

Beni öldürmek için, insanın kendisini yaşamın bütün ısırmalarına karşı çıplak ve savunmasız olarak sunması, boşluğu, dengesizliği kabul etmesi, mutsuzluğu ödünlemeyi hiç araştırmaması ve özellikle "lütfun geçeceği çatlakları tıkamaya yönelen" hayalin çalışmasını askıya alması gerekir. Bütün günahlar boşluktan kaçma girişimleridir. Aynı zamanda geçmişten ve gelecekten vazgeçmek gerekir, çünkü ben her zaman tükenen bir geçmişin çevresinde geçmişin ve geleceğin bir yoğunlaşmasından başka bir şey değildir. Bellek ve umut hayalî yükselişlere sınırsız bir alan açarak mutsuzluğun kurtarıcı etkisini silerler, ama şimdiki âna sadakat insanı gerçekten hiçliğe indirger ve buradan ona ebediyetin kapılarını açar.

Benin içeriden aşk tarafından öldürülmesi gerekir. Ama ben aynı zamanda dışarıdan aşırı ıstırapla ve düşüşle de öldürülebilir. Azizler gibi, artık ben sevgisi kalmayan ve bütün yaşamları şimdiki anla sınırlı olan gezginler ve fahişeler vardır. Düşüşün dramı buradadır; bu durumun onarılamaz niteliğini oluşturan, düşüşün yok ettiği benin değerli olması değildir, çünkü ben yok edilmek üzere oluşmuştur; düşüş Tanrı'nın beni yok etmesini önlediği içindir ki, ebedileştiren aşkın avını elinden alır.

Simone Weil bu doğaüstü özveriyi bütün insani büyüklük ve kahramanlık biçimlerinden keskince ayırır. Tanrı bu dünyada en zayıf ve en sade varlıktır; ona olan aşk putlar gibi ruhun tensel bölümünü doldurmaz; ona gitmek için boşa sıkıntı çekmek, ölümün korkunç gizemini örten tutkunun ve gururun bütün esrikliklerini reddetmek ve sadece, İncil'in sözünü ettiği ve bedenin ve benin algılamadığı "küçük soluk"la yönlenmeye kendini bırakmak gerekir. "Aziz Pavlus'a olduğu gibi, Hz. İsa'ya, "sana sadık kalacağım" demek onu çoktan inkâr etmek demektir, çünkü böyle söylemek sadakatin kaynağını Tan-

rı'nın lütfunda değil de kendinde görmek anlamına gelir. Bereket versin ki, seçildiğinden, bu inkâr herkes ve kendisi için apaçık hale gelmiştir. Ne kadar çok kişi böyle böbürlenmiştir –ama bunu hiçbir zaman anlamazlar." Güçlü olan için ölmek kolaydır, çünkü güçten pay almak şaşırtıcı bir esrime sağlar. Ama güçsüz olan için ölmek, doğaüstüdür: binlerce insan Napoléon için kahramanca ölürken, can çekişen İsa müritleri tarafından terk edilmiştir (daha sonra kendini kurban etme din şehitleri için daha kolay olmuştur, çünkü Kilise'nin toplumsal gücü tarafından desteklenmişlerdir). "Doğaüstü aşkın güçle hiçbir ilgisi yoktur ama bu aşk ruhu gücün soğukluğuna, demirin soğukluğuna karşı korumaz. Yalnızca dünyevi bağlılık, yeteri kadar enerjiye sahipse, demirin soğukluğuna karşı koruyabilir. Zırh kılıç gibi madenden yapılmıştır. Ruhu yaralanmalara karşı koruyan bir aşk arzu ediliyorsa, Tanrı'dan başka bir şeyi sevmek gerekir."

Kahramanın bir zırhı vardır, aziz ise çıplaktır. Oysa zırh, darbelerden korurken gerçekle doğrudan teması ve özellikle doğaüstü aşkın boyutu olan üçüncü boyuta girişi engeller. Şeylerin gerçekten bizler açısından varolmaları için, bizim içimize nüfuz etmeleri gerekir. Buradan çıplak olmanın zorunluluğu çıkmaktadır: eğer zırh bizi hem yaralardan hem de yaraların açtığı derinlikten koruyorsa, içimize hiçbir şey giremez. Her günah üçüncü boyuta karşı bir suçtur, derinliğe nüfuz etmek isteyen bir duyguyu gerçekdışı, acısız bir düzeye getirmek için yapılan bir girişimdir. Bu, kesin bir yasadır: kendi ıstırabımızı ne kadar azaltırsak, gerçekle olan içten ve doğrudan birliği o kadar çok zayıflatmış oluruz. Sınırda, yaşam her şeyi yüzeye yayar: artık düşte duyulan acıdan daha fazlası duyulmaz, çünkü iki boyuta indirgenen varoluş bir düş gibi düz hale gelir. Aynı durum bütün avuntular, yanılsamalar, övünmeler ve onlarla gerçeğin ısırığının içimizde açtığı boşlukları doldurmaya çalıştığımız ödünleyici bütün tepkiler için söz konusudur. Aslında her boşluk, her oyuk üçüncü boyutun varlığına yol açar: bir yü-

zeyin içine girilemez ve bir boşluğu tıkamak, yüzeyde gizlenmek, tecrit olmak demektir. Eski fiziğin "Doğa boşluktan nefret eder" sözü, kesinlikle psikolojiye uygulanabilir. Lütfun içimize girmek için, tam da bu boşluğa gereksinimi vardır.

Kurtuluşun tek yolu olan bu "yok olma" istencin değil lütfun eseridir. İnsan saçlarını çekerek göğe yükselemez. İstenç ancak kölece yapılan işlerde etkindir: istenç çiftçinin ekim zamanında gösterdiği çaba gibi lütuf çalışmasında önceden gereken doğal erdemlerin doğru işlemesini sağlar. Ama tanrısal tohum başka yerden gelir... Platon ve Malebranche gibi, Simone Weil de bu alanda istençten ziyade dikkate önem vermiştir. "İyiliğe ve kötülüğe karşı kayıtsız olmalıyız, yani dikkatin ışığını her ikisine de eşit olarak yansıtmalıyız. Böylece iyilik kötülüğe otomatik olarak üstün gelecektir." Yaratılması gereken tam da bu daha üstün otomatizmdir; iyilik benini kasarak ve "yeteneğini zorlayarak" değil de (hiçbir şey, alçak bir ruh haliyle yapılan yüce bir eylem kadar alçaltıcı değildir), aşk ve kendini yok etme gücüyle iyiliğin kendiliğinden içinden çıktığı inayete tam bir itaat durumuna ulaşarak elde edilir. "Eylem" terazinin ibresidir. İbreye değil, ağırlıklara dokunmak gerekir. Ama ne yazık ki, "Zeus'un altın terazisi"nde ibreye müdahale etmek kendi ağırlığını değiştirmekten daha kolaydır.

O halde dinsel dikkat bizi "zıtların yoldan çıkması"nın ve iyilikle kötülük arasındaki tercihin üzerine çıkarır. "Tercih, aşağı düzeye ait bir kavramdır." Kötü bir eylemde bulunup bulunmama konusunda kararsız kaldığım sürece (örneğin bana kendini sunan bir kadına sahip olup olmama arasında, dostuna ihanet edip etmeme arasında kararsız kalmak gibi) iyiliği seçsem bile, reddettiğim kötülüğün pek üzerine çıkmış olmam. İyi hareketimin gerçekten iyi olması için, bu sefil çalkantıya egemen olmam ve dışarıda gerçekleştirdiğim iyiliğin içsel zorunluluğumun doğru ifadesi olması gerekir. Bu noktada azizlik al-

çalmaya benzemektedir;[1] aynı şekilde namert bir erkeğin tutkusu konuştuğu zaman bir kadına sahip olmakta veya çıkarı gerektirdiğinde bir dosta ihanet etmekte tereddüt etmemesi gibi, bir aziz de saf veya sadık kalmak için tercih yapamaz; başka türlü davranamaz; bir aziz bir arının çiçeğe doğru gitmesi gibi iyiliğe doğru gider. Kötülükle aynı terazide tartılarak seçilen iyiliğin ancak toplumsal bir değeri olabilir; gizleri gören Tanrı açısından, kişi aynı dürtülerle hareket etmektedir ve kötülükle aynı basitliğe bürünmektedir. Buradan, erdemin bazı biçimleriyle, bunlara bağlı günah arasında çoğu zaman saptanan yakınlık ortaya çıkmaktadır; hırsızlık ile burjuvanın mülkiyete saygısı, aldatma ile "namuslu kadın", tasarruf kasası ile savurganlık vb. Gerçek iyilik kötülüğün zıddı değildir (bir şeyle doğrudan zıtlaşmak için, onunla aynı düzeyde olmak gerekir): gerçek iyilik kötülüğe aşkındır, onu siler. "Kötülüğün bozduğu şey iyilik değildir, çünkü iyilik bozulamaz; ancak alçalmış bir iyilik bozulabilir."

Saf iyiliği araştırmaya girişen ruh bu dünyada ortadan kaldırılamayan çelişkilere toslar. Çelişki gerçeğin ölçütüdür. "Yaşamımız imkânsızlıktır, saçmalıktır. İstediğimiz her şey ona bağlı olan koşullarla veya sonuçlarla çelişkilidir. Bunun nedeni, mahlukât olarak, Tanrı olarak ve Tanrı'dan sonsuzca farklı varlıklar olarak bizim de çelişki olmamızdır." Örneğin hesapsızca çocuk sahibi olursanız, aşırı çoğalmaya ve savaşa neden olursunuz (bu açıdan Japonya bir örnektir); halkın maddi durumunu iyileştirirseniz, o halkın ruhunu bozma tehlikesine girersiniz; kendinizi bir kişiye tamamen adarsanız, onun için varolmayı kesersiniz vs. Yalnızca hayalî iyilik çelişkisizdir: çok

[1] Bu Hermes'in postulatıdır: en yüksek en alçağa benzer –Simone Weil'in bütün yapıtı boyunca sayısız uygulamalar çıkardığı varlığın temel yasası. Böylece, azizlerin şiddet-dışılığı dışsal olarak alçaklıkla özdeşleşir, en üst bilgelik bilgisizliğe varır, lütfun önergeleri hayvansal içgüdülerin yazgısını yansıtır (senin karşında bir yük hayvanı haline geldim...).

sayıda çocuk sahibi olmayı arzulayan bir genç kız, halkın mutluluğunu düşleyen bir sosyal reformcu, eyleme geçmedikleri sürece, hiçbir engelle karşılaşmazlar: saf ama varsayımsal olan bir iyiliğin içinde gezinirler; bir engele çarpmak uyanışın işaretidir. Sefilliğimizin ve büyüklüğümüzün göstergesi olan bu çelişkiyi bütün acısıyla kabul etmeliyiz. Krallığı bu dünyada olmayan saf iyiliğe ulaşmak, iyilik ile kötülüğün karıştığı bu evrenin saçmalığını yaşamak ve ondan ıstırap çekmekle mümkündür. "Herhangi bir yalanla saf iyiliğin çekiminin ve imkânsızlığının üzerini örtmeden, dikkati ve niyeti tamamen saf ve imkânsız iyiliğe yönelterek yapılan eylem saftır." Zorunlulukla iyilik arasındaki uçurumu düşlerle (geçici bir baba olarak düşünülen Tanrıya inan bilim, ilerleme...) doldurmak yerine, çelişkinin iki kolunu olduğu gibi kabul etmek ve aralarındaki mesafeyle birbirlerinden ayrılmalarına izin vermek gerekir. Ve zorunluluğun ve iyiliğin temel özdeşliği, Tanrı'yı yaran/parçalayan yaratıcı eylemin insandaki yansıması olarak bu yarılmada bulunur: "Tanrı'dan tamamen yoksun olan bu dünya Tanrı'nın kendisidir. Tamamen iyilikten başka olduğu sürece zorunluluk iyiliktir. İşte bu nedenle mutsuzluktaki her avuntu kişiyi aşktan veya hakikatten uzaklaştırır. Burada gizemlerin gizemi vardır. Bu gizeme dokunduğumuzda, güvende oluruz." Böylece, karışıklığı reddeden kişi ıstırap çekmek için damgalanmıştır. Dünyevi Site'nin muhafızının, gölgeler arasında sevmeye gitmeye çağırdığı Antigone'den, insani adaletsizliğin, mezarına kadar çarmıha gerdiği Simone Weil'in kendisine kadar, bu görece şeyler dünyasında yoldan çıkmış mutlak aşıklarının yazgısı olmuştur. "Yalnızca iyilik istiyorsak, aydınlanmış nesnenin gölgeye bağlanması gibi gerçek iyiliği kötülüğe bağlayan yasaya ters düşeriz ve dünyanın evrensel yasasıyla ters düştüğümüzde mutsuzluğa kapılmamız kaçınılmazdır." Ruh kendinden tamamen boşalmadığı/mahrum kalmadığı sürece, saf iyiliğe duyulan susuzluk kefaret ödeten ıstırabı doğurur; tamamen masum olan ruhta, bu susuzluk günahtan kurtaran ıstırabı yaratır:

"Masum olmak, tüm evrenin yüküne katlanmaktır. Dengeleyici ağırlığı fırlatıp atmaktır." O halde saflık ıstırabı ortadan kaldıramaz; aksine, saflık ıstırabı sonsuza kadar derinleştirir ama ona ebedi bir anlam kazandırır: "Hıristiyanlığın ölçüsüz büyüklüğü, ıstıraba karşı doğaüstü bir çare değil de ıstırabın doğaüstü bir kullanımını aramasından kaynaklanır."

İnsanı yok eden ve onu Tanrı'ya geri veren bu ıstırap, kendi merkezini Tecessümün'ün gizeminde bulmaktadır. Tanrı tecessüm etmemiş [İsa'da vücut bulmamış] olsaydı, acı çeken ve ölen insan bir anlamda Tanrı'dan daha büyük olurdu. Ama Tanrı kendini insan haline getirmiştir ve çarmıhta ölmüştür. "Tanrı Tanrı'yı terk etmiştir. Tanrı kendini boşaltmıştır: bu sözcükler aynı anda hem Yaratılış'ın hem de İsa'nın çileleriyle birlikte Tecessüm'ün anlamını açığa çıkarır... Tanrı bize hiç (varlık-olmayan) olduğumuzu öğretmek için kendisini hiçleştirmiştir." Başka bir deyişle, Tanrı içimizdeki mahlûku feshetmeyi öğrenmemiz için mahlûk haline gelmiştir ve kendisinden ayrılmasını sağlayan aşk eylemi bizi ona geri götürür. Simone Weil, Hz. İsa'nın aracılık işlevinin özünü onun insanlık durumunu en sefil ve trajik haliyle üstlenmesinde görür: işaretler ve mucizeler onun görevinin insani ve görece aşağı bölümünü oluşturur: doğaüstü bölümü, can çekişmedir, kandır, çarmıhtır ve sessiz göğe beyhude yakarıştır. Kurtarıcı'nın "Baba, beni neden terk ettin?" sözleri zamanın ve kötülüğün içine atılan mahlûkun bütün korkularını özetler. Baba bu yakarışa yalnızca sessizlikle yanıt verir –Weil için bu sözler tek başına Hıristiyanlığın kutsallığını kanıtlamak için yeterlidir.

*
* *

Mutlaktan ve ebediyetten bu büyüleniş Simone'da hiçbir şekilde dünyevi değerlerin saygınlığını ve gerekliliğini kabul etmemeye yol açmaz. Bu değerlerde, ruh ile Tanrı arasındaki aracıları, metaxuları görür. "Yok etme günahı nedir? Aşağı olan de-

ğil, çünkü bunun önemi yoktur. Yukarı olan değil, çünkü ona ulaşılamaz: Metaxular. Metaxular iyiliğin ve kötülüğün alanıdır... Ruhu ısıtan ve besleyen ve onlarsız insan yaşamının azizlik dışında mümkün olmadığı, bu görece ve karma imkânlardan (yuva, vatan, gelenekler, kültür vb.) hiçbir insanı yoksun bırakmamak gerekir." Ama bu görece ve karma imkânlar ancak Tanrı aşkıyla mutlak yoksunluktan geçen kişiler tarafından oldukları şekilde ele alınabilirler; diğer insanlar bunları az veya çok putlar haline getirirler: "Tanrı'yı yalnızca doğaüstü bir aşkla seven kişi araçlara sadece araçlar olarak bakabilir."

Simone Weil, "seçim, alt düzey kavranır" ve istemli çaba doğaüstü alanda mutlak olarak etkisizdir gibi düşüncelerine rağmen, kendini o ölçüde dinginciliğe bırakmamıştır. Aksine doğal erdemleri düzenli ve katı bir şekilde talim etmeden gizemli yaşamın yalnızca bir yanılsama olabileceğini anımsatmaktan geri durmamıştır. Lütfun nedeni insanın dışındadır ama lütfun koşulu insanın içindedir. Aziz Yuhanna'yı takiben, kolay ve aşağı görevlerin yapılmasından vazgeçiren esinin Tanrı'dan gelmediğini tekrar etmekten hoşlanırdı. "Ödev bize ben'i öldürmek için verilmiştir... Gerçek duaya ancak kendi istencini kurallara saygıyla tükettikten sonra ulaşılır." Günlük ödeve kesin itaate dayanmayan her tür dinsel coşkunluk onun için o kadar şaibeliydi ki, bu ödevi yerine getirirken, büyük oranda kırılgan sağlık durumundan kaynaklanan ender ihmaller her zaman kendi tinsel esininin gerçekliğinden kuşkulanmasına neden olmuştur. Yaşamının son döneminde yürek parçalayıcı bir alçakgönüllülükle şunları yazmıştır. "Bütün bu mistik olaylar yetkinliğimi tamamen aşıyor. Bunlar hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Bu olaylar temel ahlâki erdemlere sahip kişilere hasredilmişlerdir. Bunlardan tesadüfen söz ediyorum. Ve hattâ bunlardan tesadüfen söz ettiğimi kendime içten bir şekilde söyleme gücüne bile sahip değilim."

Simone Weil ancak konuştuğu düzeyde ele alınabilirse anlaşılabilir. Yapıtı, yoksunluğa onun kadar adânmış olmasalar

da en azından Weil'in yaşamını ve ölümünü adadığı saf iyiliğe karşı içlerinde büyük bir istek duyan ruhlara hitap etmektedir. Onunkisi gibi bir tinselliğin tehlikelerinden ben de bihaber değilim: en korkunç düşüşler en yüksek tepelerden olur. Ama ışığın bizi yakabilmesi güneşi balçıkla sıvamak için geçerli bir neden değildir.

Burada söz konusu olan felsefe değil yaşamdır. Simone Weil, kişisel bir sistem oluşturma iddiasından imtina ederek bütün gücüyle kendini eserinin dışında tutmaya çalışmıştır. Tek dileği artık Tanrı ile insanlar arasına girmemek ve "Yaratıcının ve yaratılanın sırlarını birbirlerine iletebilmeleri için" yok olmaktır. Weil, gerçek büyüklüğün hiçbir şey olmamak olduğunu çok iyi bildiğinden dehasına hiç aldırmamıştır. "Bende ne gibi bir enerji ya da yetenek olduğunun ne önemi var? Yok olmak için hep bunlardan yeteri kadarına sahip oldum... Onun kendi yolu vardı: bazı metinleri en üst esinin göstergesi olan bu kişisiz titreşime ulaşmıştır: Eğer bir kötülük bizi alçaltıyorsa, bu kötülüğü yapanı bağışlamak bizim için olanaksızdır. Bu kötülüğün bizi alçatmayıp gerçek düzeyimizi açığa çıkardığını düşünmek gerekir." Başka bir yerde: "Biri bana kötülük yaparsa, bunun gerçekten kötülük olmaması için, bunu bana yapan için duyulan sevgiden dolayı bu kötülüğün beni alçaltmamasını arzulamalıyım." Simone Weil, yapıtının sistematik tarafında değil de, bu tür alçakgönüllülük ve aşk feryatlarında saf bir mesajcı olarak ortaya çıkar. Ona inanmaktan hiçbir zaman vazgeçmedim. Bu sayfaları yayınlarken, bu inancı ona gelecek bütün ruhlara yayıyorum.

Bu kitaptaki bütün metinler Simone Weil'in bana bıraktığı el yazmalarından alınmıştır. O halde bu metinler 1942 Mayısı'ndan önceye aittirler. Akrabalarının bize ilettiği daha sonraki çalışmalar burada yer bulamamıştır. Metinleri, içinde sayısız alıntıların ve filolojik ve bilimsel çalışmaların birbirine karıştığı bu defterler arasından biz seçtik. Şu iki sunuş biçimi arasın-

da tereddüt ettik: Simone Weil'in düşüncelerini yazıldıkları biçimiyle birbiri ardına vermek veya bir sınıflandırmaya tâbi tutmak. İkinci formül bize daha uygun göründü.

Gustave Thibon
Şubat 1947

YERÇEKİMİ VE İNAYET

Ruhun bütün *doğal* hareketleri, maddi ağırlığın (fiziksel yerçekiminin) hareketlerine benzer yasalar tarafından idare edilir. Yalnızca inayet buna istisna oluşturur.

Doğaüstünün müdahalesi dışında, olayların her zaman yerçekimine uygun olarak oluşacağını beklemek gerekir.

Evrende iki güç hâkimdir: ışık ve yerçekimi.

Yerçekimi. – Genel olarak, başkalarından beklenen şey yerçekiminin bizde yaptığı etkiler tarafından belirlenir; onlardan gördüğümüz şey, yerçekiminin onlarda yaptığı etkilerle belirlenir. Bazen bu olgular çakışır (rastlantısal olarak), çoğu zaman da çakışmaz.

Bir insan başka birine az veya çok ihtiyacı olduğunu gösterdiği an, neden o başkası uzaklaşır? Yerçekimi.

Lear, yerçekiminin trajedisidir. Alçaklık olarak adlandırılan her şey bir yerçekimi olayıdır. Zaten alçaklık terimi bu olayı belirtmektedir.

Bir eylemin konusu ve o eylemi besleyen enerji düzeyi farklı şeylerdir.

Falan şeyi yapmak *gerekiyor*. Ama enerji nereden alınacak? Aynı düzeyde enerji yoksa erdemli bir eylem insanı alçaltabilir.

Aşağı ve yüzeysel aynı düzeydedir. O şiddetle ama alçakça seviyor: mümkün bir tümce. Derinden ama alçakça seviyor: imkânsız bir tümce.

Aynı ıstıraba yüksek bir saikle katlanmanın alçak bir saike nazaran daha zor olduğu doğruysa da (bir yumurtaya sahip olmak için gecenin birinden sabahın sekizine kadar ayakta kımıldamadan duran kişiler bir insan yaşamını kurtarmak için böyle bir şeyi çok zor yaparlar), erdemin yüksek bir biçimine göre aşağı bir biçimi, zorlukların, günah eğilimlerinin ve mutsuzlukların sınanmasına bazı bakımlardan daha uygundur. Napoléon'un askerleri. Askerlerin moralini ayakta tutmak veya yükseltmek için gaddarlığın kullanılması buradan gelir. Ahlâki zayıflıkla bağlantılı olarak bu unutulmamalı.

Bu, gücü genel olarak alçaklığın yanına koyan yasanın özel bir durumudur. Yerçekimi âdeta bunun simgesidir.

Yiyecek kuyrukları. Bir eylemi aşağılık bir saikle gerçekleştirmek soylu bir saikle gerçekleştirmekten daha kolaydır. *Alçak dürtüler yüksek dürtülere* göre daha çok enerji içerirler. Sorun: alçak dürtülerin payına düşen enerji yüksek dürtülere nasıl aktarılabilir?

Baş ağrılarımın bazı zamanlarında, kriz arttığı zaman, başka bir insana, alnının tam da aynı yerine vurarak acı çektirmek için yoğun bir arzu hissettiğimi unutmamak gerekir.

Benzer arzular insanlar arasında çok sık görülür.

Bu durumdayken birçok kez en azından kırıcı sözler söyleme eğilimime teslim oldum. Yerçekimine boyun eğmek. En büyük günah. Böylece dilin şeyler arasındaki ilişkiyi ifade etmek olan işlevi bozuluyor.

Yalvarıp yakarma davranışı: zorunlu olarak kendimden başka bir şeye doğru yönelmeliyim, çünkü söz konusu olan kendinden kurtulmaktır.

Bu kurtuluşa kendi enerjimle girişmek, zincirini çekip dizleri üzerine çöken ineğin çabasına benzer.

O halde insan kendi içindeki enerjiyi onu daha da azaltan bir şiddetle serbest bırakır. Termodinamik anlamda ödünleme, içinden ancak yukarıdan çıkılabilecek kısırdöngüdür.

İnsanın ahlâki enerjisinin kaynağı kendi dışındadır, tıpkı fiziksel enerjinin kaynağı gibi (beslenme, solunum). Bu kaynağı genellikle bulur ve işte bu nedenle –fizikte olduğu gibi– varlığının kendi içinde korunma ilkesini taşıdığı yanılgısına kapılır. Yoksunluk tek başına gereksinimi hissettirir. Ve yoksunluk durumunda, insan yenilebilecek *herhangi bir şeye* doğru dönmekten kendini alamaz.

Bunun tek ilacı vardır: ışıkla beslenmeyi sağlayan bir klorofil.

Yargılama. Bütün yanlışlıklar eşittir. Yalnızca tek bir yanlışlık vardır: ışıkla beslenme kabiliyetine sahip olmamak. Çünkü bu kabiliyet yok olduğunda, bütün yanlışlıklar mümkün hale gelir.

"Benim besinim beni Gönderenin isteğini yapmaktır."

Bu kabiliyetten başka bir iyilik yoktur.

Yerçekiminin hiçbir payının olmadığı bir hareketle aşağı inmek... Yerçekimi aşağı çeker, kanat yukarı çıkarır: ikinci güçteki hangi kanat yerçekimsiz indirebilir?

Yaratılış ikinci güçteki yerçekiminin iniş hareketinden, inayetin çıkış hareketinden ve inayetin iniş hareketinden oluşmuştur.

İnayet, iniş hareketinin yasasıdır.

Alçalmak, ahlâksal yerçekimi bakımından yükselmektir. Ahlâksal yerçekimi bizi yükseklere doğru düşürmektir.

Fazla büyük bir mutsuzluk bir insanı acımanın altına koyar: tiksinti, korku ve küçümseyiş.

Acıma (*pitié*) belirli bir düzeye kadar iner ve onun altına inemez. Merhamet (*charité*:* *hayırseverlik*) daha aşağı inmek için ne yapar?

O kadar aşağı düşenler kendilerine acıyorlar mı?

* Hıristiyan teolojisinde Tanrı sevgisi ve Tanrı'nın yarattığı olarak komşuyu sevmek. Hayır, hayırseverlik, sadaka, iyilik. (ç.n.)

BOŞLUK VE ÖDÜNLEME

İnsan mekaniği. Acı çeken her kim olursa olsun, acısını azaltmak için, ister kötü davranarak, ister acımayı tahrik ederek, acısını iletmeye çalışır ve böylece gerçekten de azaltır acısını. En aşağıda olan, kimsenin acımadığı, kimseye kötü davranma gücü olmayan (onu seven çocuğu veya kimsesi yoksa) kişinin ıstırabı kendi içinde kalır ve onu zehirler.

Bu durum yerçekimi gibi kaçınılmazdır. Ondan nasıl kurtulabiliriz? Yerçekimi gibi olan bir şeyden nasıl kurtulabiliriz?

Kötülüğü kendi dışına yayma eğilimi: bu kötülük hâlâ içimde! Varlıklar ve nesneler benim için yeteri kadar kutsal değiller. Tamamen balçığa dönüştüğüm zaman hiçbir şey kirletmemiş olabilirim. Düşüncemde bile hiçbir şeyi kirletmemek. En kötü zamanlarımda bile bir Yunan heykelini veya bir Giotto freskini yok etmezdim. Neden başka bir şeyi yok edeyim? Örneğin neden bir insanın mutlu bir ânı olabilecek bir ânını yok edeyim?

Bir kötülük bizi alçaltıyorsa, bu kötülüğü bize yapanı bağışlamak imkânsız. Onun bizi alçaltmayıp gerçek düzeyimizi ortaya çıkardığını düşünmek gerekir.

Başkasını kendi ıstırabının aynısını çekerken görme arzusu. İşte bu nedenle, toplumsal istikrarsızlık dönemleri hariç, yoksullar kinlerini benzerlerine kusarlar.
Bu da toplumsal istikrarın bir etmenidir.

Istırabı kendi dışına yayma eğilimi. Eğer zayıflığın aşırılığı yoluyla acıma uyandırmak ya da başkasına kötülük yapmak mümkün olmazsa, *kendi içinde evrenin temsili*ne kötülük yapılır.
Güzel ve iyi olan her şey bu durumda bir hakaret gibidir.

Başkasına kötülük yapmak, ondan bir şey almaktır. Bu nedir? Kötülük yapıldığı zaman (geri ödenmesi gereken) ne kazanılmıştır? Önemimiz artmıştır. Genişlemişizdir. İçimizdeki bir boşluğu, başkasında boşluk yaratarak doldurmuşuzdur.

Cezasını görmeden başkasına kötülük yapabilmek –örneğin susmak mecburiyetinde olan bir asta öfke kusmak– enerji harcamaktan kurtulmak demektir, bu harcamayı başkası üstlenmek zorunda kalır. Aynı durum, herhangi bir arzunun gayrimeşru biçimde tatmin edilmesinde de söz konusudur. Bu şekilde tasarruf edilen enerji hemen düşer.

Bağışlamak. Elimizden gelmez. Biri bize kötülük yaptığı zaman, içimizde tepkiler oluşur. İntikam arzusu temel bir denge arzusudur. Dengeyi başka bir düzlemde aramak. Kendi kendine bu sınıra kadar gitmek gerekir. O sınırda boşluğa dokunulur. (Kendine yardım et, Tanrı sana yardım edecektir...)

Baş ağrıları. Falan zamanda: onu evrene yansıtarak daha az acı çekilir ama evren bozulmuştur; acı kendi yerine geri geldi

mi daha bir şiddetlenir, ama içimde bir şey acı çekmez, bozulmamış bir evrenle temas halinde kalır. Tutkularla da aynı şekilde davran. Onları çökelt, bir noktada topla ve onlarla ilgilenmeyi bırak. Özellikle bütün acılara böyle muamele et. Onların şeylere yaklaşmasına mani ol.

Denge arayışı kötüdür çünkü hayalîdir. İntikam. Gerçekte düşman öldürülse veya ona işkence yapılsa bile, bu bir anlamda hayalîdir.

Toplumu, ailesi, dostları için, zenginleşmek için, toplumsal konumunu iyileştirmek vb. için yaşamış bir insan – bir savaş çıkıyor ve onu bir köle gibi alıp götürüyorlar ve o andan itibaren, ebediyen, yalnızca varolmak için gücünün en üst sınırına kadar kendini tüketmek zorundadır.

Bu korkunçtur, imkânsızdır ve işte bu yüzden kendisini ne kadar sefil sunarsa sunsun herhangi bir amaca sarılır, kendi tarafında çalışan köleyi cezalandırtmak için bile olsa. Amaçlar konusunda artık tercihi yoktur. Herhangi bir amaç boğulan biri için âdeta bir daldır.

Şehri yıkılan ve köle yapılan kişilerin artık ne geçmişleri ne de gelecekleri vardır: zihinlerini hangi konuyla doldurabilirler? Yalanlarla ve en bayağı, en acınası arzularla. Vaktiyle şehirlerini savunmak için hayatlarını tehlikeye atarlarken, şimdi bir tavuk çalmak için çarmıha gerilmeye bile hazırdırlar. Kesinlikle öyle, yoksa bu korkunç işkenceler gerekli olmazdı.

Ya da zihinlerindeki boşluğa tahammül edebilmeleri gerekiyordu.

Mutsuzken mutsuzluğu temaşa etme gücüne sahip olmak için, doğaüstü besin gerekir.

Çok çetin bir durumun [bizi] alçaltmasına sebep olan mekanizma şöyle işler; yüce duygular tarafında sağlanan enerji –genelde– sınırlanır; durum bu sınırdan öteye gitmeyi gerektirirse, enerji bakımından daha zengin olan alçak duygulara (korku, açgözlülük, rekor kırma zevki, dışsal onurlar) başvurulmalıdır.

Bu sınırlama birçok gerilemenin anahtarıdır.

İyilik aşkıyla, ıstırap çekilmesi gereken bir yola sürüklenerek belirli bir zaman sonra sınırlarına gelen ve alçalan kişilerin trajedisi.

Yol üzerindeki taş. Belli bir arzu yoğunluğuna ulaşılınca sanki taş artık varolmayacakmış gibi taşın üzerine atılmak. Ya da sanki kendisi var olmamış gibi çekip gitmek.

Arzu mutlaktan bir şeyler içerir ve başarısızlığa uğrarsa (bir kez enerjisi tükendi mi), mutlak, engele aktarılır. Yenilenlerin, ezilenlerin ruh durumu budur.

(Her şeyde) bir sınırın olduğunu ve bu sınırın doğaüstü yardım olmadan aşılamayacağını (ya da azıcık aşılacağını) ama ardından korkunç bir düşüşle bedelinin ödeneceğini kavramak.

Dürtülere neden olan nesnelerin yok olmasıyla serbest kalan enerji her zaman daha aşağıya gitme eğilimindedir.

Alçak duygular (kıskançlık, hınç) yoğunluğu azalmış enerjidir.

Her tür ödül enerjinin yoğunluğunun azalmasıdır.

İyi bir eylemden (veya bir sanat eserinden) sonra kendinden hoşnutluk daha yüksek enerjinin düşmesidir. Bu nedenle sağ el (sol elin yaptığını) bilmemelidir.

Salt hayalî bir ödül (XIV. Louis'nin bir gülümseyişi) harcanan şeyin tam eşdeğeridir, çünkü harcananın altında veya üstünde olan gerçek ödüllerin tersine, bu ödülün değeri harcanan şey kadardır. Bundan ötürü *hayalî üstünlükler* tek başlarına sınırsız çabalar için enerji sağlarlar. Ama XIV. Louis gerçekten gülümsemelidir; eğer gülümsemezse, bu dile getirilemez bir yoksunluktur. Bir kral ancak, çoğu zaman hayalî olan ödüller verebilir, yoksa borcunu ödememiş olacaktır.

Dinde bunun belirli bir düzeyde eşdeğeri vardır. XIV. Louis'den güleryüz göremeyince, bize gülümseyen bir Tanrı yaratırız.

Ya da gene kendi kendimizi överiz. Eşdeğer bir ödül gerekir. Bu da yerçekimi gibi kaçınılmazdır.

Düş kırıklığına uğratan sevdiğim biri. Ona yazdım. Onun adına kendi kendime söylediklerimle bana cevap vermemesi olanaksız.

İnsanlar bize vereceklerini hayal ettiğimiz şeyi bize borçludurlar. Onları bu borçtan muaf tutmalıyız [onların bu borcunu silmeliyiz].

Hayal ettiğimiz yaratıklardan başka olduklarını kabul etmek, Tanrı'nın vazgeçmesini taklit etmektir.

Ben de, olduğumu hayal ettiğim şeyden farklıyım. Bunu bilmek, bağışlamadır.

BOŞLUĞU KABUL ETMEK

"Tanrılar konusunda gelenek yoluyla inanıyor ve insanlar konusunda deneyim yoluyla görüyoruz ki her varlık, doğal bir zorunlukla, daima sahip olduğu bütün gücü kullanır" (Thukydides). Gaz gibi ruh da ona ayrılan alanın tamamını kaplama eğilimindedir. Büzülen ve boşluk bırakan bir gaz, entropi yasasına aykırı bir durum yaratacaktır. Entropi yasası Hıristiyanların Tanrısı için geçerli değildir. Yehova *doğal* bir Tanrı'yken, Hıristiyanlarınki *doğaüstü* bir Tanrı'dır.

Sahip olunan bütün gücü kullanmamak, boşluğa katlanmak demektir. Bu bütün doğa yasalarına aykırıdır: yalnızca inayet yapabilir bunu.

İnayet boşluğu doldurur ama ancak onu kabul edecek bir boşluğun olduğu yere girebilir ve bu boşluğu yaratan inayetin kendisidir.

Bir ödülün, verilen şeyin eşdeğerlisinin alınmasının zorunluluğu. Ama eğer bu zorunluluğu ihlal ederek bir boşluk bırakılırsa, âdeta bir hava emişi oluşur ve bunun üzerine doğaüstü

bir ödül gelir. Eğer başka bir karşılık varsa, ödül gelmez: bu boşluk ödülü getirir.

Aynı şey borçların ödenmesi konusunda da geçerlidir (bu yalnızca başkalarının bize yaptığı kötülüğü değil aynı zamanda onlara yapılan iyiliği de ilgilendirir). Burada da kendinde bir boşluğun varlığı kabul edilir.

Bir kendinde boşluğu kabul etmek, doğaüstüdür. Denk güçle karşılık vermeyen bir eylem için enerjiyi nereden bulabiliriz? Enerjinin başka bir yerden gelmesi gerekir. Fakat, öncelikle bir zorla sökme, umutsuz bir şey gerekir, önce bir boşluğun yaratılması gerekir. Boşluk: karanlık gece.

Hayranlık, acıma (özellikle ikisinin karışımı) gerçek bir enerji sağlar. Ama bunlarsız yapabilmek gerekir.

İster doğal olsun ister doğaüstü, ödülsüz bir zaman olması gerekir.

Dünyanın Tanrı'ya gereksinmesi için, boşluğun olduğu bir dünya tasarımı gerekir. Bu tasarım da kötülüğü varsayar.

Hakikati sevmek, boşluğa katlanmak ve dolayısıyla ölümü kabul etmek anlamına gelir. Hakikat ölümün tarafındadır.

İnsan bu dünyanın yasalarından ancak bir şimşek çakma süresince kurtulabilir. Durma, temaşa, saf sezgi, zihinsel boşluk, ahlâksal boşluğu kabul ediş anları. İşte insan bu anlar yoluyla doğaüstüne ulaşabilir.

Bir an boşluğa dayanabilen kişi ya doğaüstü besini alır ya da düşer. Korkunç bir risk ama bu riske girmek ve hattâ umutsuz bir ânı göze almak gerekir. Ama tehlikenin üzerine atlamamalı.

TERK-İ DÜNYA

Tam bir kopmaya (*détachement*) ulaşmak için mutsuzluk yeterli değildir. Tesellisiz bir mutsuzluk gerekir. Hiçbir teselli olmamalıdır. Tesellinin tasarımı bile olmamalıdır. O zaman sözle anlatılamaz teselli yukarıdan iner.

Borçları silmek. Gelecekten bir ödünleme beklemeden geçmişi kabul etmek. Şimdiki anda zamanı durdurmak. Bu aynı zamanda ölümün de kabul edilmesidir.

"Tanrısallığından soyundu." Dünyadan soyunmak. Yeniden bir kölenin doğasını giyinmek. Uzam ve zamanda işgal edilen noktaya, hiçliğe indirgenmek.

Dünyanın hayalî krallığından yoksun kalmak. Mutlak yalnızlık. O zaman dünyanın hakikati elde edilir.

Maddi şeylerden vazgeçmenin iki yolu:

Tinsel bir iyiye ulaşmak amacıyla kendini maddiyattan mahrum bırakmak.

Maddiyatı tinsel iyiliklerin koşulu olarak görmek ve hissetmek (örnek: açlık, yorgunluk, aşağılanma zekâyı karartır ve tefekkürü engeller) ve buna rağmen ondan vazgeçmek.

Yalnız bu ikinci tür vazgeçiş tinin çıplaklığıdır.
Üstelik, maddi şeyler eğer tek başlarına, tinsel şeylerle bağlantısız olarak ortaya çıkarlarsa pek tehlikeli değildirler.

İnayet olmayan her şeyden vazgeçmek, inayeti bile arzulamamak.

Arzunun sönmesi (Budizm) veya kopma –veya *amor fati*– veya mutlak iyi arzusu, hepsi aynı şeydir: arzuyu, her içeriğin erekliliğini boşaltmaktır, boşa arzulamaktır, temennisiz arzulamaktır.
Arzumuzu bütün iyi şeylerden koparmak ve beklemek. Deneyim bu beklentinin karşılık bulduğunu kanıtlamaktadır. Böylece mutlak iyiliğe kavuşulur.

Hangisi olursa olsun tekil nesnenin ötesinde, her şeyde, boşuna istemeli, boşluğu istemeli. Çünkü, ne zihnimizde canlandırabildiğimiz ne de tanımlayabildiğimiz bu iyilik bizim için bir boşluktur. Ama bu boşluk bütün dolu şeylerden daha doludur.
Bu noktaya varılırsa, işin içinden çıkılmış olur, çünkü Tanrı boşluğu doldurur. Burada hiçbir şekilde bugün anladığımız anlamda bir entelektüel süreç söz konusu değildir. Zekânın keşfedeceği hiçbir şey yoktur, o sadece zemini temizlemek zorundadır. Zekâ ancak kölece işlerde iyidir.
Bizim için iyi bir yokluktur (*néant*) çünkü hiçbir şey iyi değildir. Ama bu yokluk, gerçek dışı değildir. Varolan her şey, onunla karşılaştırıldığında gerçek dışıdır.

Boşlukları dolduran, acıları hafifleten inançları terk etmek gerekir. Ölümsüzlüğe inanç. Günahların yararına inanç: *etiam*

peccata.* Takdir-i ilahi düzenine inanç –kısaca genelde dinde aranan "avuntular".

Truva'nın ve Kartaca'nın yıkılışı üzerinden Tanrı'yı sevmek, avuntusuz olarak. Sevgi avuntu değil ışıktır.

Dünyanın gerçekliği bizim bağlılığımızla oluşmuştur. Bu, ben'in bizim tarafımızdan şeylere aktarılan gerçekliğidir. Bu kesinlikle dışsal gerçeklik değildir. Dışsal gerçeklik ancak tam bir kopuşla algılanabilir. Yalnızca bir iplik bile kalsa, hâlâ bağlantı var demektir.

Bizi en sefil şeylere bağlanmaya zorlayan mutsuzluk bağlanmanın sefil niteliğini açığa çıkarır. Böylelikle, kopmanın zorunluluğu daha açık hale gelir.

Bağlanma yanılsamalar üretir ve her kim gerçeği istiyorsa bunlardan kopmak zorundadır.

Bir şeyin gerçek olduğu bilindiği andan itibaren artık ona bağlanılamaz.

Bağlanma, gerçeklik duygusundaki yetersizlikten başka bir şey değildir. Bir şeye sahip olmaya bağlanılmıştır, çünkü ona sahip olmak bırakılırsa o şeyin artık varolmayacağı zannedilmektedir. Çoğu insan bir şehrin yok edilmesi ile kendisinin bu şehirden çaresizce sürülüşünün hepten farklı olduğunu bütün ruhuyla hissetmez.

İnsanın sefaleti eğer zamana yayılmamışsa katlanılamazdır.

Sefaletin katlanılamaz olması *için* onun hafiflemesini engellemeli.

---

* Pavlus der ki: "Tanrı'nın kendisini sevenler ve amacı uyarınca çağrılmış olanlar için, her şeyin iyilikle birlikte işlemesini sağladığını biliriz" (*Romalılara Mektup*, 8:28). Aziz Augustinus buna şunu ekler: *etiam peccata* yani "günahlar bile". (ç.n.)

"Ve gözyaşlarından usandıkları zaman" (*İlyada*) –hâlâ en korkunç ıstırabı katlanılır hale getirmenin bir yolu.

Teselli bulmamak için ağlanmamalıdır.[1]

Koparmayan her acı boşa harcanmış acıdır. Kasvetli soğuktan, büzüşmüş ruhtan daha korkunç hiçbir şey yoktur. Ovidius. Plautus'un köleleri.

Sevilen ve gözlerinin önünde olmayan bir şeyi veya bir varlığı, belki de bu şeyin yok olduğunu veya bu varlığın öldüğünü zihninde canlandırmadan düşünme asla.

Bu düşünce gerçeklik duygunu dağıtmasın, onu daha yoğun hale getirsin.

Ne zaman "İsteğin gerçekleşsin" dense, mümkün bütün mutsuzlukları bütün olarak tasarımlamalı.

Kendini öldürmenin iki tarzı vardır: intihar veya kopma/terk-i dünya.

Sevilen her şeyi düşünceyle öldürmek: bu, ölmenin tek yoludur. Ama sadece sevilen için söz konusudur. (Babasından, annesinden nefret etmeyen kişi... Ama: düşmanlarınızı seviniz...)

Sevilenin ölümsüz olmasını arzulama. Kim olursa olsun bir insanın ölümsüz olmasını da ölü olmasını da arzulama.

Cimri, hazinesine duyduğu arzuyla ondan yoksun kalır. Bütün hazinesi toprakta saklı şeyin içine koyulabiliyorsa, neden Tanrı'da saklamak mümkün olmasın?

---

[1] Bununla birlikle İsa "Ağlayanlar mutludur" demiştir. Ama Simone Weil burada yalnızca geçici şeylerden yoksun kalmaktan kaynaklanan ve insanın kendisi için döktüğü gözyaşlarını suçlamaktadır. (Fransız editörün notu.)

Ama Tanrı, hazine cimri için nasılsa öyle anlam yüklü hale gelirse, onun varolmadığını kendi kendine tekrar etmeli. Var olmasa da Tanrı, onun sevildiğini deneyimlemek.

Bir cimri tarafından sevilen bir hazine gibi sevilmemek için karanlık gecenin faaliyetiyle geri çekilen, Tanrı'dır.

Ölen Orestes için ağlayan Elektra. Tanrı var olmadığı düşünülerek sevilirse, varlığını açığa vuracaktır.

BOŞLUĞU DOLDURAN HAYAL GÜCÜ

Hayal gücü inayetin geçeceği bütün çatlakları kapatmak için sürekli iş başındadır.

(Kabul görmemiş) her boşluk nefret, acılık, keder ve kin yaratır. Nefret edilen kişi için temenni edilen ve hayal edilen kötülük dengeyi sağlar.

İspanya Vasiyeti'nde ölüme katlanmak için zaferler uyduran milisler, boşluğu dolduran hayal gücünün örneğidir. Zaferde kazanılacak bir şey olmamasına rağmen, kaybedilecek bir dava için değil de kazanılacak bir dava için ölüme katlanılır. Tamamen güçten yoksun bir şey için, bu insanüstü olacaktır (İsa'nın müritleri gibi). Ölüm düşüncesi bir dengeleyici icap ettirir ve bu dengeleyici –inayet bir kenara konursa– bir yalandan başka bir şey olamaz.

Boşlukları dolduran hayal gücü esas itibarıyla yalancıdır. Üçüncü boyutu dışlar, çünkü yalnızca gerçek nesneler üç boyutludur. Hayal gücü çok sayıda ilişkiyi de dışarıda bırakır.

Fiilen meydana gelmekteyken, bir anlamda hayalî kalan olayları tanımlamaya çalışmak. Savaş. Suçlar. İntikamlar. Aşırı mutsuzluk.

İspanya'da suçlar gerçekten işleniyordu ama buna rağmen katıksız palavralara benziyorlardı.

Rüyadan daha fazla boyutu olmayan gerçeklikler.

Kötülükte, düşte olduğu gibi, çoklu okumalar yoktur. Suçların yalınlığı bundan gelir.

Düşler gibi iki taraflı olan yavan suçlar: celladın tarafı ve kurbanın tarafı. Bir karabasanda ölmekten daha korkunç ne olabilir?

Ödünlemeler. Marius gelecekteki intikamı hayal ediyordu. Napoléon gelecek kuşakları düşünüyordu. II. Guillaume bir fincan çay istiyordu. Hayal gücü, yılları kat edecek kadar kuvvetli bağlanmamıştı güce: onun hayali bir fincan çaydı.

17. yüzyılda halkın soylulara tapınması (La Bruyère). Bu, boşlukları dolduran hayal gücünün bir etkisiydi, para onun yerini aldığından beri yok olan bir etki. İki alçak etki ama para daha alçak.

Hangi durumda olursa olsun dolduran hayal gücü durdurulursa, boşluk olur (kafa bakımından yoksullar).

Hangi durumda olursa olsun (ama bazı durumlarda, ne büyük alçalmalar pahasına!) hayal gücü boşluğu doldurabilir. Böylelikle vasat kişiler tutsak, köle, fahişe olabilir ve herhangi bir acıdan arınmadan geçebilirler.

Boşlukları dolduran hayal gücünün çalışmasını kendi içimizde sürekli askıya almalıyız.

Eğer her tür boşluk kabul edilirse, yazgının hangi darbesi dünyayı sevmeyi önleyebilir?

Ne olursa olsun, *dünyanın dolu olduğuna* eminizdir.

ZAMANDAN VAZGEÇME

Zaman ebediyetin bir suretidir ama aynı zamanda ebediyetin ikamesidir.[1]

Hazinesi elinden alınan cimri. Ondan alınan donmuş bir geçmiştir. İnsanın bütün zenginliği, geçmiş ve gelecektir.

Boşlukları dolduran gelecek. Bazen geçmiş de bu rolü oynar (şöyleydim, böyleydim, şunu yapmıştım...) Diğer durumlarda, mutsuzluk mutluluk düşüncesini katlanılamaz hale getirir; o zaman mutsuz insanı geçmişinden yoksun bırakır (*nessum maggior dolore...*).

Geçmiş ve gelecek hayalî yükselişlere sınırsız bir alan sağlayarak mutsuzluğun kurtarıcı etkisini engeller. Bu nedenle geçmişten ve gelecekten vazgeçme, vazgeçmelerin başında gelir.

Şimdi erekliliğe kavuşamaz. Gelecek de kavuşamaz, çünkü gelecek sadece şimdi olacak olandır. Ama bu bilinmez. Eğer

[1] Ersatz: yedek, aslının yerine geçen, suni.

bizde erekliliğe tekabül eden bu arzunun ucu şimdiye taşınırsa, bu uç ebediyete kadar boydan boya deler.

Bu, umutsuzluğun gelecekten vazgeçirten kullanımıdır.

Beklenen ve gerçekleşen bir hazdan düş kırıklığına uğranıldığı zaman, düş kırıklığının nedeni geleceğin beklenmesidir. Ve haz bir kez orada oldu mu, şimdidir. Geleceğin, gelecek olmayı kesmeden orada olması gerekir. Bu, yalnızca ebediyetin iyileştirdiği bir saçmalıktır.

Zaman ve mağara. Mağaradan çıkmak, kopmak artık geleceğe doğru yönelmemektir.

Bir arınma biçimi: yalnızca insanlardan gizli olarak değil de, Tanrı'nın var olmadığını düşünerek Tanrı'ya dua etmek.[1]

Ölülere karşı acıma: varolmayan için her şeyi yapmak.

Başkasının ölümünün verdiği acı, boşluğun, kaybolan dengenin acısıdır. Artık nesnesi olmayan, dolayısıyla ödülsüz çabalar. Eğer hayal gücü bu boşluğu telafi ederse, alçalma olur. "Bırak ölüler kendi ölülerini gömsün."* Ve insanın kendi ölümü, aynı şey değil midir? Nesne ve ödül gelecektedir. Gelecekten yoksun kalmak, boşluktur, dengenin kaybolmasıdır. Bu nedenle, "felsefe yapmak, ölmeyi öğrenmek demektir".** Bu nedenle "dua etmek bir ölüm gibidir".

Acı ve tükeniş ruhta daimilik duygusunu uyandırma noktasına vardığı zaman, bu daimiliği, kabul ediş ve aşkla temaşa ederken ebediyetten bile kopulur.

---

[1] Aslında Tanrı, *doğal* yetilerimiz için tek deneyim nesnesini oluşturan yaratılmış şeyler tarzında var olmaz. Bundan ötürü, doğaüstü gerçekle temas öncelikle bir yokluk deneyimi olarak yaşanır. (Fr. editörün notu.)

* Luka 9:60. (ç.n.)

** Montaigne, *Denemeler.* (ç.n.)

NESNESİZ ARZULAMAK

Arınma iyiliğin tamahkârlıktan ayrılmasıdır.

Enerjiyi nesnesinden koparmak için arzuların kaynağına inmek. Arzular enerji olarak burada gerçektir. Asılsız olan nesnedir. Ama bir arzunun nesnesinden ayrılmasında, ruhta sözle tarif edilemez bir kopuş vardır.

Kendi içine inerse insan, tam arzuladığı şeye sahip olduğunu bulur.

Eğer falanca (ölü) varlık arzulanırsa, özel, sınırlı bir varlık arzulanmış olur; o halde bu zorunlu olarak bir ölümlüdür ve şu varlık, ... gibi özelliklere sahip olan, kısacası şu gün, şu saatte ölen falanca varlık arzulanır. Ve ona ölü olarak sahip olunur.

Eğer para arzulanıyorsa, bir değişim aracı (müessese), ancak şu ya da bu koşulda elde edilebilen bir şey arzulanır, dolayısıyla bu şey ancak ... ölçüsünde arzulanır. İmdi, bu ölçüde ona sahip olunur.

Istırap, boşluk böyle durumlarda arzu nesnelerinin varoluş biçimidir. Gerçekdışının örtüsü kaldırıldığında, bu nesnelerin bize böyle verildikleri görülecektir.

Bu görüldüğünde, gene acı çekilir ama mutluyuzdur.

Hazinesi çalınan cimrinin tam olarak neyi kaybettiğini bilebilmek; bundan çok şey öğrenilirdi.

Lauzun ve silahşorların başının yükümlülüğü. Bu kişi, özgür ve baş silahşör olmamaktansa tutsak ve baş silahşor olmayı tercih ederdi.

Bunlar giysidir. "Çıplak olmaktan utanç duyuyorlardı."

Birini kaybetmek: ölünün, yok olanın hayali, gerçekdışı hale gelmesinden ıstırap duyuluyor. Ama ona duyulan arzu hayalî değildir. Hayalî olmayan arzunun yattığı kendi içine inmek: yiyecek hayal edilir ama açlığın kendisi gerçektir: açlığa yakalanmak. Ölünün mevcudiyeti hayalîdir ama yokluğu gayet gerçektir: bu yokluk bundan sonra onun belirme tarzıdır.

Boşluğu aramamak gerekir, çünkü onu doldurmak için doğaüstü besine bel bağlamak Tanrı'yı ayartmak olacaktır.

Aynı şekilde boşluktan kaçılmamalıdır.

Boşluk en üst doluluktur ama insanın bunu bilmeye hakkı yoktur. Bunun kanıtı, bizzat İsa'nın ondan, bir an, tamamen bihaber olmasıdır. Ben'in bir bölümü onu bilmek zorundadır ama diğer bölümleri için bu geçerli değildir, çünkü kendi aşağı tarzlarında bunu bilselerdi, artık boşluk olmazdı.

İsa günah dışında bütün insani sefaleti yaşamıştır. Ama insanı günaha meyilli kılan her şeye sahip olmuştur. İnsanı günaha meyilli kılan boşluktur. Bütün günahlar boşlukları doldurma girişimleridir. Böylece kirlerle dolu yaşamım onun mükemmel saf yaşamına yakındır ve aynı şey çok daha aşağı yaşamlar

için de geçerlidir. Ne kadar aşağı düşersem düşeyim, ondan fazla uzaklaşmam. Ama düşersem, bunu artık bilemeyeceğim.

Uzun bir ayrılıktan sonra görülen bir dostun tokalaşması. Bunun dokunma duyusu için bir zevk mi yoksa bir acı mı olduğunu bile fark edemiyorum: körün bastonunun ucundaki nesneleri doğrudan hissetmesi gibi, bir dostun varlığını doğrudan hissediyorum. Aynı durum ne olurlarsa olsun yaşamın koşulları ve Tanrı için de söz konusudur.

Bu durum, acı için asla bir avuntu aramamayı gerektirir. Çünkü saadet, avuntu ve acı alanının ötesindedir. Bir bastonun veya bir aygıtın ucundaki nesnelerin algılanmasının dokunma duyusundan başka bir şey olması gibi, saadet de başka bir duyuyla algılanır. Bu başka duyu, ruhun tamamının ve bedenin katıldığı bir çıraklık aracılığıyla dikkatin yer değiştirmesiyle oluşur.

Bu nedenle İncil'de şöyle yazar: "Size, bunların karşılıklarını gördüklerini söylüyorum."[1] Ödünleme gereksizdir. Duyarlılığın ötesine götüren, duyarlılıktaki boşluktur.

Aziz Pavlus'un inkârı. İsa'ya, "Sana sadık kalacağım" demek, onu çoktan inkâr etmektir, çünkü bu, sadakatin kaynağını inayette değil de kendinde görmektir. Bereket versin ki, seçildiğinden, bu inkâr herkes ve kendisi için apaçık hale gelmiştir. Ne kadar çok kişi böyle böbürlenmiştir –ama bunu hiçbir zaman anlamazlar.

İsa'ya sadık kalmak zordu. Bu *boşa* bir sadakatti. Ölümüne Napoléon'a sadık kalmak daha kolaydı. Daha sonra din şehitleri için sadık olmak daha da kolaydı, çünkü geçici vaatleriyle

[1] Matta 6: "Bu nedenle, birisine sadaka verirken bunu borazan çaldırarak ilan etmeyin. İkiyüzlüler, insanların övgüsünü kazanmak için havralarda ve sokaklarda böyle yaparlar. Size doğrusunu söyleyeyim, onlar ödüllerini almışlardır. Siz sadaka verirken, sol eliniz sağ elinizin ne yaptığını bilmesin. Öyle ki, verdiğiniz sadaka gizli kalsın. Gizlice yapılanı gören Babanız sizi ödüllendirecektir." (ed.n.)

bir güç olarak Kilise vardı. Zayıf olan için değil de, güçlü olan veya en azından geçici olarak zayıfken bir güç hâlesini muhafaza eden için ölünür. Saint-Hélène'deki Napoléon'a sadakat boşa bir sadakat değildi. Güçlü için ölmek ölümün acısını yok eder. Ve aynı zamanda bütün değerini.

Bir insana yalvarmak, yoğun güç kullanarak kendi değerler sistemini başkasının kafasına sokmak için yapılan umutsuz bir girişimdir. Tanrı'ya yalvarmaksa bunun tersidir: tanrısal değerleri kendi ruhuna sokma girişimi. Bu, bağlanılan değerleri elden geldiğince düşünmek şöyle dursun, içsel bir boşluktur.[1]

[1] İngilizce çeviriye göre: "İçsel bir boşluğu muhafaza etmek gerekir." (ed.n.)

BEN

Dünyada hiçbir şeye sahip değiliz –çünkü rastlantı bunların hepsini bizden alabilir– bunun tek istisnası, ben deme gücüdür. Tanrı'ya verilmesi yani yok edilmesi gereken bu ben'dir. Ben'in yok edilişi hariç, bize izin verilen başka hiçbir özgür eylem yoktur kesinlikle.

Bağış: yalnızca benimizi sunabiliriz. Yoksa, bağış (*offrande*) diye adlandırılan her şey benin öç alması üzerine yapıştırılmış bir etiketten başka bir şey değildir."

Dünyada hiçbir şey bizden ben deme gücünü alamaz. Bunun tek istisnası en uç mutsuzluktur. Dışarıdan ben'i yok eden en uç mutsuzluktan daha kötü hiçbir şey yoktur. Mutsuzluğun dışarıdan ben'ini öldürdüğü kişilere ne olmaktadır? Onlar için yalnızca tanrıtanımaz veya materyalist görüş tarzında bir yok oluş tasarımlanabilir.

Benlerini kaybetmeleri, artık bencilliklerinin kalmadığı anlamına gelmez. Aksine. Köpeksi bir sadakat oluştuğunda, bunun vuku bulduğu olur kuşkusuz. Ama başka zamanlarda, ak-

sine, varlık çıplak, bitkisel bir bencilliğe indirgenmiştir. Ben'siz bir bencillik.

Beni yok etme sürecine başlanmasıyla, mutsuzlukların kötülük doğurması engellenebilir. Zira ben, uç bir başkaldırı olmaksızın dış baskıyla imha edilemez. Tanrı'ya duyulan sevgi dolayısıyla bu başkaldırı geri çevrilirse, o zaman ben'in yok edilişi dışarıdan değil içeriden gerçekleşir.

Kurtarıcı ıstırap. İnsan mükemmellik hali içinde olduğunda, lütfun yardımıyla içindeki ben'i tamamen yok ettiğinde, onun için ben'in dışarıdan yok edilmesine karşılık gelecek mutsuzluk derecesine düşer, işte bu durum çarmıhın tamlık noktasıdır. Mutsuzluk artık kendindeki ben'i yok edemez, çünkü ondaki ben, tamamen ortadan kaybolduğu ve yerini Tanrı'ya bıraktığı için artık var değildir. Ama mutsuzluk, mükemmellik düzleminde, ben'in dışarıdan yok edilmesine denk bir etki yaratır. Tanrı'nın yokluğunu yaratır. "Tanrım, beni neden terk ettin?"

Kusursuz ruhta en uç mutsuzluk tarafından yaratılan Tanrı'nın bu yokluğu nedir? Ona bağlanan ve kurtarıcı ıstırap olarak adlandırılan bu değer nedir?

Kurtarıcı (*rédemptrice*) ıstırap, kötülüğün, alma kapasitesinin en üst ölçüsünde varlığın tamlığına gerçekten sahip olmasını sağlayan şeydir.

Kurtarıcı ıstırapla, Tanrı en uç kötülüğün içinde mevcuttur. Çünkü Tanrı'nın yokluğu, kötülüğe tekabül eden tanrısal bulunuş biçimidir –hissedilen yokluktur. İçinde Tanrı olmayan bir kişi onun yokluğunu hissedemez.

Bu, saflıktır, mükemmelliktir, doluluktur, kötülüğün uçurumudur. Buna karşın cehennem sahte bir uçurumdur (bkz. Thibon). Cehennem yüzeyseldir. Cehennem varlık iddiasında olan ve varlık yanılsaması veren hiçliktir.

Ben'in tamamen dışsal olan yok edilişi neredeyse cehennemi bir ıstıraptır. Ruhun aşkla bağlandığı dışsal yok oluş ise

kefaret ödeyici (*expiatrice*) bir ıstıraptır. Aşkla tamamen kendinden boşalan ruhun içinde Tanrı'nın yokluğunun yaratılışı, kurtarıcı ıstıraptır.

Mutsuzlukta yaşamsal içgüdü koparılan bağlantılara rağmen varlığını sürdürür ve bir bitkinin sülük dallarına tutunması gibi kendisine destek olabilecek her şeye körlemesine tutunur. Bu hal içinde (aşağı biçimi hariç) minnet, adalet düşünülemez. Kölelik. İnsanın belirli bir mesafede durmasını sağlayan özgür iradeye destek için gereken ek enerji miktarı artık yoktur. Mutsuzluk, bu açıdan, çıplak yaşamın her zaman olduğu gibi, güdük bir organ gibi, böceklerin kaynaşması gibi iğrençtir. Biçimsiz yaşam. Hayatta kalmak buradaki tek bağlılıktır. Hayatta kalma bağlılığı bütün bağlılıkların yerini aldığı zaman, en uç mutsuzluk başlar. O zaman bağlılık tüm çıplaklığıyla ortaya çıkar. Kendi dışında hiçbir nesnesi yoktur: cehennem.

Yaşamları hiçbir şekilde ölüme tercih edilir olmadığında bile, bu mekanizma dolayısıyla, mutsuzlara hiçbir şey yaşamdan daha tatlı görünmez.

Bu durumda ölümü kabul etmek, tam kopmadır.

Dünyadaki yarı-cehennem. Mutsuzluk içinde kökünden kopmanın en uç noktası.

İnsan adaletsizliği genel olarak kurbanlar değil de yarı-lanetliler üretir. Yarı-cehenneme düşen varlıklar hırsızlar tarafından soyulan ve dövülen insan gibidir. Karakter giysisini yitirmişlerdir.

Köklerinin varlığını sürdürmesine izin veren en büyük ıstırap hâlâ yarı-cehennemden sonsuz bir uzaklıktadır.

Bu şekilde köklerinden kopmuş varlıklara hizmet edildiği ve karşılık olarak onlardan kötü davranışlar, nankörlük, ihanet görüldüğü zaman, onların mutsuzluğunun yalnızca küçük bir kısmına maruz kalınmış olur. İnsan mutsuzlukla sınırlı bir ölçüde karşı karşıya gelme ödevine olduğu gibi, mutsuzlukla kar-

şı karşıya gelme kudretine de sahiptir. Bu meydana geldiğinde, mutsuzluğa dayandığımız gibi ona da dayanmalıyız ama onu belirli kişilere bağlamadan, zira o hiçbir şeye bağlanamaz. Mükemmellikte olduğu gibi yarı cehennemi mutsuzlukta da kişisiz bir taraf vardır.

Ben'i ölen kişiler için, hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey yapılamaz. Ama belirli bir insanda ben'in tamamen öldüğü mü yoksa yalnızca cansızlaştığı mı hiçbir zaman bilinemez. Eğer ben tamamen ölmemişse, aşk onu bir iğne batırıyormuş gibi canlandırır, ama bunu yalnızca tamamen saf olan ve hiçbir lütufkârlık izi taşımayan aşk yapabilir, çünkü en küçük küçümseme emaresi ölüme götürür.

Ben dışarıdan yara aldığı zaman, önce çırpınan bir hayvan gibi en uç, en acı isyan hissine kapılır. Ama ben yarı yarıya öldüğü andan itibaren, bunun tamamlanmasını ister ve kendini silinip gitmeye bırakır. Eğer o zaman bir aşk dokunuşu onu uyandırırsa, bu, ıstırabını harekete geçiren kişiye karşı öfke ve bazen de nefret doğuran en uca dayanmış bir ıstırap olur. Düşkün varlıkların, iyilik yapana karşı görünüşte açıklanamaz olan intikam tepkileri göstermesi bundan ileri gelir.

Gene iyilik yapan kişide aşkın saf olmadığı da vakidir. Bu durumda küçümsemeyle hemen yeni bir yara alan aşk tarafından uyandırılan ben'in içinde en ıstırap verici, haklı bir nefret ortaya çıkar.

Aksine ben'i tamamen ölen kişi hiçbir şekilde kendisine gösterilen sevgiden rahatsız olmaz. Yiyeceğe, sıcaklığa ve okşamalara mazhar olan kediler ve köpekler gibi yapmaya bırakır kendisini ve onlar gibi bunların en fazlasını elde etmeye can atar. Duruma göre, bir köpek gibi bağlanır veya bir kedi gibi geleni bir tür kayıtsızlıkla kabul eder. Kendisiyle ilgilenen kişinin bütün enerjisini hiçbir tedirginlik duymadan emer.

Ne yazık ki, her hayır işinin alıcısının çoğunlukla vicdansız insanlar veya özellikle ben'i öldürülmüş varlıklar olması riski vardır.

Mutsuzluğa maruz kalan ne kadar zayıf bir karaktere sahipse, ben o kadar çabuk öldürülür. Daha doğrusu, ben'i mahveden mutsuzluğun sınırı, karakterin yapısına göre az veya çok uzağa yerleşir ve mutsuzluk ne kadar uzağa yerleşirse, karakterin güçlü olduğu o kadar çok söylenir.

Bu sınırdan az veya çok uzak olan konum muhtemelen matematik yeteneği gibi doğal bir olgudur ve hiçbir inancı olmadan zor şartlarda "iyi ahlâk"ını koruduğu için gururlanan kişi, matematikte başarılı olduğu için kibirlenen gençten daha haklı değildir. Tanrı'ya inanan kişi daha büyük bir yanılsama tehlikesi içindedir. Bu tehlike, lütfa, esasında doğanın sadece mekanik bir etkisi olan şeyi atfetmektir.

Aşırı mutsuzluk kaygısı, ben'in *dışsal* yıkımıdır. Arnolphe, Phedre, Lycaon. Bizi devirecek şiddetli ölüm, daha yaşam yok edilmeden önce ben'i dışarıdan öldürmekle tehdit ettiğinde, diz çökmek, küçülerek yalvarmak hak olur.

"Güzel saçlı Niobe de yemek yemeyi düşündü." Bu, Giotto'nun fresklerindeki mekân tarzında yücedir.

Mutsuzluktan bile vazgeçmeye zorlayan bir küçük düşme.

Bendeki günah "ben" diyor.

Ben her şeyim. Ama bu "ben" Tanrı'dır. Ve bu bir ben değildir.

Kötülük ayırım yapar ve Tanrı'nın her şeye eşit olmasını önler.

Benim ben olmama yol açan, sefaletimdir. Bir anlamda Tanrı'nın ben (yani bir kişi) olmasına yol açan evrenin sefilliğidir.

Farisiler erdemli olmak için kendi güçlerine dayanan insanlardı.

Alçakgönüllülük, "ben" diye adlandırılan şeyde, yükselmeyi sağlayan hiçbir enerji kaynağının olmadığını bilmekten ibarettir.

Bende değerli olan her şey, istisnasız, benim dışımda bir yerden, bir bağış olarak değil de sürekli yenilenmesi gereken ödünç olarak gelir. Bendeki her şey, istisnasız, kesinlikle değersizdir; ve başka yerden gelen bağışlar içinde sahiplendiğim her şey ânında değersizleşir.

Kusursuz sevinç, bizzat sevinç duygusunu dışlar, çünkü nesneyle dolu olan ruhta, "ben" demek için hiçbir köşe kalmamıştır.

Var olmadıkları zaman böyle sevinçler hayal edilemez, dolayısıyla sevinçleri aramayı sağlayacak uyarıcı eksiktir.

YARATIMIN FESHİ[1]

Yaratımın feshi: Yaratılmışı yaratılmamışa geçirmek.

Yok olma: yaratılmışı yokluğa geçirmek. Yaratımı feshetmenin kabahatli ikamesi.

Yaratma bir sevgi eylemidir ve süreklidir. Varlığımız her an Tanrı'nın bizim için duyduğu sevgidir. Ama Tanrı yalnızca kendini sevebilir. Bize olan sevgisi bizim aracılığımızla kendine olan sevgisidir. Böylece, bize varlığı veren o, bizde varolmamayı kabullenişi sever.

Varlığımız yalnızca onun beklentisinden, varolmamaya razı olmamızdan oluşur.

Tanrı sürekli olarak bize verdiği varlığı bizden dilenir. Tanrı varlığı bizden onu dilenmek için bize verir.

---

[1] Décréation: (dé-création: Yaratımın feshi) Yaratmanın tersi, yıkım, imha (destruction: yok olma). Simone Weil'de Tanrı'da yok olma. Okyanus gibi olan kaynağa dönüş. Mistiklerin deyişiyle "kendinde ölme" ama daha fazla yaşamak için. "Tanrı bana varlık verdi, ona geri vereyim diye." (ed. n.).

Katı zorunluluk, sefalet, sıkıntı, gereksinimin ezici ağırlığı ve tüketen çalışma, zalimlik, işkenceler, şiddetli ölüm, zorlama, dehşet, hastalıklar –bütün bunlar ilâhi sevgidir. Onu sevmemiz için sevgiyle bizden kendini geri çeken Tanrı'dır. Çünkü mekânın, zamanın ve maddenin koruması olmadan, Tanrı sevgisinin doğrudan ışığına maruz kalsaydık, güneşteki su gibi buharlaşırdık; ben'i sevgiyle terk etmek için bizde yeterince ben yoktur. Zorunluluk, varolabilelim diye Tanrı ile bizim aramıza konmuş bir perdedir. Varolmayı kesmek için perdeyi delmek bize düşer.

"Tanrı'dan kaçan" bir güç vardır. Yoksa her şey Tanrı olurdu.

İnsana hayalî bir tanrısallık verilmiştir ki, İsa'nın gerçek tanrısallığından sıyrılması gibi insan da ondan sıyrılabilsin.

Vazgeçme. Yaratımda Tanrı'nın vazgeçmesinin taklidi. Tanrı –bir anlamda– her şey olmaktan vazgeçer. Bu bizim için tek iyidir.

Bir esasımız olduğunu anlamadığımız sürece, bizler dipsiz fıçılarız.

Yükselme ve alçalma. Aynada kendisine bakan ve süslenen bir kadın kendisini, her şeye bakan bu sonsuz varlığı küçük bir alana indirgemenin utancını hissetmez. Aynı şekilde ne zaman (toplumsal, psikolojik ben vb.) ben yükseltilse, ne kadar yükseğe çıkartılırsa çıkartılsın, kendimizi yalnızca bu olmaya indirgeyerek sonsuzca küçülürüz. Ben alçaltıldığı zaman (enerji onu arzu olarak yükseltme eğiliminde olmadıkça) bu olmadığımızı biliriz.

Aynadaki görüntüsüne bakan çok güzel bir kadın bu olduğuna pekâlâ inanabilir. Çirkin bir kadın bu olmadığını bilir.

Doğal yetilerle kavranan her şey varsayımsaldır. Yalnızca doğaüstü sevgi bir şey ortaya çıkarır. Bu şekilde biz de ortak yaratıcılarız.

Kendimizi yaratmayı feshederek dünyanın yaratılışına katılıyoruz.

Yalnızca vazgeçilen şeye sahip olunur. Vazgeçilmeyen şey bizden kaçar. Bu anlamda Tanrı'dan geçmeden ne olursa olsun hiçbir şeye sahip olunamaz.

Katolik topluluğu (*communion*). Tanrı yalnızca bir kez ete kemiğe bürünmedi, kendini insana vermek ve onun tarafından tüketilmek için her gün kendini madde haline getiriyor. Buna karşılık insan, yorgunlukla, mutsuzlukla, ölümle maddeleşir ve Tanrı tarafından tüketilir. Bu karşılıklılık nasıl reddedilebilir?

Tanrı kendi tanrısallığından sıyrılmıştır. Biz de birlikle doğduğumuz sahte tanrısallıktan sıyrılmalıyız.

Bir kez hiçbir şey olmadığımızı anladıktan sonra, bütün çabaların amacı hiçbir şey haline gelmektir. Bu amaçla tevekkülle ıstırap çekilir, *bu amaçla hareket edilir*, bu amaçla dua edilir.

Tanrım, bana hiçbir şey olmamayı bağışla.

Hiçbir şey haline geldiğim ölçüde Tanrı benim vasıtamla kendini sever.

Aşağıda olan yukarıda olana benzer. Bu yüzden, kulluk Tanrı'ya itaatin imgesi, alçalma alçakgönüllülüğün imgesi, fiziksel zorunluluk lütfun karşı konulmaz itişinin imgesi, azizlerin gün be gün kendilerini bırakışları suçlularda ve fahişelerde zamanın parçalanmasının bir imgesi, vb. olur.

Bu bakımdan imge olarak en aşağıdakini araştırmak gerekir.

Yüksekte olanın yüksekte gidebilmesi için bizde alçak olan şeyin aşağıya doğru gitmesi gerekir. Çünkü biz ters çevrilmişiz. Bu şekilde doğarız. Düzeni yeniden kurmak, içimizdeki mahlûku feshetmektir.

Nesnelin ve öznelin tersine çevrilmesi.

Aynı şekilde, pozitifin ve negatifin tersine çevrilmesi. Bu aynı zamanda *Upanişadlar*'ın felsefesinin anlamıdır.

Ters yönde doğar ve yaşarız, çünkü hiyerarşinin altüst oluşu olan günahın içinde doğar ve yaşarız. İlk işlem tersine çevirmedir. Evirtme.

Eğer çekirdek ölmezse... Başka birleşimler oluşsun diye içinde taşıdığı enerjiyi serbest bırakmak için ölmelidir.

Aynı şekilde *bağlı* enerjiyi serbest bırakmak için, şeylerin gerçek ilişkisini kuşatabilen serbest bir enerjiye sahip olmak için ölmemiz gerekir.

Çoğu zaman en küçük bir eylemi gerçekleştirmekte hissettiğim aşırı güçlük bana sunulan bir lütuftur. Çünkü böylece sıradan eylemlerle ve dikkati çekmeden, ağacın köklerini kesebilirim. Genel anlayıştan ne kadar kopulmuş olursa olsun, olağanüstü eylemler içimizden atamayacağımız bir uyarıcıya sahiptirler. Bu uyarıcı sıradan eylemlerde kesinlikle yoktur. Sıradan bir eylemi gerçekleştirmekte olağanüstü zorluk hissetmek, minnettar olunacak bir lütuftur. Bu zorluğun yok olması istenmemelidir; lütfa bu zorluktan yararlanması için yakarılmalıdır.

Genel olarak dertlerin yok olmasını değil, onları değişikliğe uğratan lütfu temenni etmek gerekir.

Fiziksel ıstıraplar (ve yoksunluklar) cesaretli insanlar için çoğu zaman ruh dayanıklılığının ve gücünün sınanmasıdır. Ama bunun daha iyi bir kullanımı vardır. Bu ıstıraplar benim için böyle bir sınama olmamalıdır. Onlar insan sefaletinin duyarlı bir tanığı olmalıdır. Bu ıstıraplara tamamen edilgen olarak katlanmalıyım. Ne olursa olsun, madem mutsuzluğun açtığı yara ve insanı mahkûm ettiği alçalma, her bilgeliğin kapısını açan bir bilgi olan insan sefaletinin bilinmesini sağlar, aşırı mutsuzluğu nasıl bulabilirim?

Ama eğer dışarıdan (rastlantıdan, koşullardan, vb.) gelen şeyi zevkte, mutlulukta ve refahta tanımayı bilirsek, bunlar da

insan sefaletinin belirtileridirler. Bunlar da aynı şekilde kullanılmalıdır. Hattâ bu, duyulur olgu olarak lütuf için de geçerlidir...

Bütün içinde gerçek yerinde olmak için bir hiç olmak.

Vazgeçme, zekâ ve karakter açısından bütün yetiler ve kazanımlar, iyi ve değişmez olan şeyler hakkındaki görüşler ve inançlar da dâhil, bütün sevgili varlıkların ve bütün sahipliklerin kaybının aslında neden olacağı kaygılara eşdeğer kaygılardan geçilmesini gerektirir. Ve bütün bunları kendinden uzaklaştırmak değil de, Eyüp gibi kaybetmek gerekir. Ama bu şekilde nesnesinden koparılan enerji kararsızlıklarla israf edilmemeli ve düşürülmemelidir. O halde kaygı gerçek mutsuzluktan çok daha büyük olmalı, uzun zamana yayılarak bölünmemeli ve bir umuda yöneltilmemelidir.

Eğer aşk tutkusu bitkisel enerjiye kadar varırsa, bu durumda Phedre, Arnolphe vb. gibi vakalar çıkar karşımıza. "Ve içimden ölmem gerektiğini hissediyorum..."

Hippolyte, Phedre'nin hayatına sözcüğün tam anlamıyla yiyecekten daha fazla gereklidir.

Tanrı aşkının bu kadar aşağılara sızması için, doğanın en son şiddete maruz kalması gerekir. Eyüp, haç...

Phedre'nin, Arnolphe'un sevgisi saf değildir. Bu kadar aşağıya inecek ama saf kalacak bir sevgi...

Bitkisel düzeye kadar hiç haline gelmek; işte o zaman Tanrı ekmek haline gelir.

Kendimizi –geçmişten ve gelecekten kopmuş şimdiki zaman olan– belirli bir anda göz önüne alırsak, masumuzdur. Bu anda ancak olduğumuz şey olabiliriz: her gelişim bir süre içerir. Bu anda böyle olmamız dünyanın düzeni içinde yer alır.

Bu şekilde bir ânı yalıtmak bağışlamayı içerir. Ama yalıtma kopmadır.

İnsan yaşamında yalnızca iki tane çıplaklık ve saflık ânı vardır: doğum ve ölüm. Tanrısallığı lekelemeden insani biçim altında ancak yeni doğmuş veya can çekişen olarak Tanrı'ya tapılabilir.

Ölüm. Geçmişi ve geleceği olmayan anlık durum. Ölüm ebediyete girmek için zaruridir.

Tanrı'nın var olduğu düşüncesinde sevincin dolu doluluğu bulunursa, aynı doluluğu kendinin var olmadığı bilgisi içinde bulmak gerekir, çünkü bu aynı düşüncedir. Ve bu bilgi ancak ıstırap ve ölümle duyarlılığa doğru genişler.

Tanrı'da sevinç. Tanrı'da gerçekten mükemmel ve sonsuz sevinç vardır. Benim katılımım bu mükemmel ve sonsuz sevincin gerçekliğine hiçbir şey katmaz ve katılmayışım da ondan bir şey alıp götürmez. O halde buna katılıp katılmamamın ne önemi var? Hiç önemi yok.

Kurtuluşlarını arzulayanlar Tanrı'daki sevincin gerçekliğine hakikaten inanmıyorlar.

Ölümsüzlüğe inanç zararlıdır çünkü ruhumuzu gerçekten bedensiz olarak tasarımlama gücümüz yoktur. Böylece bu inanç aslında yaşamın uzamasına inanç olur ve ölümün kullanımını yok eder.

Tanrı'nın mevcudiyeti. Bu iki şekilde anlaşılmalıdır. Tanrı yaratıcı olduğu sürece varolan her şeyde mevcuttur. Tanrı'nın mahlûkun işbirliğine gereksindiği mevcudiyet, Tanrı'nın Yaratıcı olarak değil de, Tin olarak mevcudiyetidir. İlk mevcudiyet yaratımın mevcudiyetidir. İkincisi yaratımın feshinin mevcu-

diyeti. (Bizsiz bizi yaratan, bizsiz bizi kurtaramaz. Aziz Augustinus.)

Tanrı ancak gizlenerek yaratabilmiştir. Yoksa sadece o olurdu.

O halde kutsallığın da, bir ölçüde bilinçten bile gizlenmesi gerekir. Ve kutsallık dünyanın içinde gizli olmalıdır.

Olmak ve sahip olmak. İnsanın varlığı yoktur, yalnızca sahip olduğu vardır, insanın varlığı perdenin arkasında, doğaüstünün tarafındadır. Kendisi hakkında bilebileceği, yalnızca koşulların ona verdiği şeydir. *Ben* benim için gizlidir (ve başkası için de); ben Tanrı tarafındadır, Tanrı'dadır, Tanrı'dır. Gururlu olmak, Tanrı olduğunu unutmaktır... Perde, insanın sefaletidir; İsa için bile bir perde vardır.

Eyüp. Şeytan Tanrı'ya soruyor: O seni karşılık istemeden mi seviyor? Söz konusu olan sevginin seviyesidir. Sevgi, koyunların, buğday tarlalarının, çok sayıda çocuğun düzeyine mi yerleşmiştir? Yoksa daha uzağa mı, üçüncü boyuta mı, arkaya mı? Bu sevgi ne kadar derin olursa olsun, sevginin yenik düştüğü bir kopma ânı vardır ve dönüştüren, bizi sonludan sonsuza doğru çeken, ruhun Tanrı'ya duyduğu sevgiyi *ruhta aşkınlaştıran* bu andır. Bu, ruhun ölümüdür. Bedeninin ölümü ruhunun ölümünden önce gelenin vay haline! Aşkla dolu olmayan ruh kötü bir ölümle ölür. Böyle bir ölümün neden ayırım gözetmeden olması gerekiyor? Pekâlâ gerekiyor. Her şeyin ayırım gözetmeden olması gerekiyor.

Görünüm varlığa yapışır ve yalnızca ıstırap onları birbirinden koparabilir.

Varlığa sahip olan, görünüşe sahip olamaz. Görünüş varlığı zincirler.

Zamanın gidişatı şiddet yoluyla görünmeyi varlıktan ve varlığı görünmeden koparır. Zaman ebediyet olmadığını açığa vurur.

Kökünden kopmak gerekir. Ağacı kesmek ve ondan bir haç yapmak ve daha sonra onu her gün taşımak gerekir.

Ben olmamak gerekiyor ama *biz* olmamak daha da gerekli.
Site evinde olma duygusu verir.
Sürgünde evinde olma duygusu takınmak.
Yersizlikte kök salmak.

Toplumsal ve bitkisel olarak kökünden kopmak.
Dünyevi her vatandan sürülmek.
Bütün bunları dışarıdan başkasına yapmak, yaratımın feshinin ikâmesidir. Gerçek-dışılığı yaratmaktır.
Oysa kökünden koparak daha fazla gerçeklik aranıyor.

SİLİNME

Tanrı bana varlığı ona geri vermem için verdi. Bu, tuzaklara benzeyen ve erginleme masallarında ve öykülerinde görülen sınavlardan biri gibidir. Bu bağışı kabul edersem, bu bağış kötü ve ölümcüldür; fazileti reddedilmesiyle ortaya çıkar. Tanrı bana kendisinin dışında yaşama izni verir. Bu izni reddetmek bana düşer.

Alçakgönüllülük, Tanrı'nın dışında yaşamayı reddetmektir. Bu erdemlerin kraliçesidir.

Ben yalnızca, benim varlık zannettiğim, günah tarafından yansıtılan bir gölge ve Tanrı'nın ışığını durduran hatadır.

Tanrı gibi olunabilseydi bile, Tanrı'ya itaat eden çamur olmak bundan daha iyi olurdu.

Gözlerim kapalıyken ucuyla masayı yokladığım kalem benim için neyse –İsa için böyle olmak. Tanrı'yla yaratılışın bize ayrılan bölümü arasında aracılar olma imkânına sahibiz. Tanrı'nın bizim vasıtamızla kendi yaratışını görmesi için bizim onayımız gerekir. Onayımızla birlikte bu harikayı gerçekleşti-

rir. Önümdeki masanın Tanrı tarafından görülmek gibi eşsiz bir talihe sahip olması için kendi ruhumdan çekilmem yeterli olurdu. Tanrı bizde ancak, bizim varolmamız için onun yaratıcı olarak geri çekilmesi gibi, Tanrı'nın geçmesini sağlamak için kendimizi geri çekmeye razı oluşumuzu sevebilir. Bu ikili işlemin sevgiden başka bir anlamı yoktur, tıpkı babanın çocuğuna, babasının doğum gününde bir armağan almasını sağlayacak şeyi vermesi gibi. Sevgiden başka bir şey olmayan Tanrı sevgiden başka bir şey yaratmamıştır.

Gördüğüm, duyduğum, içime çektiğim, dokunduğum, yediğim her şey, rastladığım bütün varlıklar, bütün bunları Tanrı'yla temastan yoksun bırakıyorum ve bendeki bir şey ben dediği ölçüde Tanrı'yı da bütün bunlarla temastan yoksun bırakıyorum.

Bütün bunlar ve Tanrı için bir şey yapabilirim, yani geri çekilebilir, baş başalığa saygı gösterebilirim.

Sıradan insani ödevin katiyetle yerine getirilmesi, kendimi geri çekebilmemin bir koşuludur. Beni yerimde tutan ipleri yavaş yavaş aşındırır ve beni geri çekilmekten alıkoyar.

Tanrı'nın beni sevmesinin zorunluluğunu tasavvur edemem, buna karşın insanlarda bile bana gösterilen alâkanın sadece bir küçümseme olabileceğini açıkça hissediyorum. Ama sadece benim bulunduğum noktadan edinilebilecek bu yaratma perspektifini sevdiğini kolayca gözümde canlandırabiliyorum. Ama engel oluşturuyorum. Tanrı'nın görebilmesi için geri çekilmeliyim.

Tanrı'nın rastlantının yoluma çıkardığı varlıklarla temasa girmesi ve beni sevmesi için geri çekilmeliyim. Mevcudiyetim, sanki iki âşık veya iki dost arasındaymışım gibi uygunsuz. Ben, nişanlısını bekleyen bir genç kız değil, iki nişanlıyla birlikte olan ve bu nişanlıların gerçekten birlikte olması için gitmesi gerekli can sıkan üçüncü kişiyim.

Yok olmayı bir bilseydim, Tanrı'yla üzerinde yürüdüğüm toprak ve dinlediğim deniz arasında eksiksiz bir aşk birliği olurdu...

Bendeki enerjinin, yeteneklerin vb. ne önemi var? Yok olmak için bunlardan yeteri kadarına her zaman sahibim.

"Ve gözlerimden aydınlığı kaçıran ölüm
Kirlettikleri güne bütün saflığını geri verir..."

Gördüğüm bu şeylerin, artık gördüğüm şeyler olmamalarından dolayı, kusursuzca güzel olmaları için yok olmalıyım.

Yaratılmış bu dünyanın benim için artık hissedilir olmamasını kesinlikle arzulamadığım gibi, yalnızca benim için hissedilir olmasını da arzulamıyorum. Dünya, çok yüksek olan gizini bana söyleyemez. Ben gidince, yaratıcı ve yaratılan sırlarını paylaşacaklar.

Orada olmadığımda bir manzarayı olduğu gibi görmek.

Bir yerlerde olduğum zaman, soluk alışım ve kalbimin atışıyla göğün ve yerin sessizliğini bozuyorum.

ZORUNLULUK VE İTAAT

Güneş hem haklıların hem de haksızların üzerinde parlar... Tanrı *zorunluluk* olur. Zorunluluğun iki yüzü vardır: uygulanan zorunluluk ve maruz kalınan zorunluluk. Güneş ve çarmıh.

Zorunluluğa boyun eğmeyi kabul etmek ve ancak bu zorunluluğu kullanarak davranmak.

Boyun eğme: enerji tasarrufu. Bu tasarruf sayesinde, bir kahramanlık eylemi, ne buyuranın ne de itaat edenin kahraman olması gerekmeden gerçekleştirilebilir.

Tanrıdan buyruklar alma noktasına varmak.

Hangi durumlarda, bir günah eğilimine karşı mücadele iyiliğe bağlanan enerjiyi tüketiyor ve hangi durumlarda bu mücadele enerjiyi enerji nitelikleri sıralamasında yükseğe çıkarıyor?

Bunun istencin ve dikkatin oynadığı rolün karşılıklı önemine dayanması gerekir.

Aşkın gücüyle bir zorlamaya maruz kalmayı hak etmek gerekir.

İtaat en üst erdemdir. Zorunluluğu sevmek gerekir. Zorunluluk birey açısından en aşağıda olan şeydir (zorlama, güç, "zahmetli bir zorunluluk"); evrensel zorunluluk bireyi bu durumdan kurtarır.

Bir şeyin yalnızca mümkün olması nedeniyle zorunlu olduğu durumlar vardır. Acıkınca yemek yemek, su çok yakın olduğunda susuzluktan ölen bir yaralıya su vermek böyledir. Ne bir haydut ne de bir aziz bunu yapmaktan kaçınacaktır.

Kıyasen, bu ilk bakışta o kadar açık görünmese de, olabilirliğin bir zorunluluğu gerektirdiği durumları belirlemek. Başka durumlarda değil de yalnızca bu durumda harekete geçmek.

Nar tanesi. Tanrı'yı sevme taahhüdünde bulunulmaz, bene karşın kendi içinde gerçekleştirilen bağlanmaya razı olunur.

Yalnızca yapılması engellenemeyen, yapılmaması imkânsız olan erdemli eylemlerde bulunmak ama iyi yönlendirilen dikkatle, yapılmaması imkânsız olan eylemlerin miktarını sürekli artırmak gerekir.

Karşı konulmaz bir şekilde Tanrı tarafından itildiğimiz şeyin ötesinde, eylemde, sözde ve düşüncede bir adım dahi atmamalı ve hattâ bunu *iyilik doğrultusunda bile yapmamalı.* Ama Tanrı'nın itişiyle her yere gitmeye hazır olmalı, en uç sınıra kadar bile (çarmıh...). En fazlaya hazır olmak, nereye olduğunu bilmeden itilmek için dua etmektir.

Eğer ebedi kurtuluşum bu masanın üzerindeki bir nesne biçiminde olsaydı ve onu kavramak için elimi uzatmam yetseydi, bunu yapmak için buyruk almadan elimi uzatmazdım.

Eylemin meyvelerinden kopma. Bu yazgıdan kurtulmak. Nasıl?

Bir nesne için değil de, bir zorunlulukla hareket etmek. Başka türlü yapamam. Bu bir eylem değil ama bir tür edilgenliktir. Etkisiz eylem.

Köle bir anlamda bir modeldir (en alt... en yüksek... her zaman aynı yasa). Madde de bir modeldir.

Eylemlerin kaynağını kendi dışına taşımak. İtilmek. Tamamen saf olan dürtüler (veya en aşağılık dürtüler: hep aynı yasa) *dışsal* olarak görünürler.

Her eylemi nesne açısından değil de itki açısından ele almalı. 'Hangi amaçla?' sorusu değil de 'bu nereden geliyor?' sorusu sorulmalı.

"Ben çıplaktım ve siz beni giydirdiniz." Bu armağan yalnızca bu şekilde davranan varlıkların içinde bulundukları durumun göstergesidir. Bu varlıklar aç olanları beslemekten, çıplak olanları giydirmekten kendilerini alamayacakları bir durum içinde bulunurlar; bunu kesinlikle İsa için yapmamışlardır, bunu yapmaktan kendilerini alamamışlardır çünkü İsa'nın merhameti içlerindeydi. Tıpkı Aziz Cassien'le birlikte Rusya steplerini geçerek Tanrı'yla buluşmaya giden Aziz Nicolas'nın bir mujike çamura saplanmış arabasını çıkarmaya yardım etmek için bu buluşmaya geç kalmak zorunda kalması gibi. Böylece neredeyse kendisine rağmen, neredeyse utanç ve vicdan azabıyla yapılan bu iyilik saf iyiliktir. Mutlak surette saf olan iyilik istençten tamamen bağımsızdır. İyilik aşkındır. Tanrı İyiliktir.

"Açtım ve siz beni kurtardınız." Ne zaman, Efendimiz? Bunu bilmiyorlardı. Bunu bilmemek gerekir.

Yakınına İsa *için* değil, İsa'*dan dolayı* yardıma koşmak gerekir. İsa'nın ruhumuzun ve bedenimizin aracılığıyla yakının yardımına koşmasını sağlayacak şekilde ben yok olmalıdır. Efendisinin bir çaresize yardım etmek üzere gönderdiği köle olmak.

Yardım efendiden gelmez, ama bahtsıza yöneliktir. İsa Babası için acı çekmemiştir. Babanın isteğiyle insanlar için acı çekmiştir.

Yardıma koşan kölenin bunu efendisi için yaptığı söylenemez. O hiçbir şey yapmıyor. Mutsuz insana ulaşmak için çıplak ayaklarla çiviler üzerinde yürüseydi bile, acı çekerdi ama hiçbir şey yapmamış olurdu. Çünkü o bir köledir.

"Biz yararsız köleleriz", yani hiçbir şey yapmadık.

Genel olarak, 'Tanrı için' sözü kötü bir ifadedir. Tanrı'yı yönelme halinde kullanmamak gerekir.

Yakınına Tanrı için gitmemek, ama okçu tarafından okun hedefe gönderilmesi gibi Tanrı tarafından yakınına doğru itilmek.

İşlenmemiş toprakla sürülmüş tarla arasında, sorunun verileriyle çözümü arasında, beyaz sayfayla şiir arasında, aç olan mutsuzla karnı doymuş mutsuz arasında yalnızca bir aracı olmak.

Her şeyde, yalnızca dışarıdan, sebepsizce, sürprizle, yazgının bir armağanı olarak, aramaksızın gelen şey saf neşedir. Paralel olarak, gerçek iyilik çabamız sonucu değil de sadece dışarıdan gelebilir. Hiçbir durumda bizden daha iyi olan herhangi bir şeyi üretemeyiz. Bu nedenle gerçekten iyiye doğru yönelen çabanın sonuca varmaması gerekir; artık hiçbir şey beklenmediği zaman, umutsuzlukla biten uzun ve verimsiz bir gerilimden sonradır ki muhteşem bir sürpriz olarak dışarıdan bağış gelir. Bu çaba, içimizdeki sahte doluluğun bir parçasını yok etmiştir. Doluluktan daha dolu olan tanrısal boşluk içimize yerleşir.

Tanrı'nın istenci nasıl tanınabilir? Eğer içimizi sessizleştirirsek, eğer bütün arzuları, bütün kanıları susturursak ve bütün ruhumuzla söze dökmeden aşkla "Tanrım istediğin gibi olsun" diye düşünürsek, daha sonra kuşkuya düşmeden yapılması gerektiğini hissettiğimiz şey (bazı bakımlardan bu bir hata bile

olsa) Tanrı'nın istencidir. Çünkü eğer ondan ekmek istersek, bize taş vermeyecektir.

Yakınsayan ölçüt. Aklın kendilerinden yana seçik ve yakınsayan pek çok güdü bulduğu ama tahayyül edilebilecek tüm güdüleri aştıklarını hissettiğimiz bir eylem ya da bir davranış.

Doğaüstü olarak esinlenmedikçe duada özel hiçbir şey tasavvur etmemek gerekir. Çünkü Tanrı evrensel varlıktır. Kuşkusuz Tanrı özele iner. Yaratma eyleminin içine inmiştir, iner. Aynı şey Tecessüm, Aşai Rabbani Âyini ve İlham vb. için de geçerlidir. Ama bu hiçbir zaman yükselmeyen bir iniş hareketidir, bizim değil Tanrı'nın bir hareketidir. Böyle bir bağlantıyı, Tanrı bunu bize aktarmadığı sürece kuramayız. Bizim rolümüz yüzümüzü evrensele dönmektir.

Bu belki de Berger'in, göreceyi mutlağa bağlama imkânsızlığı nedeniyle yaşadığı güçlüğün çözümüdür. Bu yükselen bir hareketle imkânsız ama inen bir hareketle mümkündür.

Tanrı'nın belirli bir şeyi buyurup buyurmadığı asla bilinemez. Eğer Tanrı'yı kendimizden sonsuzca uzağa yerleştirirsek, ne yaparsak yapalım, Tanrı'ya itaat etmeye yönelim bizi kurtarır ve eğer Tanrı'yı kalbimiz olarak görürsek, ne yaparsak yapalım, bu yönelim bizi günaha sokar.

Günah eğilimlerinin kullanımı. Bu kullanım ruhla zamanın ilişkisine bağlıdır. Olası bir kötülüğü onu yapmadan uzun süre gözlemlemek cevherinde bir tür dönüşüme yol açar. Buna sonlu bir enerjiyle direnilirse, bu enerji belirli bir süreden sonra tükenir ve bu tükenişle birlikte teslim olunur. Eğer hareketsiz ve dikkatli kalınırsa, bu sefer de günah eğilimi tükenir –ve yeniden yükselen enerji toplanır.

Aynı şekilde –hareketsiz ve dikkatli– bir iyilik yapma imkânı gözlemlenirse, bu iyiliğin yapılmasını sağlayan enerjide de bir dönüşüm gerçekleşir.

Enerjinin dönüşümü, iyilik söz konusu olduğunda, artık onu yapmamanın mümkün olmadığı bir ânın gelmesi demektir.

Buradan ayrıca iyiliğin ve kötülüğün bir ölçütü de çıkar.

Eksiksiz bir itaate varan her mahlûk, dünyada Tanrı'nın bulunuşunun, bilgisinin ve hükmünün eşsiz, tek ve yeri doldurulmaz bir biçimini oluşturur.

Zorunluluk, içte taşınan amaçlar da dâhil olmak üzere şeylerin ve kendisinin ilişkilerini görmek. Bundan doğal olarak eylem doğar.

İtaatin iki biçimi vardır. Yerçekimine ya da şeylerin ilişkisine itaat edilebilir. İlk durumda, boşlukları dolduran hayal gücünün bizi yönlendirdiği şey yapılır. Buna çoğu zaman, gerçeği andırır bir şekilde, iyilik ve Tanrı da dâhil olmak üzere bütün etiketler yapıştırılabilir. Eğer dolduran hayal gücünün çalışması askıya alınır ve dikkat şeylerin ilişkisine yöneltilirse, itaat edilmemesi mümkün olmayan bir zorunluluk ortaya çıkar. Buraya kadar, ne zorunluluk kavramına ne de itaat duygusuna sahip olunmuştur.

Bu durumda, harikalar gerçekleştirilse bile, gerçekleştirilen şeyden gurur duyulamaz.

Miço Breton'un kendisine bunu nasıl yapabildiğini soran gazeteciye söylediği sözler: "Öyle gerekiyordu!" En saf kahramanlık. Bunu başka yerden çok halkta buluruz.

İtaat, eylemin ödülünü hiçbir derecede içermeyen ve ödülle ilgilenmeyi, gizlide olan, gizlilik içinde gören Baba'ya bırakan tek saf dürtüdür.

Bunun bir zorlamaya (kölelerdeki korkunç boşluk) değil de bir zorunluluğa itaat olması gerekir.

Başkasına veya büyük bir amaca kendinden bir şey verilse de, katlanılan zahmete rağmen, eğer bu, şeylerin açık bir kavranışına ve zorunluluğa saf itaatle gerçekleşmişse, bu verme çabayla gerçekleşse bile buna karar verilirken bir çaba gösterilmez. Başka bir tarzda davranılamaz ve bu davranıştan hiçbir dönüş, doldurulacak hiçbir boşluk, hiçbir ödül arzusu, hiçbir kin, hiçbir alçalma doğmaz.

Eylem, terazinin ibresidir, ibreye değil, ağırlıklara dokunmak gerekir.

Aynı şey tam olarak kanılar için de söz konusudur.

O halde, ya karışıklık ya da ıstırap vardır.

Çılgın bakireler. –*Bu*, bir seçim yapılması gerektiği bilincine varıldığı an, seçimin daha önce şu veya bu yönde yapıldığı anlamına gelir. Bu, kötülük ve erdem arasında kalan Herakles'in alegorisinden çok daha doğrudur.

Bütün tensel itkilerden kopan ve doğaüstü ışıktan tamamen yoksun kalan insanın içi doğaüstü ışığın varolsaydı dayatacağı şeye uygun eylemler gerçekleştirirse, bu, saflığın doluluğudur. İsa'nın acılarının (*Passion*) merkezidir.

Tanrı'yla doğru ilişki, temaşada aşk, eylemde köleliktir. Bunları birbirine karıştırmamak gerekir. Aşkla temaşa ederken köle olarak hareket etmeli...

YANILSAMALAR

Bir şeye doğru yöneliriz çünkü o şeyin iyi olduğuna inanırız ve ona zincirlenmiş olarak kalırız, çünkü bu şey zorunlu hale gelmiştir.

Duyulur şeyler duyulur şeyler olarak gerçektir ama iyilik olarak gerçekdışıdır.

Görünüş ancak görünüş olarak gerçeğin tamlığına sahiptir. Görünüşten başka bir şey olarak yanlıştır.

Bu dünyanın nesneleriyle ilgili yanılsama, varlıklarıyla değil değerleriyle ilgilidir. Mağara imgesi değerle ilgilidir. Yalnızca iyiliklerin taklitlerinin gölgelerine sahibiz. Gene iyilik bakımından zincirlenmiş tutsaklar gibiyiz (bağlılık). Bize görünen sahte değerleri kabul ediyoruz ve eylemde bulunduğumuza inandığımız zaman, aslında hareketsiziz, çünkü aynı değerler sisteminin içinde kalıyoruz.

Gerçekten yerine getirdiğimiz ve buna rağmen hayalî olan eylemler. Bir insan intihara teşebbüs eder, bundan kurtulur ve intihardan sonra öncesine göre bağlarını daha fazla koparmış değildir. İntiharı hayalîydi. Kuşkusuz intihar hep öyledir ve bu nedenle yasaklanır.

Doğrusu (sınır olarak şimdinin dışında) zaman yoktur, buna rağmen zamana tâbiyiz. Durumumuz budur. *Varolmayan şeye tâbiyiz.* İster edilgen olarak acı çekilen –fiziksel acı, bekleyiş, pişmanlık, vicdan azabı, korku gibi– zaman olsun, ister çekip çevrilen –düzen, yöntem, zorunluluk gibi– zaman olsun, her iki durumda da tâbi olduğumuz şey var değildir. Ama itaatimiz vakidir. Biz, gerçekdışı zincirlerle gerçekten bağlanmışız. Gerçekdışı olan zaman, her şeyi ve bizi gerçekdışılıkla örter.

Cimri için hazine, iyiliğin bir taklidinin gölgesidir. Hazine iki kez gerçekdışıdır. Çünkü bir araç (para), olduğu haliyle, zaten bir iyilikten başka bir şeydir. Ama araç işlevinin dışında ele alınır, amaç olarak kurulursa, bu hazine hâlâ bir iyilik olmaktan çok uzaktır.

Duyumlar, değer yargıları açısından gerçekdışıdır; nesneler değerler olarak bizim için gerçekdışıdır. Ama bir nesneye sahte bir değerin atfedilmesi, bu nesnenin algılanışındaki gerçekliği de yok eder, çünkü bu atıf algıyı hayal gücünde boğar.

Böylece yalnızca tam kopma, bu yalancı değerler sisinin dışında nesnelerin çıplak görülmesini sağlar, işte bu nedenle Eyüp'e dünyanın güzelliğinin görünmesi için çıbanlar ve gübre gerekmiştir. Çünkü ıstırap olmadan bağlardan kopulmaz. Ve kopma olmadan da nefretsiz ve yalansız katlanılan ıstırap yoktur.

Kafasını göğün dışına çıkaran ruh varlığı yer. İçeride kalan ruh düşünce yer.

Zorunluluk esas itibarıyla hayale yabancıdır.

Algıda gerçek olan ve onu düşten ayıran şey duyumlar olmayıp bu duyumların içine gizlenen *zorunluluk*tur.

"Neden bunlar da başka şeyler değil?"

"Çünkü böyle."

Tinsel yaşamda, yanılsama ve gerçek aynı şekilde birbirlerinden ayrılırlar.

Algıda gerçek olan ve onu düşten ayıran duyular olmayıp zorunluluktur.

Mağarada kalıp gözlerini kapatarak geziyi hayal eden kişilerle bu geziyi yapanlar arasındaki fark. Tinselliğin içinde de gerçek ve hayal vardır ve burada da ayrımı yaratan zorunluluktur. Yalnızca ıstırap değil, çünkü hayalî ıstıraplar vardır. İçsel duyguya gelince, bundan daha aldatıcı şey yoktur.

Tinsel alanda hayalî olanı gerçekten nasıl ayırt edebiliriz?

Gerçek cehennemi hayalî cennete tercih etmek gerekir.

Yukarıdan halleri aşağıdan hallerden ayıran şey, yukarıdan hallerde üst üste gelen birçok düzlemin bir arada olmasıdır.

Alçakgönüllülüğün amacı hayalî olanı tinsel gelişimde ortadan kaldırmaktır. Olduğumuzdan çok daha geride bulunduğumuzu zannetmekte hiçbir sakınca yoktur: Kaynağı kanıda diye ışık etkisini daha az göstermez. Olduğumuzdan daha ileride zannetmenin sakıncası ise çoktur, çünkü böyle bir durumda kanının bir etkisi vardır.

Gerçeğin bir ölçütü, sertlik ve pürüzdür. Onda hoşluk değil neşe bulunur. Hoş olan şey düştür.

Hayal kurmadan sevmeyi denemek. Çıplak ve yorumsuz görünüşü sevmek. Bu şekilde sevilen hakikaten Tanrı'dır.

Mutlak iyiliği deneyimledikten sonra, aldatıcı ve kısmi iyilikler yeniden bulunur ama hiyerarşik bir düzende, öyle ki bir iyiliği ancak başka bir iyilik kaygısının izin verdiği sınırlar içinde aramaya yelteniriz. Bu düzen, birbirine bağladığı iyiliklere aşkındır ve mutlak iyiliğin bir yansımasıdır.

Zaten hercai akıl (ilişkilerin kavranışı), iyilikleri ve kötülükleri birbirlerinin içine akan ve karışan sınırlar olarak ele alırken puta tapıcılığın yok edilmesine yardımcı olur.

İyiliğin kötülüğe, ... olarak, ... ölçüsünde, ... bakımından vb. geçtiği noktayı tanımalıyız.

Üç kuralından daha öteye gitmeli.

Zamanla hep bir ilişki söz konusudur. Zamana sahip olma yanılsamasını yitirmeli. Ete kemiğe bürünmeli.

İnsanın ete kemiğe bürünme eylemini gerçekleştirmesi gerekir, çünkü hayal gücünden dolayı cisimsizleşmiştir. İçimizde Şeytan'dan gelen şey, hayal gücüdür.

Hayalî aşka çare. Kendi içinde Tanrı'ya, ondan kesinlikle esirgenemeyecek en küçük yeri ayırmak –ve bir gün ve mümkün olduğunca erken bu en küçük yerin her şey haline gelmesini arzulamak.

Yer değiştirme: aynı alçak eğilimleri korurken (örnek: başkasından üstün olma arzusu) onlara üstün amaçlar verildiği için yükseldiğini zannetmek.

Aksine yüksek eğilimleri aşağı amaçlara bağlayarak yükseliriz.

Tüm tutkularda mucizeler vardır. Bir kumarbaz neredeyse bir aziz gibi geceyi uyanık geçirebilir ve oruç tutabilir, içedoğuşlar yaşayabilir vb.

Tanrı'yı bir oyuncunun oyunu sevmesi gibi sevmekte çok büyük bir tehlike vardır.

Sonsuzluğu koyduğumuz düzeye dikkat etmeli. Onu ancak sonlunun uygun olduğu düzeye koyarsak, hangi adla adlandırdığının pek önemi yoktur.

Benim aşağı taraflarımın Tanrı'yı sevmesi gerekir ama çok fazla değil. Böyle bir durumda bu sevgi nesnesi Tanrı olmayacaktır.

Aşağı taraflarım susamış ve acıkmış gibi sevmelidir. Yalnızca en yüksek tarafın tatmin olma hakkı vardır.

Aziz Jean de la Croix'daki Tanrı korkusu. Buna layık değilken Tanrı'yı düşünme korkusu değil midir bu? Onu yanlış düşünerek kirletme korkusu değil midir? Bu korku nedeniyle, aşağı kısımlar Tanrı'dan uzaklaşır.

Ten, Tanrı'yı sevmeyi reddettiği sürece ve de patavatsızca onu sevmek için araya girdiği sürece tehlikelidir.

Bir önyargıyla savaşma istenci neden bu önyargıdan etkilenildiğinin kesin bir belirtisidir? Bu istenç zorunlu olarak bir saplantıyla başlar ve önyargıdan kurtulmak için tamamen verimsiz bir çabaya dönüşür. Böyle bir meselede yalnız dikkatin ışığı etkilidir ve tartışmacı bir eğilimle uyuşmaz.

Freudculuk tamamen, savaşmayı görev edindiği cinsel olan her şeyi hakir görme önyargısından etkilenmiştir.

Fizyolojik temelini cinsel enerjinin oluşturduğu arzu ve aşk yetisini Tanrı'ya doğru çeviren mistik ile bu yetiyi doğal gidişatına bırakarak ve ona hayalî bir amaç yükleyerek bu amaca etiket olarak Tanrı adını yapıştıran mistiğin sahte taklidi arasında temel bir fark vardır. İkincisinin hâlâ sefahatin aşağısında olduğu bu iki işlem arasında ayırım yapmak zordur ama mümkündür.

Tanrı ve doğaüstü evrenin içinde hiçbir biçime sahip olmadan gizlenmişlerdir. Ruhta adsız ve gizlenmiş olmaları iyidir. Yoksa, Tanrı adı altında hayalî bir şeye kapılma tehlikesi olurdu (İsa'yı besleyenler ve giydirenler onun İsa olduğunu bilmiyor-

lardı). Antik gizemlerin anlamı budur. Hıristiyanlık (Katolikler ve Protestanlar) kutsal şeylerden çok fazla söz ederler.

Ahlâk ve edebiyat. Gerçek yaşamımızın dörtte üçünden fazlası hayal ve kurmacadır. İyi ve kötüyle gerçek temas enderdir.

Bizi Tanrı'ya yaklaştırmayan bir bilimin kıymeti yoktur.

Ama bilim bizi Tanrı'ya yanlış bir şekilde yaklaştırırsa, yani hayalî bir Tanrı'ya yaklaştırırsa, daha kötüdür...

Doğanın mekanik olarak bende gerçekleştirdiği şeyin yaratıcısı olduğuma inanmam kötüdür. Ama Kutsal Ruh'un bunların yaratıcısı olduğuna inanmak daha kötüdür. Bu, hakikatten daha da uzaklaşmaktır.

Zıtlar arasındaki farklı bağlantı ve geçiş tipleri:

(Tanrı da dâhil olmak üzere) büyük bir şeye kendimizi tamamen adayarak içimizdeki alçaklığa her ehliyeti vermek.

Kendimizle büyük olan şey arasındaki sonsuz mesafenin temaşa edilmesiyle, ben'i büyüklüğün bir aracı haline getirmek.

Hangi ölçütle birbirlerinden ayırt edilebilirler?

Sanırım tek ölçüt, yanlış bağıntının sınırsız olmaması gereken şeyi sınırsız hale getirmesidir.

İnsanlar arasında (azizliğin ve dehanın üst biçimleri istisna) doğru olduğu izlenimini veren şey, neredeyse zorunlu olarak yanlıştır ve doğru olan neredeyse zorunlu olarak yanlış olduğu izlenimini verir.

Doğruyu ifade etmek için uğraş gerekir. Doğruyu anlamak için de. Uğraş olmadan yanlış ya da en azından yüzeysel olan ifade edilir ve anlaşılır.

Doğru en az yanlış kadar doğru göründüğü zaman, bu, azizliğin ve dehanın zaferidir. Bu şekilde Aziz François basit ve gösterişçi bir vaiz gibi dinleyicilerini ağlatıyordu.

İster uygarlıklar için yüzyıllar olsun, ister birey için yıllar ve onlarca yıl, sürenin elverişsiz olanın elendiği Darwinci bir işlevi vardır. Her şeye elverişli olan ebedidir. Deneyim denen şeyin bedeli yalnızca bunda yatar. Ama yalan öyle bir zırhtır ki insanın, içindeki elverişsizliğin bu zırh olmasa onu öldürecek olaylardan (aynı şekilde gururun aşağılanmalardan) canlı çıkmasını sağlamasına olanak verir ve bu zırh elverişsiz olan tarafından tehlikeye çare bulmak için yaratılmış gibidir (gurur, aşağılanmada, iç yalanı yoğunlaştırır). Ruhun içinde yutar hücre gibi bir şey vardır; zaman tarafından tehdit edilen her şey ölmemek için ve ölüm tehlikesi oranında yalan üretir. Bu nedenle, ölüme hiç çekincesiz rıza göstermeden hakikat sevgisi olamaz. İsa'nın çarmıhı bilginin tek kapısıdır.

İşlediğim her günahı Tanrı'nın bir lütfu gibi görmeliyim. Derinliklerimde gizlenen asli kusurun herhangi bir günde, saatte, durumda kısmen gözlerimin önüne serilmesi bir lütuftur. İnsan düşüncesinin dikkati buna kadir olduğu ölçüde kusurlu oluşumun tamamen gözlerimin önüne serilmesini arzuluyorum ve bunun için yalvarıyorum. Kusurluluğumu iyileştirmesi için değil de, iyileştirmek zorunda olmadığında bile hakikat üzere olmak için istiyorum.

Değersiz olan her şey ışıktan kaçar. Bu dünyada, tenin altına saklanılabilir. Ölümde ise bu artık yapılamaz. Işığa çıplak teslim olunmuştur. Duruma göre bu cehennem, araf veya cennettir.

İyiliğe yaklaştıracak çabalar önünde insanın geri çekilmesine sebep olan şey, ten tiksintisidir ama tenin çaba karşısındaki

tiksintisi değildir. İyilik karşısında tenin tiksintisi söz konusudur. Çünkü kötü bir neden için, eğer uyarıcı yeterince güçlüyse, ten ölmeden bunu yapabileceğini bildiğinden her şeyi kabul edecektir. Kötü bir neden için katlanılan ölümün kendisi ruhun tensel bölümü için gerçekten ölüm değildir. Ruhun tensel bölümü için ölümcül olan şey, Tanrı'yı yüz yüze görmektir.

Bu nedenle, içsel boşluktan kaçarız çünkü Tanrı bu boşluğun içine sızabilir.

Günahı yaratan şey hazzın aranması ve çabadan nefret etme olmayıp Tanrı korkusudur. Ölmeden Tanrı'yla yüz yüze gelinemeyeceği bilinir ve ölmek istenmez. Günahın onunla yüz yüze gelmekten bizi çok etkili biçimde koruduğu bilinir: haz ve acı bize sadece günaha girmek için elzem olan zayıf itkiyi ve daha da elzem olan bahaneyi ve mazereti sağlar. Haksız savaşlar için bahaneler gerektiği gibi, günah için de sahte iyilikler gerekir, çünkü kötülüğe doğru gidildiği düşüncesine katlanmak mümkün değildir. Ten bizi Tanrı'dan uzaklaştıran şey değildir, Tanrı ile aramızda bir perde oluştursun diye önümüze koyduğumuz örtüdür.

Ancak belirli bir noktadan sonra böyle bir durum vardır. Mağara imgesi bu olguya işaret ediyor gibidir. Zarar veren öncelikle harekettir. Deliğe ulaşılınca, ışıkla karşılaşılır. Işık yalnızca kör etmez, aynı zamanda yaralar. Gözler ışığa isyan eder.

Bu andan itibaren artık yalnızca ölümcül günahlar işlenmesi doğru olamaz mı? Işıktan korunmak için tene bürünmek ölümcül bir günah değil midir? Korkunç düşünce.

Cüzzam böyle bir durumdan daha iyidir.

Tanrı'nın beni zorla almasına gereksinimim var, çünkü şimdi ölüm ten perdesini kaldırıp beni Tanrı'yla yüz yüze getirirse kaçarım.

PUTA TAPMA

Puta tapma, mutlak iyiliğe açken, doğaüstü dikkat göstermemekten ve bu dikkatin gelişmesi için gerekli sabra sahip olmamaktan kaynaklanır.

Putlar olmadığında, çoğunlukla her gün ya da neredeyse her gün boşlukta sıkıntı çekmek gerekiyor. Bu sıkıntı doğaüstü besin olmadan çekilemez.

O halde puta tapma mağaranın içinde hayati bir zorunluluktur. En iyilerde bile, puta tapıcılığın zekâyı ve iyiliği iyice sınırlandırması kaçınılmazdır.

Düşünceler değişkendir, tutkulara, fantezilere, yorgunluğa boyun eğerler. Eylem her gün uzun saatler boyu sürmelidir. O halde düşüncelerden, yani ilişkilerden kurtulan eylem dürtüleri gerekir: bunlar putlardır.

Bütün insanlar sevdikleri için ölmeye hazırdır. Birbirlerinden ancak sevilen şeyin düzeyiyle ve aşkın yoğunluğu veya dağılmasıyla ayrılırlar. Hiç kimse kendini sevmez.

İnsan bencil olmak isterdi ama bunu yapamamaktadır. Bu onun sefaletinin en çarpıcı niteliği ve büyüklüğünün kaynağıdır.

İnsan kendisini her zaman bir *buyruğa* adar. Yalnız, doğaüstü aydınlanma hariç, bu buyruğun merkezi ya kendisidir ya da özel bir varlık (bu özel varlık bir soyutlama olabilir). Buyruk bu varlığın içinde taşınır (askerleri için Napoléon, Bilim, Parti vb.). Perspektifsel buyruk.

Alçakgönüllülüğü kazanmak zorunda değiliz. Alçakgönüllülük içimizdedir. Ancak sahte tanrılar önünde kendimizi alçaltıyoruz.

AŞK

Aşk sefaletimizin bir işaretidir. Tanrı yalnızca kendini sevebilir. Biz ancak başka bir şeyi sevebiliriz.

Tanrı'yı sevmek zorunda olmamızın nedeni onun bizi sevmesi değildir. Tanrı bizi sevdiği için kendimizi sevmek zorundayız. Bu neden olmadan kendi kendimizi nasıl sevebiliriz?

Bu dolambaç olmadan kendini sevmek insan için mümkün değildir.

Gözlerim bağlanırsa ve ellerim bir direğe zincirlenirse, bu direk beni nesnelerden ayırır ama onun aracılığıyla nesneleri keşfederim. Yalnızca direği hissederim, yalnızca duvarı algılarım. Aynı şey sevme yetisi açısından yaratılanlar için de söz konusudur. Doğaüstü aşk yalnızca yaratılanlara değer ve yalnızca Tanrı'ya gider. Tanrı yalnızca yaratılanları sever ama aracı olarak (bizim Tanrı'dan başka seveceğimiz var mıdır?). Bu bakımdan Tanrı bütün yaratılanları kendi de dâhil olmak üzere eşit derecede sever. Bir yabancıyı kendini sever gibi sevmek karşılık olarak şunu içerir: kendini bir yabancı olarak sevmek.

Neşe ve ıstırap *eşit* bir minnettarlık uyandırdığı zaman Tanrı sevgisi saftır.

Mutlu olan kişideki sevgi, mutsuz sevilenin ıstırabını paylaşmayı istemektir.

Mutsuz olan kişideki sevgi, sevilenin sevinç içinde olduğu bilgisiyle dolu olmaktır, bu sevinçte hiçbir payı olmadan ve bu sevinci paylaşmayı bile arzulamadan.

Platon'a göre, tensel aşk hakiki aşkın düşük dereceli bir imgesidir. İffetli insani aşk (eşe sadakat) hakiki aşkın daha da düşük derecedeki bir imgesidir. Yüceltme fikri ancak çağdaş aptallığın içinde ortaya çıkabilmiştir.

Phaidros'un aşkı. Ne güç kullanır ne de güce maruz kalır. Burada eşsiz bir saflık vardır. İster kabzasıyla olsun ister ucuyla, kılıçla temas aynı lekeyi taşır. Madenin soğukluğu seven kişideki aşkı almayacak ama Tanrı tarafından terk edilme duygusunu verecektir. Doğaüstü aşkın güçle hiçbir ilgisi yoktur ama bu aşk ruhu gücün soğukluğuna, demirin soğukluğuna karşı korumaz. Yalnızca dünyevi bağlılık, yeteri kadar enerjiye sahipse, demirin soğukluğuna karşı koruyabilir. Zırh kılıç gibi madenden yapılmıştır. Ruhu yaralanmalara karşı koruyan bir aşk arzu ediliyorsa, Tanrı'dan başka bir şeyi sevmek gerekir. Cinayet, ister katil ister kurban olsun, yalnızca saf bir aşkla seven kişinin ruhunu dondurur, tıpkı gerçekten ölüme varmaksızın şiddet olan her şey gibi. Ruhu yaralara karşı koruyan bir aşk arzulanıyorsa, Tanrı'dan başka bir şeyi sevmek gerekir.

Aşk her zaman daha ileriye gitmeye eğilimlidir. Ama aşkın bir sınırı vardır. Sınır aşıldığında aşk nefrete dönüşür. Bu dönüşümden kaçınmak için, aşkın başka bir şey haline gelmesi gerekir.

İnsanlar arasında sadece sevilen kişilerin varlığı tam olarak bilinir.

Başka insanların varlığına olduğu gibi inanma *aşk*tır.

Tin hiçbir şeyin varlığına inanmaya zorlanmamıştır (öznelcilik, mutlak idealizm, tekbencilik, kuşkuculuk: *Upanishadlar*a, Taoculara ve Platon'a bakınız, hepsi bu felsefi davranışı arınma adına kullanırlar). İşte bu nedenle varoluşla temasın tek organı kabul etmedir, aşktır. İşte bu nedenle güzellik ve gerçeklik özdeştir. İşte bu nedenle sevinç ve gerçeklik duygusu özdeştir.

Sevilenin yaratıcısı olma gereksinimi, Tanrı'yı taklit etme gereksinimidir. Ama bu sahte tanrısallığa doğru bir eğilimdir. Tabii göğün diğer tarafından görülen modele başvurmadıkça...

Yaratılanların saf aşkı: Tanrı'daki aşk olmayıp, ateşten geçer gibi Tanrı'dan geçen aşktır. Tanrı'ya çıkmak için yaratılanlardan tamamen kopan ve Tanrı'nın yaratıcı aşkıyla birleşmiş olarak yeniden inen aşk.

Böylece insan aşkını parçalayan iki zıt birleşir: sevilen varlığı olduğu gibi sevmek ve onu yeniden yaratmayı istemek.

Yaratılanlar için hayalî aşk. Bütün bağlılık nesnelerine bir iple bağlanılmıştır ve bir ip her zaman kopabilir. Hayalî Tanrı'ya, kendisi için aşkın gene bağlılık olduğu Tanrı'ya da bir iple bağlanılmıştır. Ama gerçek Tanrı'ya bağlanılmamıştır ve bu nedenle kopabilecek bir ip yoktur. Gerçek Tanrı içimize girer. Yalnızca O içimize girebilir. Diğer her şey dışarıda kalır ve o şeyler veya biz yer değiştirdiğimiz zaman, onlar hakkında yalnızca ipe nakşedilmiş değişken derece ve yönlerdeki gerilimleri bilebiliriz.

Aşkın gerçekliğe gereksinimi vardır. Bedensel bir görünüş üzerinden sevmiş olduğumuz hayalî bir varlığın hayalî olduğunun farkına vardığımız günden daha korkunç ne olabilir, zira ölüm, sevilenin yaşamış olmasını engellemez.

Bu, aşkı hayalle beslemiş olma suçunun cezasıdır.

Sevilen insanlardan, bize sadece *varoluşlarıyla* teselli veren sanat yapıtlarının verdiğinden başka bir teselli aramak (veya onlara vermeyi arzulamak) korkaklıktır. Sevmek, sevilmek, karşılıklı olarak bu varoluşu zihinde daha somut, daha süreğen biçimde mevcut kılmaktan başka bir şey yapmaz. Ama varoluşun düşüncelerin amacı olarak değil de kaynağı olarak bulunması gerekir. Eğer anlaşılma arzusu söz konusuysa, bu, kendi için değil de başkası için varolmak amacıyla başkası içindir.

Bizde aşağılık veya vasat olan her şey saflığa isyan eder ve yaşamını kurtarmak için bu saflığı kirletmeye ihtiyaç duyar.

Kirletmek, değiştirmektir, dokunmaktır. Güzel, değiştirmenin istenemeyeceği şeydir. Bir şey üzerinde güç elde etmek kirletmektir. Sahip olmak kirletmektir.

Saflıkla sevmek mesafeye razı olmaktır, kendinle sevilen arasındaki mesafeye tapmaktır.

Hayal her zaman bir arzuya yani bir değere bağlıdır. Yalnızca nesnesiz arzu hayalden yoksundur. Hayalin örtmediği her şeyde Tanrı'nın gerçek mevcudiyeti vardır. Güzel içimizdeki arzuyu ele geçirir ve arzuya halihazırda bir amaç vererek ve böylece onun geleceğe doğru atılmasına engel olarak nesnesinden mahrum eder.

İffetli aşkın bedeli budur. Her zevk arzusu geleceğe, aldatıcı olana yerleşir. Oysa yalnızca bir varlığın var olması arzulanırsa, o var olur: Bu durumda daha fazla ne arzulanabilir? O zaman sevilen varlık çıplak ve gerçektir, hayalî gelecekle üzeri örtül-

memiştir. Cimri asla hazinesine onu *n* kere daha büyük hayal etmeden bakmaz. Şeyleri çıplak görmek için ölü olmak gerekir.

Böylece aşkta, arzunun geleceğe yönelip yönelmemesine göre iffet veya iffet yokluğu söz konusudur.

Bu anlamda ve arzunun gelecek modeli üzerinden tasavvur edilen sahte bir ölümsüzlüğe yönelmemesi koşuluyla, ölülere adanan aşk tamamen saftır. Çünkü bu, artık yeni hiçbir şey veremeyen sonlu bir yaşam arzusudur. Ölünün var olması arzulanmıştır ve ölü var olmuştur.

Tin ilke olmaktan çıktığında amaç olmaktan da çıkar. Bütün biçimleriyle kolektif "düşünce" ile ruhların anlamının ve onlara gösterilen saygının yitirilişi arasında kesin bağlantı buradan kaynaklanır. Ruh, kendi içinde bir değer sahibi olarak görülen insandır. Bir kadının ruhunu sevmek, bu kadını kendi zevkine göre düşünmemektir, vb. Aşk artık temaşa edemez, sahip olmak ister (Platonik aşkın yok oluşu).[1]

Kendi gözünde kendini aydınlatmadan önce anlaşılmayı arzulamak hatadır. Bu, dostlukta hak edilmemiş hazlar aramak demektir. Bu, aşktan da daha ayartıcı bir şeydir. Ruhunu dostluk için satacaktın.

Dostluğu ya da daha doğrusu dostluk düşünü bir kenara bırakmayı öğren. Dostluğu arzulamak büyük bir hatadır. Dostluğun, sanatın veya yaşamın verdiği sevinçler gibi karşılıksız bir sevinç olması gerekir. Dostluğa layık olmak için onu reddetmek gerekir: dostluk lütuf mahiyetine sahiptir ("Tanrım, benden uzaklaşın..."). Dostluk fazladan verilen şeylerdendir. Her dostluk hayali yıkılmayı hak eder. Hiçbir zaman sevilmemiş

[1] Bu "Platonik" aşkın bugün bu adla anılan aşkla hiçbir ilgisi yoktur. Bu aşk hayalden değil ruhtan kaynaklanır ve tamamen tinsel bir temaşadır. *Güzellik* üzerine olan bölüme bakınız. (Gustave Thibon'un notu).

olman tesadüf değildir... Yalnızlıktan kaçıp kurtulmayı arzulamak korkaklıktır. Dostluk aranmaz, düşlenmez ve arzulanmaz; dostluk talim edilmelidir (bu bir erdemdir). Duygunun kirli ve bulanık olan bu yanı ortadan kaldırılmalıdır. Schluss![1]

Ya da daha ziyade (zira kendi içimizde fazla sert budamamak gerekir), dostlukta. gerçek teatiye girmeyen her şey mütalaa edilmiş düşüneceye girer. Dostluğun ilham verici erdeminden vazgeçmek faydasızdır. Sert biçimde yasaklanması gereken şey, onun duygusal zevklerini düşlemektir. Yozlaşmadır bu. Müziği ya da resmi düşlemek kadar budalacadır. Dostluk gerçeklikten kopmaya yol açmaz, güzellikten daha fazla yapmaz bunu. Güzellik gibi dostluk da bir mucize yaratır. Ve mucize sadece dostluğun *var olmasından* mürekkeptir. Yirmi beş yaşında, artık ergenlikten kopmanın ziyadesiyle vakti gelmiştir.

Hiçbir düşkünlüğün seni hapsetmesine izin verme. Yalnızlığını koru. Olur da bir gün sana gerçek bir sevgi sunulursa, içsel yalnızlık ile dostluk arasında bir karşıtlık olmayacaktır, bilakis. Onu tam da bu şaşmaz işaretten tanıyacaksın. Diğer düşkünlükler ise katı biçimde terbiye edilmelidir.

Aynı sözcükler (örneğin, bir erkek karısına, sizi seviyorum, der) telaffuz ediliş tarzlarına göre basit veya olağanüstü olabilir. Ve bu tarz, istencin hiç etkisi olmadan bu sözcüklerin kaynaklandığı varlık bölgesinin derinliğine bağlıdır. Ve muhteşem bir uyumla bu sözcükler bunları dinleyen kişide aynı bölgeye dokunacaktır. Böylece dinleyen kişinin muhakeme yeteneği varsa bu sözcüklerin değerini ayırt edebilecektir.

Hayra tam da acıdan daha büyük bir alçalma, daha içten ve reddedilmesi daha imkânsız bir bağımlılık deneyimi oluşturduğu için izin verilmiştir. Ve minnettarlık bu nedenle emredilmiştir, çünkü bu, görülen iyiliği kullanma biçimidir. Ama

[1] *Alm.* vargı, sonuç. (ed. n.)

bunun belirli bir insana değil de yazgıya tâbiyet olması gerekir. Bu nedenle hayır yapan hayra dâhil olmamalıdır. Minnettarlık herhangi bir derecede tâbiyet oluşturmamalıdır, zira bu köpeklerin minnettarlığıdır.

Saf bir gönül borcu hissetmek için (dostluk durumu dışta tutulduğunda), bana acıma, sempati veya kapris sonucu, lütuf veya ayrıcalık olarak veya mizacın doğal bir sonucu olarak değil de adaletin gerektirdiği şeyi yapma arzusuyla iyi davranıldığını düşünmem zorunludur. Böylece, bana bu şekilde davranan kişi kendi durumunda bulunan herkesin benim durumumda bulunan herkese böyle davranmasını temenni ediyor demektir.

KÖTÜLÜK

Yaratılış: parçalara ayrılan ve kötülüğün içinden geçerek dağılan iyilik.

Kötülük sınırsızdır ama sonsuzluk değildir.

Yalnızca sonsuzluk sınırsızlığı sınırlar.

Kötülüğün monotonluğu: yeni olan hiçbir şey yoktur, orada her şey *eşdeğerdir*. Gerçek hiçbir şey yoktur, orada her şey hayalîdir.

Bu monotonluk nedeniyle nicelik bu kadar büyük bir rol oynar. Birçok kadın (don Juan) veya erkek (Célimène), vb. Sahte sonsuzluğa mahkûmiyet. Bu, cehennemin ta kendisidir.

Kötülük ruhsattır ve bu nedenle monotondur: onda her şeyi kendimizden çıkarmamız gerekir. Oysa insana yaratma yetisi verilmemiştir. Bu, Tanrı'yı taklit etmeye yönelik kötü bir girişimdir.

Bu yaratma imkânsızlığını tanımamak ve kabul etmemek birçok yanlışlığın kaynağıdır. Yaratma eylemini taklit etmeliyiz

ve iki tane mümkün taklit vardır –biri gerçek, diğeri görünürdedir– muhafaza etmek ve yok etmek.

Muhafazada "ben"in izi yoktur. Bu iz yok etmede vardır. "Ben" yok ederken dünya üzerinde izini bırakır.

Edebiyat ve ahlâk. Hayalî kötülük romantiktir, değişkendir; gerçek kötülük ise kasvetli, monoton, çölümsü, sıkıcıdır. Hayalî iyilik sıkıcıdır; gerçek iyilik her zaman yenidir, muhteşemdir, esriticidir. O halde "hayal edebiyatı" ya sıkıcıdır ya da ahlâksızdır (ya da ikisinin karışımıdır). Bu edebiyat ancak sanatın gücüyle bir şekilde gerçeğin tarafına geçerek bu seçeneklerden kurtulabilir –bunu yalnızca deha yapabilir.

Belli bir aşağı erdem, tövbe edilmesi gereken ve tövbe edilmesi kötüden daha zor olan, iyinin alçalmış bir suretidir. Ferisi ve Vergici.[1]

Kötülüğün zıddı olarak iyilik bir anlamda bütün zıtlıklar gibi kötülüğe eşdeğerdir.

Kötülüğün bozduğu şey iyilik değildir, çünkü iyilik bozulamaz; ancak alçalmış bir iyilik bozulabilir.

---

[1] 9-10- "Kendi doğruluklarına güvenip başkalarına tepeden bakan bazı kişilere İsa şu benzetmeyi anlattı: "Biri Ferisi, öbürü vergi görevlisi iki kişi dua etmek üzere tapınağa çıkmış. 11- Ferisi ayakta dikilip kendi kendine şöyle dua etmiş: 'Tanrım, diğer insanlar gibi soyguncu, hak yiyici ve zina edici olmadığım için, hattâ şu vergi görevlisi gibi olmadığım için sana şükrederim. 12- Haftada iki gün oruç tutuyor, bütün kazancımın ondalığını veriyorum.' 13- "Vergi görevlisi ise uzakta durmuş, gözlerini göğe doğru kaldırmak bile istemiyor, ancak göğsünü döverek, 'Tanrım, ben günahkâra merhamet et' diyormuş. Size şunu söyleyeyim, Ferisi'den çok, bu adam aklanmış olarak evine dönmüş." Luka 18:9-13 (ed.n.).

Bir kötülüğe doğrudan aykırı olan şey asla üstün iyiliğin alanı içinde değildir. Çoğu zaman kötülüğün pek az üzerindedir! Örnekler: hırsızlık ve mülkiyete burjuvaca saygı, zina ve "namuslu kadın"; tasarruf ve savurganlık; yalan ve "içtenlik".

İyilik özü itibarıyla kötülükten başkadır. Kötülük çeşit çeşit ve parçalıdır, iyilik ise tektir, kötülük apaçık ortadadır, iyilik ise gizemli; kötülük eylemlerden, iyilik eylemsizlikten, etkisiz eylemden oluşur, vs. Kötülük seviyesinde ele alınan ve bir zıddın diğerine karşıtlığı gibi ölçülen iyilik ceza yasasının iyiliğidir. Yukarıda, bir anlamda iyiliğin bu aşağı biçiminden ziyade kötülüğe benzeyen bir iyilik bulunur. Bu da birçok demagojiyi ve bıktırıcı paradoksu mümkün hale getirir.

Kötülüğün tanımlandığı tarzda tanımlanan iyiliğin reddedilmesi gerekir. Oysa kötülük iyiliği reddetmektedir. Ama kötü bir şekilde reddetmektedir.

Kendisini kötülüğe adayan varlıklarda uzlaşmaz kötülüklerin birleşmesi var mıdır? Zannetmiyorum. Kötülükler yerçekimine tâbidir ve bu nedenle kötülükte derinlik, aşkınlık yoktur.

İyiliği ancak onu gerçekleştirerek deneyimleriz.

Kötülüğü ancak kötülük yapmaktan kaçınarak veya kötülük yapmışsak ondan pişmanlık duyarak deneyimleriz.

Kötülük yaptığımız zaman, onu göremeyiz, çünkü kötülük ışıktan kaçar.

Kötülük, yapılmadığı zaman tasarlandığı şekliyle var mıdır? Yapılan kötülük kendisini zorla kabul ettiren yalın, doğal bir şeye benzemiyor mu? Kötülük yanılsamayı andırmıyor mu? Bir yanılsamanın kurbanı olduğumuz zaman, onu bir yanılsama olarak değil de bir gerçeklik gibi hissederiz. Aynı durum belki kötülük için de geçerlidir. Kötülüğün içinde olduğumuz zaman, onu kötülük olarak değil de bir zorunluluk, hattâ bir ödev gibi hissederiz.

Kötülük yapıldığı andan itibaren bir tür ödev gibi görünür. İnsanların çoğunluğu bazı kötü şeyler için ve diğerleriyse iyi şeyler için ödev duygusuna sahiptir. Aynı insan bir malı satabileceği en yüksek fiyatla satmayı ve çalmamayı bir ödev olarak duyar, vb. Böylelerinde iyilik, kötülük düzeyinde, ışıksız bir iyiliktir.

Acı çeken masumun duyarlılığı hissedilir suç gibidir. Gerçek suç hissedilir değildir. Acı çeken masum celladı hakkındaki hakikati bilir, cellat ise bunu bilmez. Masumun kendi içinde hissettiği kötülük celladın içindedir ama cellat buna duyarlı değildir. Masum kötülüğü ancak ıstırap olarak bilir. Suçluda hissedilir olmayan şey, suçtur. Masumda hissedilir olmayan şeyse masumiyettir.

Cehennemi hissedebilen masum insandır.

İçimizdeki günah bizden çıkar ve günah biçiminde bir salgın oluşturarak dışarıya yayılır. Böylece, öfkeli olduğumuz zaman, çevremiz de öfkelenir. Ya da üstten asta doğru olan öfke korku yaratır. Ama tamamen saf olan bir varlıkla temasta dönüşüm vardır ve günah ıstırap haline gelir. Kurtarıcı ıstırap böyledir. Roma İmparatorluğunun bütün cani şiddeti İsa'ya çarpmıştır ve İsa'da saf ıstıraba dönüşmüştür. Kötü varlıklar ise saf ıstırabı (örneğin hastalığı) günaha dönüştürür.

Belki de buradan, kurtarıcı acının toplumsal kökenli olması gerektiği sonucu çıkar. Acının adaletsizlik, insanlar tarafından uygulanan şiddet olması gerekir.

Sahte Tanrı ıstırabı şiddete dönüştürür. Gerçek Tanrı şiddeti ıstıraba dönüştürür.

Günahlara kefaret olan ıstırap, yapılan kötülüğün karşılığında yediğimiz darbedir. Ve kefaret edici ıstırap arzulanan saf iyiliğin gölgesidir.

Kötü amel, kendi içimizde taşıdığımız alçalmanın başkasına aktarımıdır. Bu nedenle bu davranışa bir kurtuluş gibi yöneliriz.

Her suç, eyleyenin kötülüğünün ona maruz kalana aktarımıdır. Cinayette olduğu gibi gayrimeşru aşkta da durum böyledir.

Kötülük, hiçbir ödünleyici arınma sağlamadan suçlularla temas halinde geçen yüzyıllardan sonra cezai adalet aygıtına o kadar bulaşmıştır ki bir mahkûmiyet çoğu zaman ceza aygıtının kötülüğünün mahkûma bir aktarımı olur, öyle ki mahkûm suçlu, ceza da orantısız olduğunda bile bu durum gerçekleşir. Ceza aygıtının hiç kötülük yapamadığı kişiler yalnızca kaşarlanmış suçlulardır. Bu aygıt masumlara korkunç kötülükler yapar.

Kötülük aktarıldığı zaman, kötülüğün kaynağı olan kişide azalmaz, aksine artar. Çoğalma olayı. Aynı şey kötülüğün aktarımı nesneler üzerinde gerçekleştirildiğinde de söz konusudur.

O halde kötülüğü nereye koymak gerekir?

Kötülüğü, kendimizin saf olmayan bölümünden saf bölümüne aktararak onu saf ıstıraba dönüştürmek gerekir. İçimizdeki suçu kendimize çektirmemiz gerekir.

Ama erişilemez bir yere yerleşen değiştirilemez bir saflıkla temas yoluyla kötülük yenilenmezse içsel saflık noktası böylece çok geçmeden kirletilmiş olacaktır.

Sabır ıstırabı suça dönüştürmemek demektir. Bu zaten suçu ıstıraba çevirmek için yeterlidir.

Kötülüğü dışsal şeylere aktarmak, şeylerin ilişkisini bozmak demektir. Kesin ve belirli olan şeyler, sayı, oran, uyum bu bozulmaya direnir. İster güçlü ister yorgun, ne halde olursam olayım, beş kilometre içinde beş tane kilometre taşı vardır. Bu nedenle ıstırap çekildiği zaman sayı kötülük yapar: sayı aktarım işlemini engeller. İçsel değişimlerimle bozulmayacak kadar

katı olan şeye dikkati sabitlemek, kendimde bir değişmezin ortaya çıkışını ve ebediyete girişi hazırlamak demektir.

Bize yapılan kötülüğü, yaptığımız kötülüğe deva olarak kabul etmeli.

Gerçek deva, kendimize çektirdiğimiz ıstırap değil dışarıdan maruz kaldığımız kötülüktür. Ve hattâ bu kötülüğün haksız olması gerekir. Haksız yere günah işlendiği zaman, hakça ıstırap çekmek yeterli değildir, haksızlığın ıstırabını çekmek gerekir.

Saflık, saflık olarak, hiçbir şiddetin onu daha az saf kılmaması anlamında mutlak bir yaralanamazlığa sahiptir. Ama her kötülük darbesinin ona ıstırap vermesi, ona dokunan her günahın onda ıstırap haline gelmesi anlamında saflık ziyadesiyle yaralanabilirdir.

Bana bir kötülük yapılırsa, bunu yapanın gerçekten kötülük yapmamış olması için yapana duyulan sevgiyle bu kötülüğün alçalmamasını arzulamalıyım.

Azizler (azizliğe yakın olanlar) diğer insanlardan daha fazla şeytana kapılma tehlikesi içindedirler, çünkü sefaletlerine dair gerçek bilgileri onları *neredeyse* ışığa katlanamaz hale getirir.

Kutsal Ruh'a karşı işlenen günah bir şeyi iyi olarak tanımak ve ondan iyi olduğu için nefret etmektir. Ne zaman iyiliğe yönelinse direnç biçiminde bunun eşdeğeri bir duygu hissedilir. Çünkü iyilikle her temas iyilikle kötülük arasındaki mesafeye dair bir bilgi ve zahmetli bir özümseme çabasının başlangıcını üretir. Bu bir acıdır ve bundan korkulur. Bu korku belki de temasının gerçekliğinin işaretidir. Buna karşılık düşen günah ancak umut eksikliği mesafe bilincini katlanılmaz hale getirirse ve acıyı nefrete dönüştürürse oluşur. Umut bu açıdan bir devadır. Ama daha iyi bir deva kendine karşı kayıtsızlıktır ve iyi-

likten uzak olunsa da ve hattâ iyilikten sonsuzca uzaklaşmaya yazgılı olunduğu varsayılsa bile iyiliğin iyilik olmasından mutlu olmaktır.

Saf iyiliğin bir atomu ruhun içine bir kez girdi mi, en büyük, en suçlu zayıflık en küçük ihanetten bile çok daha az tehlikelidir; bu ihanet, düşüncenin, bir an sürse de razı geldiğimiz saf içsel hareketine indirgenecektir. Bu, cehenneme katılmaktır. Ruh saf iyiliğin tadına bakmadığı sürece, cennetten olduğu gibi cehennemden de kopmuştur.

Cehennemi tercih ancak kurtuluşa bağlanmayla mümkündür. Tanrı'nın sevincini arzulamayan ama Tanrı'da gerçekten sevinç olduğunu bilmekten tatmin olan kişi düşer ama ihanet etmez.

Tanrı kötülüğün içinden sevilirse, sevilen gerçekten Tanrı'dır.

Tanrı'yı olduğu haliyle kötülüğün içinden sevmeli. Tanrı'yı nefret edilen kötülüğün içinden, bu kötülükten nefret ederek sevmeli. Tanrı'yı nefret edilmekte olan kötülüğün yaratıcısı olarak sevmeli.

Kötülüğün aşkla olan ilişkisi gizemin zekâyla olan ilişkisi gibidir. Gizemin iman erdemini doğaüstü olmaya zorlaması gibi, kötülük de merhamet erdemini doğaüstü olmaya zorlar. Ve kötülük için ödünlemeler, gerekçeler bulmaya çalışmak, merhamet için gizemlerin içeriğini insan zekâsı düzleminde sunmaya çalışmak kadar zararlıdır.

Karamazov Kardeşler'de İvan'ın söylevi: "Bu devasa fabrika en olağanüstü harikaları getirirken tek bir çocuğun tek bir gözyaşına mâl oluyorsa, ben bunu reddederim."

Bu duyguya tamamen katılıyorum. Bir çocuğun bir gözyaşı damlasını ödünlemek için bana gösterilebilecek neden ne olursa olsun, bu damlayı bana kabul ettiremez. Zekânın düşü-

nebileceği hiçbir neden kabul ettiremez. Tek bir neden vardır ama ancak doğaüstü aşkla anlaşılabilir: Tanrı böyle istedi. Ve bu neden için, bir çocuğun gözyaşını olduğu gibi yalnızca kötülükten ibaret bir dünyayı da kabul ederdim.

Can çekişme mükemmel insanların bile mutlak saflık için gereksindikleri en karanlık gecedir ve bunun için can çekişmenin ıstırap verici olması daha iyidir.

İyilikten iyiliği alan gerçekdışılık, kötülüğü oluşturur. Kötülük her zaman, iyiliğin gerçekten mevcut olduğu hissedilir şeylerin yok oluşudur. Kötülük bu gerçek mevcudiyetin bilgisine sahip olmayanlar tarafından yapılır. Bu anlamda hiç kimsenin isteyerek kötü olmadığı doğrudur. Güç ilişkileri namevcudiyete mevcudiyeti yok etme gücü verir.

İnsanın yapabileceği ve katlanabileceği kötülüğün boyutu dehşet duyulmadan gözlemlenemez.

Bu kötülük nedeniyle Tanrı çarmıhta ıstırap çektiğine göre, bu kötülüğe bir ödünleme bulmanın mümkün olduğuna nasıl inanabiliriz?

İyilik ve kötülük. Gerçeklik. Varlıklara ve nesnelere daha çok gerçeklik veren şey iyidir ve onlardan gerçekliği alan şeyse kötülük.

Romalılar Yunan şehirlerini heykellerinden yoksun bırakarak kötülük yapmışlardır, çünkü şehirlerin, tapınakların, bu Yunanlıların yaşamının heykeller olmadan daha az gerçekliği vardır ve heykellerin Roma'da Yunanistan'da olduğu kadar gerçekliği olamazdı.

Yunanların birkaç heykeli korumak için umutsuz, hakir yakarışları: kendi değer kavramını başkasının kafasına sokmak için umutsuz bir girişimde bulunmak. Bu şekilde anlaşılmanın hiçbir aşağı tarafı yoktur. Ama neredeyse zorunlu olarak etkisiz

bir girişim olmuştur. Başkasının değerler sistemini kendisininkiyle aynı terazide tartma ve anlama görevi. Teraziyi uydurmak.

Hayal gücünün kötü olan şeyle oyalanmasına izin vermek bir tür korkaklığa yol açar; gerçekdışılık yoluyla zevk almayı, bilmeyi ve büyümeyi umuyoruz.

Hayal gücünü mümkün diye bazı şeylerle oyalamak (ki bu, onların –erdem için esas olan– imkânını açıkça tasavvur etmekten bambaşka bir şeydir) şimdiden onlara bağlanmaktır. Bunun sebebi meraktır. Bazı düşünceleri (tasavvur etmeyi değil ama onlarla oyalanmayı) kendine yasaklamalı; onları düşünmemeliyiz. Düşüncenin bizi bağlamadığını sanırız, oysa yalnız o bağlar bizi ve düşünme izni her izni kapsar. Bir şeyi düşünmemek –en üst yeti. Saflık, olumsuz erdem. Hayal gücünü kötü bir şeyle oyalarsak, onu sözleri ve eylemleriyle nesnelleştirerek toplumsal engelleri yıkan başka insanlarla karşılaşırsak, daha şimdiden neredeyse kaybolmuşuzdur. Bundan kolay ne var? Keskin kopuş yoktur; daha hendeği gördüğümüzde onun üzerinden atlamışızdır. İyilik içinse bunun tam tersi geçerlidir; hendek üzerinden atlamak gerektiğinde görülür, tam koparma ve parçalama ânında. İyiliğin içine düşülmez. Alçaklık sözcüğü kötülüğe bu iyeliği ifade eder.

Kötülük, yapıldığı zaman bile bu gerçekdışılık özelliğini korur; suçluların sadeliğinin kaynağı belki de budur: düşte her şey sadedir. En yüce erdemin sadeliğine tekabül eden sadelik.

Temel olarak kötülükten farklı olan şey, kötülüğün ve bir iyilik gibi ortaya çıkan kötülüğün olasılığının açık bir algısına eşlik eden erdemdir. Terk edilen ama düşüncede varlığını sürdüren yanılgıların bulunuşu belki de gerçeğin ölçütüdür.

Kötülüğün saflaştırılması gerekir –yoksa yaşam imkânsızdır. Yalnız Tanrı yapabilir bunu. Gita'nın fikri budur. Bu aynı zamanda Musa'nın, Muhammed'in ve Hitlerizmin fikridir...

Ama Yehova, Allah, Hitler dünyevi tanrılardır. Gerçekleştirdikleri arındırma hayalîdir.

Özü itibarıyla kötülükten başka olan, kötülüğün imkânının ve bir iyilik gibi görünen kötülüğün açık bir algısının eşlik ettiği erdemdir. Terk edilmiş ama düşüncede hâlâ hazır bulunan yanılsamaların mevcudiyeti belki de hakikatin ölçütüdür.

Başkasının artık bize kötülük yapamayacağı noktaya ulaşmadan başkasına kötülük yapmaktan dehşet duyamayız (o zaman başkalarını, icabında, geçmiş kendimizi sever gibi severiz).

İnsan sefaletinin gözlemlenmesi insanı Tanrı'ya doğru kopup götürür ve sefalet ancak kendimiz gibi sevdiğimiz başkasında gözlemlenebilir. Olduğu haliyle sefalet ne kendinde ne de başkasında gözlemlenebilir.

İnsanları avucuna alan aşırı mutsuzluk insani sefaleti yaratmaz, onu yalnızca ortaya çıkarır.

Günah ve gücün saygınlığı. Bütününde ruh insan sefaletini tanıyamadığı ve kabul edemediği için insanlar arasında fark olduğu zannedilir ve bu nedenle, ya kendimizle başkası arasında bir fark yaratarak ya da insanlar arasında ayırım yaparak adaletsizlikten geri kalırız.

Bunun kaynağı, insan sefaletinin miktarının sabit ve azalmaz olduğunu, her insanda olabildiğince büyük miktarda bulunduğunu ve büyüklüğün bir insan ile diğeri arasında özdeşlik olacak şekilde bir tek Tanrı'dan geldiğini bilmemektir.

Mutsuzluğun yüceltmemesine şaşırırız. Bunun nedeni, mutsuz bir insanı düşündüğümüzde, kendi mutsuzluğumuzu

düşünmemizdir. Ama mutsuz insan kendi mutsuzluğunu düşünmez: mutsuzun göz dikebileceği en küçük bir avuntuyla dolu bir ruhu vardır.

Dünyada nasıl kötülük olmazdı? Dünyanın arzularımıza yabancı olması gerekir. Dünya kötülük içermeden arzularımıza yabancı olsaydı, arzularımız tamamen kötü olurdu. Bu olmamalıdır.

Mahlûk ile Tanrı arasında her dereceden mesafe vardır. Tanrı aşkının imkânsız olduğu bir mesafe. Madde, bitkiler, hayvanlar. Burada kötülük öyle tamdır ki kendi kendini yok eder; artık kötülük kalmaz: ilâhi masumiyetin aynası. Aşkın yalnızca mümkün olduğu noktadayız. Bu büyük bir ayrıcalıktır, çünkü birleştiren aşk mesafeyle doğru orantılıdır.

Tanrı mümkün en iyi dünyayı değil de iyiliğin ve kötülüğün bütün derecelerini taşıyan bir dünya yaratmıştır. Dünyanın en kötü olabileceği noktadayız. Çünkü bu noktanın ötesi, kötülüğün masumiyet haline geldiği derecedir.

MUTSUZLUK

Istırap: insanın Tanrı'ya üstünlüğü. Bu üstünlüğün utanç verici olmaması için Tanrı'nın insan biçiminde vücuda gelmesi (Enkarnasyon) gerekmiştir.

Istırabımı faydalı olduğu için değil *var olduğu* için sevmek zorundayım.

Acı olanı kabul etmek; kabul etmenin acının üzerine yansımaması ve onu küçültmemesi gerekir, aksi takdirde kabul etme güç ve saflık bakımından aynı oranda küçülür. Çünkü kabulün nesnesi, başka bir şey değil de sadece acı olduğu sürece acıdır. İvan Karamazov gibi söylersek: hiçbir şey tek bir çocuğun tek bir gözyaşı damlasını telafi edemez. Buna rağmen bütün gözyaşı damlalarını ve bu damlaların ötesindeki sayısız korkunçlukları kabul etmek. Bu şeyleri ödünlemeler taşıdıkları için değil de oldukları gibi kabul etmek gerekir. Oldukları için öylece olduklarını kabul etmek.

Bu dünyada mutsuzluk olmasaydı, cennette olduğumuzu zannedebilirdik.

Cehennem hakkında iki görüş. Sıradan görüş (avuntusuz ıstırap); benimki (sahte saadet (*béatitude*), yanlışlıkla kendini cennette zannetmek).

Fiziksel acının daha büyük saflığı (Thibon). Buradan halkın daha büyük saygınlığı çıkar.

Istırap çekmemeye veya daha az ıstırap çekmeye değil ıstırapla bozulmamaya çalışmak.

Hıristiyanlığın ölçüsüz büyüklüğü, ıstıraba karşı doğaüstü bir çare değil de ıstırabın doğaüstü bir kullanımını aramasından kaynaklanır.

Karşılaşılan mutsuzluğun tamamen saf ve tamamen acı olması için, elden geldiğince mutsuzluktan kaçınmaya çalışmak gerekir.

Sevinç gerçeklik duygusunun tamlığıdır.

Ama gerçeklik duygusunu koruyarak ıstırap çekmek daha iyidir. Karabasana dalmadan ıstırap çekmek. Istırabın bir anlamda tamamen dışsal, bir başka anlamda tamamen içsel olması gerekir. Bunun için, ıstırabın yalnızca duyarlıkta yatması gerekir. O zaman (ruhun tinsel bölümlerinin dışında olmasıyla) dışsal ve (evreni bozmak için ona yansımaksızın, bütünüyle kendi üzerimize yoğunlaşmış olmasıyla) içseldir.

Mutsuzluk bizi, mümkün olduğuna inanmadığımız şeyi gerçek olarak tanımaya zorlar.

Mutsuzluk: zaman, düşünen varlığı kendine rağmen katlanamayacağı ama gene de gerçekleşecek olana sürükler. "Şu kutsal çanak benden uzak dursun." Geçen her saniye dünyadaki varlığı katlanamayacağı bir şeye doğru götürür.

Mutsuzluğun, ne devam etmesine ne de ondan kurtulmamıza artık katlanamayacağımız bir noktası vardır.

Istırap, geçmiş ile gelecek arasındaki ilişkinin dışında hiçbir şeydir ama insan için ilişkiden daha gerçek ne vardır? Bu ilişki gerçeğin ta kendisidir.

Gelecek. Bunun hiçbir zaman olmayacağını düşündüğümüz âna kadar bunun yarın olacağını düşünürüz.

İki düşünce mutsuzluğu biraz azaltır. Mutsuzluk ya neredeyse hemen bitecektir ya da asla bitmeyecektir. İmkânsız veya zorunlu. Ama mutsuzluğun yalnızca varolduğu düşünülemez. Böyle bir düşünce katlanılmazdır.

"Bu mümkün değil." Mümkün olmayan şey, mutsuzluğun süreceği bir geleceği düşünmektir. Düşüncenin geleceğe doğru doğal atılımı durmuştur, varlık zaman duygumuz içinde parçalanmıştır. "Bir ay sonra, bir yıl sonra, nasıl ıstırap çekeceğiz?"

Ne geçmişi ne de geleceği düşünmeye katlanamayan varlık: bu varlık, madde haline kadar alçalır. Renault'daki Beyaz Ruslar. Böylece madde gibi itaat etmek öğrenilebilir ama kuşkusuz onlar kendileri için yakın ve aldatıcı geçmişler ve gelecekler üretiyorlardır.

Suçlular ve fahişeler için zamanın parçalara ayrılması; aynı durum köleler için de söz konusudur. O halde bu, mutsuzluğun bir niteliğidir.

Zaman zor kullanır; bu tek şiddettir. Diğer bir şiddet seni kuşatacak ve seni gitmek istemediğin yere götürecektir; zaman gitmek istemediğimiz yerlere götürür. Ölüme mahkûm edilsem bile, arada zaman durursa, bu ceza infaz edilemeyecektir. Korkunç şeyler olsa bile, zamanın durmasını, yıldızların durmasını isteyebilir miyiz? Zamanın şiddeti ruhu parçalar: ebediyet yaradan içeri girer.

Bütün sorunlar zamana geri döner.

Büyük acı: yön verilmemiş zaman: cehenneme ya da cennete giden yol. Süreklilik ya da ebediyet.

Birbirleriyle zıtlaşanlar neşe/sevinç (*joie*) ve acı/keder (*douleur*) değil birinin ve diğerinin çeşitleridir. Bir cehennemi neşe ve acı, bir iyileştirici neşe ve acı, bir tanrısal neşe ve acı vardır.

Doğal olarak ıstıraptan kaçar, hazzı ararız. Yalnızca bu sebeple, sevinç iyiliğin imgesi, ıstırap da kötülüğün imgesi olmuştur. Buradan da cennet ve cehennem hayalleri ortaya çıkmıştır. Ama aslında haz ve acı ayrılmaz çiftlerdir.

Istırap, öğretim ve dönüşüm. Gerekli olan, yeni başlayanların bir şey öğrenmesi değil, onların içinde onları öğretime yatkın kılacak bir dönüşümün gerçekleşmesidir.

Pathos hem *ıstırap* (özellikle ölüme kadar ıstırap çekme), hem de *değişim* (özellikle ölümsüz bir varlığa dönüşme) anlamına gelir.

Bilmenin kaynakları olarak ıstırap ve zevk. Yılan Âdem ile Havva'ya bilgi sunmuştur. Sirenler Ulysses'e bilgi sunmuşlardır. Bu hikâyeler, ruhun bilgiyi hazda ararken kaybolduğunu öğretmektedir. Neden? Haz belki masumdur ama bilgiyi onda aramamak koşuluyla. Bilgiyi yalnızca ıstırapta aramaya izin vardır.

İnsandaki sonsuzluk küçük bir demir parçasının insafına bağlıdır; insanlık koşulu budur; mekân ve zaman bunun nedenidir. İnsandaki sonsuzluğu parçalayıcı bir acı pahasına kılıcın ucundaki bir noktaya indirgemeden bu demir parçasını yönlendirmek olanaksızdır. Tüm varlık bir an yakalanmıştır; orada Tanrı'ya hiç yer kalmamıştır, Tanrı düşüncesinin artık en azından bir yoksunluk düşüncesi olduğu İsa'da bile durum aynıdır.

Tanrı'nın insanda vücut bulması için bu noktaya kadar gelmek gerekir. Tüm varlık Tanrı'dan yoksunluk haline gelir; öte tarafa nasıl gidilebilir? Bundan sonra artık yalnızca dirilme vardır. Buraya kadar gitmek için, çıplak demirin soğuk teması gerekir.

Demirle temasta İsa gibi Tanrı'dan ayrıldığını hissetmek gerekmektedir, yoksa bu başka bir Tanrı olur. Şehitler Tanrı'dan ayrıldıklarını hissetmiyorlardı ama bu başka bir Tanrı'ydı. Belki de şehit olmamak daha iyidir. Bu başka Tanrı, onda şehitlerin işkencelerde neşe buldukları, ölümün, imparatorluk tarafından resmî olarak kabul edilen kişiye yakın olduğu ve daha sonra halkların yok edilmesiyle zorla kabul ettirildiği Tanrı'dır.

Dünyanın hiçbir değerinin olmadığını, yaşamın hiçbir değerinin olmadığını söylemek ve kanıt olarak kötülüğü göstermek saçmadır, çünkü bunların hiçbir değeri yoksa, kötülük bizi neyden yoksun bırakmaktadır?

Böylece mutsuzluktaki ıstırap ve başkası için duyulan merhamet, neşenin doluluğu ne kadar iyi anlaşılırsa o kadar saf ve yoğundur. Istırap neşesiz kişiyi neyden yoksun bırakır?

Ve neşenin doluluğu kavranırsa, ıstırapla sevincin ilişkisi hâlâ açlıkla besin arasındaki ilişki gibidir.

Istırabın içinde gerçekliği bulmak için, neşe yoluyla gerçekliğin ilhamına sahip olmuş olmak gerekir. Yoksa yaşam az çok kötü bir düşten başka bir şey değildir.

Hiçlik ve boşluk olan ıstırapta daha da dolu bir gerçekliğe ulaşmak gerekir.

Aynı şekilde, ölümü daha fazla sevebilmek için yaşamı çok sevmek gerekir.

ŞİDDET

Ölüm insana verilmiş en değerli şeydir. Bu nedenle en yüksek inançsızlık bu değerli şeyi kötüye kullanmaktır. Kötü ölmektir. Kötü öldürmektir. (Ama aynı zamanda hem intihardan hem de cinayetten nasıl kaçılabilir?) Ölümden sonra, aşk. Benzer sorun: ne kötü zevk ne de kötü yoksunluk. Savaş ve Eros insanlar arasındaki yanılgının ve yalanın iki kaynağıdır. İkisinin karışımı en büyük kirliliktir.

Dünyada yavaş yavaş şiddetin yerine *etkin* şiddetsizliği koymaya çalışmak.

Şiddetsizlik ancak etkinse iyidir. Genç adamın kızkardeşiyle ilgili olarak Gandhi'ye sorduğu sorunun yanıtı şöyle olmalıydı: onu koruyabildiğin sürece, mümkün olan en yüksek başarı ihtimaliyle şiddete başvurmadan gücünü kullan. Enerjisi (yani en maddi anlamıyla mümkün etkililiği) kaslarında bulunan enerjiye eşit bir ışına sahip olman koşuluyla gücünü kullan.

Şiddetsiz olunabilecek duruma gelmeye çalışmak.

Bu aynı zamanda hasmına bağlıdır.

Savaşların nedeni: her insan, her insan grubu kendisini dünyanın meşru efendisi ve sahibi olarak hisseder. Ama bu sahiplenme yanlış anlaşılıyor, çünkü –yeryüzünde insan için mümkün olduğu sürece– her birinin ona ulaşmasının yolunun kendi bedeninden geçtiğini bilmiyorlar.

İskender'in mülk sahibi bir köylüyle ilişkisi Don Juan'ın mutlu bir kocayla ilişkisi gibidir.

Savaş. Yaşam sevgisini kendi içinde bozulmadan korumak; kendimiz için kabul etmeden, asla ölümle cezalandırmamak.

Diyelim ki X'in ölümü kendi ölümümüze bağlı olsun, o derece ki iki ölüm eşanlı gerçekleşsin, buna rağmen onun ölümünü ister miydik? Eğer beden ve ruh bütün olarak yaşamı arzuluyorsa ve buna rağmen yalan söylemeden yukarıdaki soruya evet yanıtını verebiliyorsak, bu durumda öldürme hakkına sahip oluruz.

ÇARMIH

Eline kılıcı alan kişi kılıç darbesiyle can verecektir. Ve kılıcı eline almayan (veya bırakan) kişi çarmıhta can verecektir.

Sakatları iyileştiren, ölüleri dirilten vb. İsa, bu onun görevinin alçakgönüllü, insani, neredeyse aşağı bölümüdür. Doğaüstü bölüm, kan ter içinde olmaktır, insani avuntuların tatminsiz arzusudur, esirgenmek için yalvarmadır, Tanrı tarafından terk edilme duygusudur.

Çarmıha gerilmenin en uç anında terk edilme, iki taraftan ne korkunç bir aşk uçurumu!

"Tanrım, Tanrım, neden beni terk ettin?"

Burada Hıristiyanlığın tanrısal bir şey olduğunun gerçek kanıtı vardır.

Adil olmak için, çıplak ve ölü olmak gerekir. Hayal gücünden yoksun. Bu nedenle adaletin modelinin çıplak ve ölü olması gerekir. Çarmıh tek başına hayalî bir taklide elverişli değildir.

Tanrı'yı taklidin basit bir sözcük olmaması için, taklit edilecek doğru bir insan gerekir ama istencin ötesine taşınabil-

memiz için onu taklit etmeyi isteyememiz gerekir. Çarmıh istenemez.

Çileciliğin veya kahramanlığın her derecesi istenebilir ama cezai ıstırap olan çarmıh istenemez.

Çarmıha gerilmeyi yalnızca kurban yönünden görenler çarmıhın kurtarıcı gizemini ve kurtarıcı acısını yok ederler. Şehit olmayı dilemek çok az şeydir. Çarmıh şehitlikten çok daha fazladır.

En acı ıstırap, sahiciliğin güvencesi olarak cezai ıstırap.

Çarmıh. Günah ağacı gerçek bir ağaçtı ve yaşam ağacı bir kirişti. Meyve değil de yalnızca dikey hareket veren bir şey. "İnsanın oğlunun yükselmesi gerekir ve o sizi kendine doğru çekecektir." İçimizdeki yaşamsal enerjiyi yalnız dikey hareketi muhafaza ederek öldürebiliriz. Yalnızca yükselmek istiyorsak, yapraklar ve meyveler enerji savurganlığıdır.

Âdem ile Havva tanrısallığı yaşamsal enerjide aradılar. Bir ağaç, bir meyve. Ama tanrısallık bize üzerinde bir cesedin sallandığı geometrik olarak yontulmuş ölü bir ağacın üzerinde hazırlandı. Tanrı'ya yakınlığımızın sırrı ölümlülüğümüzde aranmalıdır.

Tanrı, ruha ulaşmak ve onu büyülemek için zamanın ve mekânın sonsuz kesafeti arasında tüketiyor kendini. Eğer ruh, sadece bir şimşeğin çakışı süresince olsa bile, kendinden koparılmasına saf ve tam bir muvafakat verirse, Tanrı bu ruhu fetheder. Ve bu ruh tamamen kendisine ait hale geldiğinde, onu terk eder. Onu tamamen yalnız bırakır. Ve ruh da, ama el yordamıyla, sevdiğini ararken zamanın ve mekânın sonsuz kesafetini geçmek zorundadır. Böylece ruh, Tanrı'nın kendisine doğru yaptığı yolculuğun tam tersini yeniden yapar. Ve bu da çarmıhtır.

Tanrı, zorunluluğa, mekâna ve zamana boyun eğen sonlu varlıklar düşündüğü için çarmıha gerilmiştir.

Düşünen ve sonlu varlık olarak çarmıha gerilen Tanrı olduğumu bilmek.

Tanrı'ya, ama çarmıha gerilen Tanrı'ya benzemek.

O zorunlulukla bağlı olduğu sürece mutlak güce sahip Tanrı'ya benzemek.

Prometheus, insanları çok sevdiği için çarmıha gerilen Tanrı. Hippolytus, çok temiz olmaktan ve Tanrılar tarafından çok sevilmekten dolayı cezalandırılan insan. Cezayı zorunlu kılan, insansalla tanrısalın birbirine yaklaşmasıdır.

Biz, ona dönmenin mutlak surette imkânsız olmadığı uç sınırda Tanrı'ya en uzak olan şeyiz. Varlığımızda, Tanrı parçalanmıştır. Biz, Tanrı'nın çarmıha gerilişiyiz. Bizim için Tanrı sevgisi tutkudur. İyilik ıstırap çekmeden kötülüğü nasıl sevebilir? Ve kötülük de iyiliği severken ıstırap çekmektedir. Tanrı'nın ve insanın karşılıklı sevgisi ıstıraptır.

Kendimizle Tanrı arasındaki mesafeyi hissetmemiz için, Tanrı'nın çarmıha gerilen bir köle olması gerekir. Çünkü biz mesafeyi ancak aşağıya doğru hissederiz. Hayalimizde, kendimizi çarmıha gerilen İsa'dansa yaratıcı Tanrı'nın yerine koymamız çok daha kolaydır.

İsa'nın merhametinin boyutları, Tanrı ile mahlûk arasındaki mesafedir.

Aracılık işlevi, kendiliğinden, parçalarına ayrılmaya yol açar...

Bu nedenle Tanrı'nın insana doğru inişi veya insanın Tanrı'ya doğru yükselişi parçalarına ayırılma olmadan kavranamaz.

Zamanın ve mekânın sonsuz kesafetini geçmek zorundayız (ama bunu önce bize gelmek için Tanrı yapmalıdır). Tanrı ile insan arasındaki ilişkilerde, aşk en büyüktür. Aşk, aşılması gereken mesafe olarak büyüktür.

Aşkın mümkün mertebe en büyük olabilmesi için, mesafe mümkün olduğunca büyüktür. Bu nedenle kötülük, ötesine geçildiğinde bizzat iyilik imkânının kaybolacağı en uç sınıra kadar gidebilir. Kötülüğün bu sınıra dokunma izni vardır. Bazen kötülük bu sınırı da aşmış gibi görünmektedir.

Bu, bir anlamda Leibniz'in düşüncesinin tam zıddıdır. Kuşkusuz bu düşünce Tanrı'nın büyüklüğüyle daha çok bağdaşmaktadır, çünkü Tanrı mümkün dünyaların en iyisini yaratmış olsaydı, bunun nedeni çok az şey yapabildiği olurdu.

Tanrı bize gelmek için dünyanın kesafetini geçer.

İsa'nın çilesi, görünüşle kesinlikle karışmayan tam adaletin varoluşudur. Adalet esas itibarıyla etker değildir. Adaletin ya aşkın ya da ıstırap verici olması gerekir.

Bu, hissedilebilir her yardımdan, hattâ hissedildiği sürece Tanrı sevgisinden tamamen yoksun, doğaüstü adalettir.

Kefaret edici ıstırap, ıstırabı çıplak hale getiren ve onu saflığı içinde varoluşa kadar taşıyan ıstıraptır. Bu, varoluşu kurtarır.

Tanrı, Aşai Rabbani Âyiniyle bir parça ekmeğin hissedilir algısında mevcut olduğu gibi, kefaret getirici acıyla, çarmıhla en uç kötülükte de mevcuttur.

İnsan sefaletinden Tanrı'ya. Ama ödünleme veya avuntu olarak değil. Karşılıklı ilişki olarak.

Kendilerini Tanrı'ya yaklaştıran her şeyi hayırlı gören insanlar vardır. Benim için hayır, beni ondan uzaklaştıran her şeydir. Benimle onun arasına, evrenin kalınlığı –ve çarmıhın kalınlığı– eklenmektedir.

Acı, masumiyet için hem tamamen yabancı ve hem de tamamen aslidir.

Karın üzerindeki kan. Masumiyet ve kötülük. Kötülüğün kendisi de saf olmalıdır. Kötülük ancak bir masumun ıstırabı biçiminde saf olabilir. Istırap çeken bir masum kötülüğün üzerine kurtuluşun ışığını saçar. O, masum Tanrı'nın görünen suretidir. İşte bu nedenle, insanı seven bir Tanrı, Tanrı'yı seven bir insan ıstırap çekmelidir.

Mutlu masumiyet. Bu da çok değerli bir şey. Ama bu, geçici, kırılgan bir mutluluktur, rastlantısal bir mutluluktur. Elma ağacının çiçekleri. Mutluluk masumiyete bağlı değildir.

Masum olmak, tüm evrenin yüküne katlanmaktır. Dengeleyici ağırlığı fırlatıp atmaktır.

Kendimizi boşaltırken, kendimizi, çevreleyen evrenin bütün baskısına açarız.

Tanrı kendini insanlara güçlü veya kusursuz olarak verir – seçim onlara kalmıştır.

TERAZİ VE KALDIRAÇ

Terazi olarak, kaldıraç olarak çarmıh. Yükselişin koşulu olarak iniş. Yeryüzüne inen gök yeryüzünü göğe kaldırır.

Kaldıraç. Yükselmek istendiği zaman alçalmak.

Aynı şekilde "alçalan kişi yükselmiş olacaktır".

Aynı zamanda lütuf alanında zorunluluk ve yasalar vardır. "Cehennemin bile yasaları vardır" (Goethe). Göğün de öyle.

Her tür keyfîliği, rastlantıyı ortadan kaldıran kesin bir zorunluluk maddi olayları düzenler. Özgür olmalarına rağmen tinsel şeylerde, eğer mümkünse, daha az keyfîlik ve rastlantı vardır.

Bir, sayıların en küçüğü. "Yegâne bilge birdir." Sonsuz olan odur. Büyüyen bir sayı sonsuza yaklaştığını düşünür. Ama ondan uzaklaşır. Yükselmek için alçalmak gerekir.

Eğer 1 Tanrı'ysa, ∞ şeytandır.

Haz değil, insan sefaleti içerir tanrısal bilgeliğin sırrını. Her haz arayışı, yapay bir cennet, bir sarhoşluk, bir büyüme arayışıdır. Ama bu arayış, kendisinin nafile olduğu deneyimi dışında

bize hiçbir şey vermez. Yalnızca sınırlarımıza ve sefaletimize dair tefekkür bizi bir üst seviyeye çıkarır.

"Alçalan yükselmiş olacaktır."

Bizdeki yükselen hareket, alçalan bir hareketten kaynaklanmıyorsa nafiledir (hattâ nafile olmaktan da beterdir).

Statera facta corporis.[1] Doğru terazi, çarmıha gerilmiş bedendir, zaman ve mekân içinde noktasına indirgenmiş gövdedir.

Yargılamamalıyız. Göklerin yargılamayan Babası gibi: onunla yargılar varlıklar kendilerini. Bırakalım tüm varlıklar bize gelsin ve kendi kendilerini yargılasın. Terazi olmalıyız.

Böylece, yargılamayan gerçek yargıcın bir sureti haline gelerek, yargılanmayacağız.

Evren bütün ağırlığıyla üzerimize çöktüğü zaman, Tanrı'nın kendisinden, gerçek Tanrı'dan başka dengeleyici güç yoktur, çünkü sahte tanrılar hakiki tanrının adı altında bile bu konuda bir şey yapamazlar. Kötülük belirsizlik anlamında sonsuzdur: madde, mekân, zaman. Bu tür sonsuzluğa, yalnız gerçek sonsuzluk üstün çıkar. İşte bu nedenle, çarmıh, üzerinde Tanrı olan kırılgan ve hafif bir bedenin bütün dünyanın ağırlığını kaldırdığı bir terazidir. "Bana bir dayanak noktası verirseniz, dünyayı kaldırabilirim." Bu dayanak noktası çarmıhtır. Başka dayanak noktası olamaz. Bu noktanın, dünya ile dünya olmayanın kesişme noktasında olması gerekir. Çarmıh bu kesişmedir.

[1] Bu bedenin ağırlık yaptığı kiriş. (ed.n.)

İMKÂNSIZ

İnsan yaşamı *imkânsızdır.* Ama yalnızca mutsuzluk bunu hissettirir.

İmkânsız iyilik: "İyilik kötülüğe yol açar, kötülük ve iyilik, bu durum ne zaman sona erecek?"

İyilik imkânsızdır. –Ama insanın elinin altında, her özel durumda iyiliğin bu imkânsızlığını kendinden saklamak için her zaman hayal gücü vardır (bizi ezmeyen her olay için iyiliğin bir bölümünü örtmek ve hayalî bir iyilik eklemek yeterlidir –bazıları kendilerini ezseler bile bunu yapabilmekteler). İnsanın hayal gücü aynı zamanda, "zorunlunun özünün iyiliğin özünden ne kadar farklı olduğunu" kendinden saklamak ve bu dünyanın hiçbir yerinde bulunmayan iyilikten başka bir şey olmayan Tanrı'yla gerçekten karşılaşmaktan kaçınmak için de elinin altındadır.

Arzu imkânsızdır; nesnesini yok eder. Âşıklar bir olamadıkları gibi Narkissos da iki olamaz. Don Juan, Narkissos. Bir şeyi arzulamak imkânsız olduğuna göre, hiç olanı arzulamak gerekir.

Yaşamımız imkânsızlıktır, saçmalıktır. İstediğimiz her şey, ona bağlanan koşullarla veya sonuçlarla çelişir, ortaya koyduğumuz her olumlama onunla çelişen olumlamayı içerimler, bütün duygularımız zıtlarıyla karışmıştır. Bunun nedeni, mahlûklar olarak, Tanrı ve Tanrı'dan çok daha başka oluşumuzla zıtlık olmamızdır.

Zıtlık tek başına her şey olmadığımızın kanıtını oluşturur. Zıtlık bizim sefaletimizdir ve sefaletimizin duygusu gerçeklik duygusudur. Çünkü sefaletimizi biz yaratmayız. Sefalet gerçektir. Bu nedenle onu candan sevmek gerekir. Geri kalan her şey hayalîdir.

İmkânsızlık doğaüstüne açılan kapıdır. O kapı ancak çalınabilir. Onu açan başka biridir.

Düşten çıkmak için imkânsızlığa dokunmak gerekir. Düşte imkânsızlık yoktur. Yalnızca güçsüzlük vardır.

"Babamız, cennetteki Baba." Burada bir tür nükte vardır. Bu Babanız ama onu biraz yukarıda aramaya çalışın! Yeryüzünden havalanmak konusunda tam olarak bir solucan kadar aciziz. Peki O, inmeden bize nasıl gelecekti? Tanrı ile insan arasındaki ilişkiyi, Tanrı'nın insanda vücut bulması kadar kavranılamaz olmayan bir biçimde tasavvur etmenin yolu yoktur. Tanrı'nın insanda vücut bulması bu kavranılamazlığı patlatır. Bu imkânsız inişi düşünmenin en somut yoludur. O halde, Tanrı'nın insanda vücut bulması neden gerçek olmasın?

Düğümleyemediğimiz bağlantılar aşkınlığın kanıtıdır.

Bilen, isteyen ve seven varlıklarız ve dikkatimizi bilgi, istenç ve aşk konularına çevirdiğimiz andan itibaren, *imkânsız* olmayan hiçbir şeyin olmadığını açıkça görürüz. Yalnızca yalan bu açıklığın üzerini örtebilir. Bu imkânsızlığın bilinci bizi sürekli olarak, arzuladığımız, bildiğimiz ve istediğimiz her şey vasıtasıyla kavranılamazı kavramayı arzulamaya zorlar.

Bir şeyi elde etmek imkânsız göründüğünde, hangi çaba gösterilirse gösterilsin, bu durum, bu seviyede aşılamaz bir sınırı ve bir seviye değişikliğinin, bir tavan kırılmasının zorunluluğunu işaret eder. Bu seviyede gösterilen çabalarla tükenmek, alçaltır. Sınırı kabul etmek, onu tefekkür etmek ve onun bütün acısını tatmak daha doğrudur.

Dürtü olarak yanlışlık, enerji kaynağıdır. Bir dostumu gördüğümü zannediyorum. Ona doğru koşuyorum. Yakına gelince, kendisine karşı koştuğumun başka biri, tanımadığım biri olduğunu fark ediyorum. Aynı şekilde, göreceyi mutlakla, yaratılan şeyleri Tanrı'yla karıştırıyoruz.

Bütün özel dürtüler hatadır. Yalnızca hiçbir dürtünün sağlamadığı enerji iyidir: Tanrı'ya itaat, yani Tanrı hayal edebileceğimiz veya kavrayabileceğimiz her şeyi aştığı ölçüde, hiçbir şeye itaat. Bu aynı anda hem imkânsız hem de zorunludur –diğer bir ifadeyle doğaüstüdür.

Bir hayır. Onu yaparken, bütün ruhunla bir hayrın mutlak olarak imkânsız olduğunun bilincindeysen, bu iyi bir ameldir.

İyilik yapmak. Ne yaparsam yapayım, çok açık olarak bunun iyilik olmadığını bilirim. Çünkü iyi olmayan biri iyilik yapamaz. Ve "yalnızca Tanrı iyidir"...

Her durumda, ne yapılırsa yapılsın, kötülük yapılır ve bu hoş görülemez bir kötülüktür.

Yapılan her kötülüğün yalnızca ve doğrudan kendine dönmesini istemek gerekir. Bu, çarmıhtır.

Herhangi bir yalanla saf iyiliğin çekiminin ve imkânsızlığının üzerini örtmeden, dikkati ve niyeti tamamen saf ve imkânsız iyiliğe yönelterek yapılan eylem saftır.

Bu yolla, erdemin tamamen sanatsal esinin benzeri olduğu ortaya çıkar. Dikkati, ifade edilemez olduğu sürece ifade edilemez olan esine yönelmiş durumda tutarak yazılan şiir güzeldir.

ÇELİŞKİ

Zihnin tosladığı çelişkiler, yalnız bunlar gerçekliklerdir, gerçeğin ölçütüdürler. Hayalde çelişki yoktur. Çelişki zorunluluğun kanıtıdır.

Varlığın dibine kadar hissedilen çelişki, parçalanmadır, çarmıhtır.

Bir şeye sabitlenen dikkat oradaki çelişkiyi açığa çıkardığında, ayrılmaya benzer bir şey olur. Bu yolda direterek kopmaya ulaşılır.

Çelişkilerin gösterilebilir bağlantısı, çelişenlerin aşkın bağlantısının bir imgesidir.

Her gerçek iyilik, çelişkili koşullar içerir ve bunun sonucu imkânsızdır. Dikkatini gerçekten bu imkânsızlık üzerinde sabit tutan ve bu şekilde hareket eden kişi iyilik yapacaktır.

Aynı şekilde her hakikat bir çelişkiyi saklar.

Çelişki piramidin tepesidir.

İyi sözcüğü, kötü-iyi bağlantısının terimi olduğunda, bizzat Tanrı'nın varlığını belirttiğinde olduğundakiyle aynı anlama sahip değildir.

Azizlerin ruhunda zıt erdemlerin varlığı. Yükselme metaforu buna tekabül eder. Bir dağın yamacında yürürsem, önce bir göl, birkaç adım sonra bir orman görürüm. Seçim yapmak gerekir: ya göl ya da orman. Eğer gölü ve ormanı birlikte görmek istiyorsam, daha yükseğe çıkmam gerekir.

Ancak dağ yok. Dağ havadan yapılmış. Çıkılamıyor: yukarı çekilmek gerekiyor.

Deneysel ontolojik kanıt. Bende yükselmenin kaynağı yok. Havanın içinde göğe kadar tırmanamam. Ancak düşüncemi kendimden daha iyi bir şeye yöneltmem koşuluyla bu şey beni yukarı çeker. Eğer gerçekten çekildiysem, bu şey gerçektir. Hiçbir hayalî yetkinlik beni bir milimetre bile yukarı çekemez. Çünkü hayalî bir yetkinlik otomatik olarak onu hayal eden benimle aynı seviyede bulunur, ne daha yukarıda ne daha aşağıda.

Düşünceyi yönlendirmenin bu etkisi hiçbir şekilde telkinle karşılaştırılamaz. Eğer her sabah, cesurum, korkmuyorum dersem, cesur hale gelebilirim. Ama bu cesaret, şimdiki yetersizliğim içinde, bu adla temsil ettiğim şeye uygun olacak ve dolayısıyla bu yetersizlikten öteye gidemeyecektir. Bu, bir düzlemin değişimi değil de aynı düzlem üzerinde bir değişim olacaktır.

Çelişki ölçüttür. Telkinle birbiriyle bağdaşmaz şeyler edinilemez. Yalnızca lütuf yapabilir bunu. Telkinle yürekli hale gelen şefkatli bir varlık sertleşir, hattâ çoğu zaman bir tür vahşi zevkle kendindeki şefkati budar. Yalnızca lütuf şefkati bozulmamış halde bırakarak cesaret veya cesareti bozulmamış halde bırakarak şefkat verebilir.

İnsanın çocukluktan başlayan ve ölüme kadar süren büyük acısı, bakmanın ve yemenin iki farklı işlem olmasıdır. Ebedi saadet, bakmanın yeme olduğu bir haldir.

Bu dünyada bakılan şey gerçek değildir, bir dekordur. Yenilen yok edilmiştir, artık gerçek değildir.

Günah bizde bu ayırımı yaratmıştır.

Eğer erdem sözcüğü hakiki anlamıyla, yani erdemin toplumsal taklitlerini dışlayarak ele alınırsa, doğal erdemler, sürekli davranışlar olarak, ancak kendinde doğaüstü lütuf bulunan kişide mümkündür. Bu erdemlerin süreleri doğaüstüdür.

Zıtlar ve çelişikler. Zıtların ilişkisinin doğal varlığa dokunmak için yapabildiği şeyi, birlikte düşünülen çelişikler Tanrı'ya dokunmak için yapabilir.

Tanrıdan esinlenen bir insan, tasavvur edilemeyen bir bağla bağlanan davranışlara, düşüncelere, duygulara sahip olan insandır.

Pythagorasçı düşünce: iyilik her zaman zıtların birliği olarak tanımlanır. Bu birlik hissedildiği zaman ilkine dönülür. Bu, Gita'nın "zıtların yoldan çıkması" diye adlandırdığı şeydir. Marksist diyalektik bunun çok düşük ve tamamen çarpıtılmış bir görünüşüdür.

Zıtların kötü birliği. Marksizm tarafından geliştirilen işçi emperyalizmi. Özgürlüklerine yeni kavuşan kölelerin küstahlığı üzerine Latin atasözleri. Küstahlık ve kölelik karşılıklı olarak birbirlerini ağırlaştırırlar. Bir sis perdesinin içinden zıtların birliği ilkesini hayal meyal gören samimi anarşistler, ezilenlere iktidarı vererek kötülüğün yok edileceğini zannettiler. İmkânsız bir düş.

O halde zıtların iyi ve kötü birliği arasında fark yaratan nedir?

Zıtların kötü birliği (kötü çünkü aldatıcı) zıtlarlarla aynı düzlem üzerinde gerçekleşen birliktir. Tahakkümün ezilenlere ihsanı böyledir: ezme-tahakküm çemberinden çıkılmaz.

Zıtların iyi birliği daha üst bir düzlemde gerçekleşir. Böylece, tahakküm ile ezilme arasındaki zıtlık, denge olan yasanın seviyesinde çözülür.

Aynı şekilde acı (ki onun gerçek işlevi budur), zıtları ilk birleşme düzleminden daha üst bir düzlemde yeniden birleştirmek için, birleşen zıtları ayırır. Acı-neşe ritmi. Ama neşe matematiksel bakımdan her zaman üstün gelir.

Acı şiddet, neşe yumuşaklıktır ama neşe en güçlü olandır.

Çelişiklerin birliği parçalara ayrılmadır: bu birlik aşırı bir ıstırap olmadan imkânsızdır.

Çelişiklerin bağlantısı kopmadır. Özel bir şeye bağlanma ancak onunla uyuşmayan bir bağlanma tarafından yok edilebilir. İşte bu nedenle: "Düşmanlarınızı sevin... Babasından ve annesinden nefret etmeyen..."

Ya zıtlara boyun eğdirilir ya da zıtlara boyun eğilir.

Ruhun tutumu içinde çelişkili şeylerin eşanlı varoluşu; aynı anda her iki tarafa doğru da eğilen terazi: bu kutsallıktır, mikrokozmosun gerçekleşmesidir, dünya düzeninin taklididir.

Tanrı'ya ulaşmak için kullanılan kıskaçlar olarak zıt erdemlerin eşanlı varoluşu.

İnsanlık koşulunun bazı yasalarını bulmak ve formülleştirmek gerekir, öyle ki bu yasalara dair birçok derin gözlem bu koşulun özel durumlarına ışık düşürür.

Böylece: tamamen üstün olan şey tamamen aşağı olan şeyi yeniden üretir ama yeri değişmiş/devrik olarak.

Kötülüğün kuvvetle, varlıkla ve iyiliğin zayıflıkla, hiçlikle olan yakınlığı.

Ve aynı zamanda kötülük yoksunluktur. Çelişiklerin nasıl doğruluğa sahip olduğunu aydınlatmalıyız.

Soruşturma yöntemi: bir şey düşünüldüğü andan itibaren zıttının hangi anlamda doğru olduğunu araştırmak.[1]

Kötülük iyiliğin gölgesidir. Sağlamlığa ve kalınlığa sahip olan her gerçek iyilik kötülüğü yansıtır. Yalnızca hayalî iyilik kötülüğü yansıtmaz.

Her iyilik bir kötülüğe bağlandığından, iyilik isteniyorsa ve mütekabil kötülüğün çevremize yayılması istenmiyorsa, bu kötülükten kaçınamadığımıza göre onu kendi üzerimizde yoğunlaştırmak zorunda kalırız.

Böylece tamamen saf bir iyilik arzusu, kendimiz için mutsuzluğun en son derecesini kabul etmeyi içerir.

Yalnızca iyilik istiyorsak, aydınlanmış nesnenin gölgeye bağlanması gibi gerçek iyiliği kötülüğe bağlayan yasaya ters düşeriz ve dünyanın evrensel yasasıyla ters düştüğümüzde mutsuzluğa kapılmamız kaçınılmazdır.

İsa'nın çarmıhının gizemi bir çelişkide yatar, çünkü bu, hem rıza göstererek adanmış bir kurban hem de kendine rağmen maruz kaldığı bir cezadır. Burada yalnızca bir adak görülürse, bir o kadar da kendimiz için isteyebiliriz. Ama kendimize rağmen katlanacağımız bir ceza da istemeyiz.

---

[1] Bu aforizma bize Simone Weil'in yapıtında yer yer bulunan görünüşteki çelişkilerin anahtarını verir: gelenek sevgisi ve geçmişten kopma. Hem en üst gerçek hem de hiçlik olarak kavranan Tanrı, vb. Bu çelişikler varlığın farklı düzlemlerinde doğrudur ve zıtlıkları doğaüstü aşk seviyesinde çözülür. Akıl zincirin iki ucunu da görür ama onları birleştiren merkez ancak kavranamayan sezgiye açıktır. (Thibon'un notu.)

ZORUNLU İLE İYİLİK ARASINDAKİ MESAFE[1]

Zorunluluk Tanrı'nın örtüsüdür.

Tanrı istisnasız bütün olayları dünyanın mekanizmasına bırakmıştır.[2]

Tanrı'da bütün insani erdemlerin olduğu gibi itaatin de benzeri vardır. Tanrı'nın bu dünyada zorunluluğa bıraktığı şey oyundur.

---

[1] Bkz. Platon, *Devlet*, VI. Kitap (Thibon'un notu).

[2] Simone Weil'in Kartezyen ve Spinozacı determinizmi psikolojik olaylar da dâhil olmak üzere bütün doğal olaylara yayması dikkat çekicidir. Weil için yerçekimi ancak lütuf yoluyla etkisiz hale getirilir. Böylece Weil, Tanrı'nın dünyaya bıraktığı ve özgürlüğün ve mucizenin dünyaya girişini sağlayan belirsizlik ve "keyfilik/sebepsizlik" marjını gözden kaçırır. Buna rağmen, aslında yerçekimi pratik olarak kadiri mutlak olmaya devam eder: Aziz Thomas insan eylemlerinin çoğunun duyuların kör iştahıyla belirlendiğini ve yıldızların determinizmine tâbi olduğunu kabul etmektedir. (Thibon'un notu.)

Zorunluluk, zihnin Tanrı'nın ilgisizliğini ve yansızlığını kavrayabildiği imgedir.

Böylece sıradan mucize kavramı bir tür küfürdür (ikinci nedeni değil de yalnızca ilk nedeni olan olgudur).

Zorunlu ile iyilik arasındaki mesafe yaratılanla yaratıcı arasındaki mesafenin ta kendisidir.

Zorunlu ile iyilik arasındaki mesafe. Bitimsiz tefekkür konusu: Yunan'ın büyük buluşu. Truva'nın düşüşü kuşkusuz onlara bunu öğretmiştir.

Kötülüğü, "bu böyledir/vardır" dışında başka bir şeyle gerekçelendirme çabası hakikate karşı bir kusurdur.

Âdem ile Havva'nın üstlendiği yük olan, iyilik-kötülük ikilisinin dayanılmaz yükünü atmayı amaçlıyoruz sadece.

Bunun için, ya "zorunlunun özüyle iyiliğin özünü" bir tutmak ya da bu dünyadan çıkmak gerekir.

Kötülüğü saflaştırmak için, Tanrı'dan veya sosyal hayvandan başka bir şey yoktur. Saflık kötülüğü saflaştırır. Güç de başka bir şekilde saflaştırır. Her şeyi yapabilene her şey serbesttir. Mutlak güce sahip olana hizmet eden onda [onun vasıtasıyla] her şeyi yapabilir. Güç, kötülük-iyilik zıtlıkları ikilisinden kurtarır. Güç onu kullananı ve hattâ ona maruz kalanı da kurtarır. Bir efendinin her ruhsatı vardır, bir kölenin de. Kılıç, hem kulbuyla hem de ucuyla dayanılmaz ağırlık olan görevden kurtarır. Lütuf da kurtarır ama ona ancak mecburiyetle ulaşılabilir.

Ancak birliğe doğru çıkarken veya sınırsıza doğru inerken sınırdan kurtulabiliriz.

Sınır Tanrı'nın bizi sevdiğinin delilidir.

Dünyanın yakındaki sonunun beklenmesi ilkel Kilise'nin davranışını belirlemiştir. Bu inanç onlarda "zorunluyu iyilikten ayıran devasa mesafenin unutulması"na sebep oluyordu.

Tanrı'nın yokluğu mükemmel aşkın en muhteşem kanıtıdır ve işte bu nedenle saf zorunluluk, açıkça iyilikten farklı olan zorunluluk bu kadar güzeldir.

Sınırsızlık birin *kanıtı*dır. Zaman, ebediyetin kanıtıdır. Mümkün, zorunlunun. Değişkenlik, değişmezin.

Bilimin, sanat yapıtının, ahlâkın veya ruhun değeri bu sınamaya *direnme* derecesiyle ölçülür.

RASTLANTI

Sevdiğim varlıklar mahlûklardır. Rastlantı sonucu doğmuşlardır. Onlarla karşılaşmam da bir rastlantıdır. Onlar ölecekler. Düşündükleri, hissettikleri ve yaptıkları şeyler sınırlıdır ve iyilik ve kötülüğün karışımıdır.

Tüm ruhumuzla bunu bilmek ve onları daha az sevmemek gerekir.

Sonlu şeyleri sonlu şeyler olarak sonsuzca seven Tanrı'yı örnek almalıyız.

Bir değeri olan her şeyin ebedi olmasını isteriz. Oysa bir değeri olan her şey bir rastlantının ürünüdür, rastlantıyla sürer ve rastlanılan şey ayrıldığı zaman durur. Bu, Budizmin (Herakleitosçu düşüncenin) temel düşüncesidir. Bu düşünce insanı dosdoğru Tanrı'ya götürür.

Babamı ve annemi karşılaştırmış olan rastlantı üzerine derin tefekkür ölüm üzerine tefekkürden çok daha kurtarıcıdır.

Kendimde, kökeni bu rastlantıda olmayan bir şey var mıdır? Yalnızca Tanrı. Gene de Tanrı düşüncemin kökeni bu rastlantıdadır.

Yıldızlar ve çiçek açmış meyve ağaçları. Kati süreklilik de en uç kırılganlık da ebediyet duygusunu verir.

Gelişme üzerine, "her zaman nüfuz eden deha" üzerine teoriler, rastlantıya teslim olan dünyada en değerli olan şeyi tasarımlamanın katlanılamaz olmasından doğar. Bu şey katlanılmaz olduğu için bu şeyi tefekkür etmek gerekir.

Yaratma tam da budur.

Rastlantıya tâbi olmayan tek iyilik, dünyanın dışında olan iyiliktir.

Değerli şeylerin yaralanabilir oluşu güzeldir, çünkü yaralanabilirlik varoluşun bir işaretidir.

Truva'nın yok edilmesi. Taç yaprakların çiçek açan meyve ağaçlarından düşmesi. En değerli şeyin varoluştan köklenmediğini bilmek. Bu güzeldir. Neden? Ruhu zamanın dışına yansıtır.

Beyaz bir çocuğun kar gibi olmasını, kırmızı çocuğun kan gibi olmasını temenni eden kadın bu çocuğa sahip olur, ama ölür ve çocuk üvey anneye teslim edilir.

SEVİLMESİ GEREKEN ORTADA YOKTUR

Tanrı yaratılışta ancak yokluk biçiminde bulunabilir.

Kötülük ve Tanrı'nın masumiyeti. Tanrı'yı kötülükten masum görmek için onu sonsuz bir mesafeye yerleştirmek gerekir: karşılık olarak, kötülük, Tanrı'nın sonsuz bir mesafeye konulmasının gerektiğini gösterir.

Tanrı'dan tamamen yoksun olan bu dünya Tanrı'nın kendisidir.

İşte bu nedenle mutsuzluktaki her avuntu insanı aşktan ve hakikatten uzaklaştırır.

Burada gizemlerin gizemi vardır. Bu gizeme dokunduğumuzda, güvende oluruz.

"Issız Doğu'da..." Bir çölde olmak gerekir. Çünkü sevilmesi gereken kişi ortada yoktur.

Yaşamını Tanrı'ya duyduğu imana yatıran kişi imanını kaybedebilir.

Ama yaşamını bizzat Tanrı'ya yatıran kişi onu kaybetmeyecektir. Yaşamını hiç dokunulamayacak şeye yatırmak. Bu imkânsızdır. Bu bir ölümdür. Gereken de budur.

Var olan hiçbir şey mutlak olarak aşka layık değildir.
O halde var olmayan şeyi sevmek gerekir.
Ama var olmayan bu aşk nesnesi bir kurmaca değildir. Çünkü kurmacalarımız, aşka layık olmayan bizlerden daha fazla aşka layık değildir.

İyiliğe muvafakat, kavranılabilir hiçbir iyiliğe değil de mutlak iyiliğe koşulsuz muvafakat.
İyilik olarak tasarımladığımız şeye muvafakat ederken, iyilikle kötülüğün bir karışımına muvafakat ederiz ve bu muvafakat iyilik ve kötülük üretir: bizdeki iyilik ve kötülük oranı değişmez. Aksine, tasarımlayamadığımız ve hiçbir zaman tasarımlayamayacağımız iyiliğe koşulsuz muvafakat saf iyiliktir ve yalnızca iyilik üretir ve sonuçta tüm ruhun yalnızca iyilik olması için muvafakatın sürmesi yeterlidir.
İman (doğal olana dair doğaüstü bir yorum söz konusu olduğunda) kıyasen doğaüstü deneyimlere dayanan bir tahmindir. Böylece mistik temaşa ayrıcalığına sahip olanlar, Tanrı'nın bağışlayıcılığını deneyimlemiş olarak şunu *varsayarlar*: Tanrı bağışlama olduğundan, yaratılan dünya da bağışlamanın eseridir. Ama bu bağışlamayı doğrudan doğada saptamaya gelince, bunun yapılabileceğine inanmak için kör, sağır ve merhametsiz hale gelmek gerekir. Doğada tanrısal bağışlamanın kanıtlarını bulmak isteyen Yahudiler ve Müslümanlar da acımasızdırlar. Ve Hıristiyanlar da çoğu zaman acımasızdır.
Bu nedenle, gizemcilik insanlık erdeminin tek kaynağıdır. Çünkü dünya perdesinin arkasında bağışlamanın olduğuna inanmamak da, bu bağışlamanın perdenin önünde olduğuna inanmak da insanı zalimleştirir.

Bu dünyada tanrısal bağışlamanın dört belirtisi vardır. Tanrı'nın temaşa edebilen varlıklara lütufları (bu haller vardır ve mahlûkların deneyimlerinin bir parçasını oluştururlar). Bu varlıkların parıltısı ve onlardaki tanrısal merhamet olan merhametleri. Dünyanın güzelliği. Dördüncü belirti bu dünyadaki bağışlanmanın tam yokluğudur.[1]

Tanrı'nın insanda vücut bulması. Tanrı zayıftır çünkü yansızdır. Güneş ışınlarını ve yağmuru kötülere olduğu kadar iyilerin üzerine de gönderir. Babanın bu yansızlığı ve İsa'nın zayıflığı birbirine karşılık gelir. Tanrı'nın yokluğu. Göklerin krallığı bir hardal tanesi gibidir... Tanrı hiçbir şeyi değiştirmez. İsa öfke yüzünden öldürülmüştür çünkü o Tanrı'ydı.

Eğer Tanrı'nın ıstırabı bana bir istenç eylemiyle iyiliğim için gönderdiğini düşünseydim, bir şey olduğuma inanır ve ıstırabın bana hiç olduğumu öğretmek olan temel kullanımını ihmal ederdim. O yüzden buna benzer bir şey düşünmemek gerekir. Ama Tanrı'yı ıstırap yoluyla sevmek gerekir.

Hiç olmayı sevmek zorundayım. Eğer bir şey olsaydım, ne korkunç olurdu! Hiçliğimi sevmek, hiç olmayı sevmek. Ruhun perdenin diğer tarafında bulunan bölümüyle sevmek, çünkü ruhun bilinçle algılanabilir olan bölümü hiçliği sevemez, ondan dehşete kapılır. Eğer ruhun bu bölümü hiçliği sevdiğini zannederse, sevdiği şey hiçlikten başka bir şeydir.

---

[1] Tam da bu karşı sav sebebiyle, yani bir yandan bizdeki lütfun etkileri ve bizi çevreleyen dünyanın güzelliği ile öte yandan evreni yöneten amansız zorunluluk arasındaki parçalanma sebebiyle, Tanrı'yı hem insanda mevcut hem de insani herhangi bir ölçüye kesinlikle indirgenemez olarak algılıyoruz.

Tanrı, yağmuru ve güneşi olduğu gibi, mutsuzluğu da hiç ayırım yapmadan iyilere de kötülere de gönderir. Tanrı çarmıhı İsa'ya ayırmamıştır. Tanrı, olduğu haliyle bireyle ancak ona doğru dönmüş bakışına karşılık veren salt tinsel lütuf yoluyla, yani birey olmayı kestiği ölçüde ilişkiye girer. Hiçbir olay Tanrı'nın kayırması değildir, sadece lütuf öyledir.

Cemaat (*communion*) iyiler için iyi, kötüler için kötüdür. Böylece, lanetlenen ruhlar cennettedir ama onlar için cennet cehennemdir.

Istırap çığlığı: neden? *İlyada*'nın tamamında bu soru yankılanır.

Istırabı açıklamak, onu avutmaktır; o halde ıstırabın açıklanmaması gerekir.

Buradan, masumların ıstırabının yüksek değeri ortaya çıkar. Bu ıstırap, masum olan Tanrı'nın yaratımı içinde kötülüğün kabul edilmesine benzer.

Istırabın, ıstırap çektiğimizde onun bizi dehşete düşürmesine engel olamamamıza sebebiyet veren indirgenemez niteliğinin yazgısı, tıpkı saçmalığın zekâyı, yokluğun sevgiyi durdurması gibi, iradeyi durdurmaktır, ki insan yetilerinin sonuna geldiğinde kollarını uzatsın, dursun, baksın ve beklesin.

"Masumların mutsuzluğuyla alay ediyor." Tanrı'nın sessizliği. Bu dünyadaki gürültüler bu sessizliği taklit eder. Hiçbir anlama gelmezler.

Bir anlama gelen gürültüye yüreğimizin derinliklerine değin gereksinim duyduğumuzda, bir yanıt almak için haykırdığımızda ve bize bu yanıt bahşedilmediğinde, işte o zaman Tanrı'nın sessizliğine dokunuruz.

Tembel tembel sigara dumanlarında şekiller görme oyunu oynadığımız gibi hayal gücümüz de genelde gürültülerin içine

sözcükler koyar. Ama artık bitap düştüğümüz zaman, artık oyun oynama cesaretimiz kalmadığı zaman, bize gerçek sözcükler gerekir. Bu sözcüklere sahip olmak için haykırırız. Haykırış yüreğimizi parçalar. Oysa elimize geçen yalnızca sessizliktir.

Bu noktayı geçtikten sonra, bir kısım insan deliler gibi kendi kendiyle konuşmaya başlar. Bundan sonra ne yaparlarsa yapsınlar, onlar için sadece merhamet duymak gerekir. Sayıları çok az olan başkaları ise bütün kalplerini sessizliğe adarlar.

ARINDIRICI TANRITANIMAZLIK

Doğru çelişikler durumu. Tanrı vardır, Tanrı yoktur. Sorun nerededir? Aşkımın yanılsama olmadığından tamamen emin olmam anlamında bir Tanrı'nın var olduğundan tamamen eminim. Gerçek hiçbir şeyin, bu adı telaffuz ettiğimde tasavvur edebileceğim şeye benzemediğinden tamamen emin olduğum anlamında, Tanrı'nın var olmadığından tamamen eminim. Ama tasavvur edemeyeceğim bu şey bir yanılsama değildir.

Biri Tanrı kavramının arınması olan iki tür tanrıtanımazlık vardır.

Belki de kötülük olan her şeyin, iyiliğe doğru gelişme sürecinde arınma olan başka bir yönü vardır ve ayrıca üstün iyilik olan üçüncü bir yön vardır.

Birbirlerinden iyice ayrılması gereken üç yön, zira onları birbirine karıştırmak düşünce için ve etkin yaşam tutumu için büyük bir tehlikedir.

Tanrı deneyimi olmayan iki insan arasında, onu reddeden belki de ona en yakın olanıdır.

Ona dokunulamaması durumu hariç, her bakımdan gerçeğine benzeyen sahte Tanrı, doğru olanına ulaşmayı her zaman engelleyecektir.

Her bakımdan gerçeğine benzeyen bir Tanrı'ya inanırken, var olmadığı durumu hariç tutmak gerekir, çünkü Tanrı'nın var olduğu noktada bulunmuyoruz.

Çağımızın hataları, doğaüstünü barındırmayan Hıristiyanlıktan gelir. Bunun nedeni, başta hümanizm olmak üzere laikleştirmedir.

Avuntu kaynağı olarak din hakiki inanca engeldir: bu anlamda tanrıtanımazlık bir arınmadır. Kendimin Tanrı için yaratılmamış bölümüyle tanrıtanımaz olmak zorundayım. Doğaüstü kısımları uyanmamış olan insanlar arasında, tanrıtanımazlar haklıdır ve inançlılar haksızdır.

Bütün ailesi işkenceler altında ölmüş olan ve kendisi de bir toplama kampında uzun süre işkence gören bir insan. Ya da bütün halkının topyekûn imhasından tek başına kurtulan bir 16. yüzyıl yerlisi. Bu tür insanlar Tanrı'nın merhametine inanmışlarsa, buna ya artık inanmıyorlardır ya da bunu öncekinden çok farklı bir tarzda görüyorlardır. Böyle şeylerden geçmedim. Ama böyle şeylerin olduğunu biliyorum: o halde, fark nedir?

Tanrısal bağışlama hakkında, talihin bana gönderdiği ve herhangi bir varlığa bağlanabilecek olay ne olursa olsun, yok olmayacak ve değişmeyecek bir anlayışım olması gerekir.

DİKKAT VE İSTENÇ

Yeni şeyleri anlamamak ama sabır, çaba ve yöntem sayesinde açık gerçekleri kendi başına anlamayı başarmak.

İnanç katları. En basit hakikat *bütün ruhu* ele geçirdiği zaman bir vahiy gibidir.

Hatalara istençle değil de dikkatle çare bulmaya çalışmalı.

İstencin, yakın nesnelerin yer değişiminin tasarımlanmasına bağlı birkaç kas hareketi üzerinde hâkimiyeti yoktur. Elimi masanın üzerine düz olarak koymayı isteyebilirim. Eğer içsel saflık veya esin ya da düşüncedeki hakikat zorunlu olarak bu tür davranışlara bağlanırlarsa, istencin konusu olabilirler. Böyle olmadığına göre, onları ancak isteyebiliriz. Onları istemek, göklerde bir Babamızın olduğuna inanmak demektir. Ya da onları istemekten mi vazgeçmeliyiz? Bundan daha kötü ne olabilir? Yalnızca içsel yakarı akılcıdır, çünkü bu konuyla hiçbir ilgisi olmayan kasların sertleşmesini önler. Erdemle veya şiirle ya da bir sorunun çözümüyle ilgili olarak kasları sertleştirmek-

ten veya dişleri sıkmaktan daha aptalca ne vardır? Dikkat çok farklı mıdır?

Gurur böyle bir sertleşmedir. Gururlu olanda lütuf (sözcüğün iki anlamında da) eksiktir. Bu bir hatanın sonucudur.

Dikkat, en yüksek derecesinde, duayla aynı şeydir. İmanı ve aşkı gerektirir.

Kesinlikle karışmamış dikkat duadır.

Eğer zekâ iyiliğe doğru yöneltilirse, tüm ruhun kendine rağmen yavaş yavaş bundan etkilenmemesi imkânsızdır.

Aşırı dikkat insanda yaratıcı yetiyi oluşturan şeydir ve dinsel olanından başka aşırı dikkat yoktur. Bir dönemin yaratıcı deha miktarı aşırı dikkatle, yani o dönemdeki sahici din miktarıyla kesinlikle doğru orantılıdır.

Aramanın kötü yolu. Bir soruna bağlanan dikkat. Gene boşluktan korkmaktan kaynaklanan bir olay. Gayretimizi kaybetmiş olmak istemeyiz. Av hırsı. Bulmayı istememek gerekir: aşırı bir kendini adama durumunda olduğu gibi, gayretin nesnesine bağımlı hale geliriz. Bazen rastlantının sağladığı ve hakikatin bozulması pahasına almaya hazır olduğumuz dışsal bir ödüle gereksinim duyarız.

Yalnızca (bir nesneye bağlanmayan) arzusuz çaba bir ödülü kesin olarak kapsar.

Peşinde koştuğumuz nesne karşısında geri çekilmek. Yalnızca dolaylı olan etkilidir. Önce geri çekilmemişsek hiçbir şey yapmayız.

Salkıma ateş ederek düşürürüz taneleri yere.

Neticesi, peşinde koşulan amaca aykırı olan çabalar vardır (örneğin, hırçınlaşan sofular, sahte çilekeşler, bazı adanmışlık-

lar vb.) Diğer çabalar, sonuca ulaşmadıkları zaman bile faydalıdırlar.

Bunlar nasıl ayırt edilebilir?

Belki şu şekilde: bir kısmına içsel sefaletin (aldatıcı) yadsınması eşlik eder. Diğerlerine ise, sürekli, olduğumuzla sevdiğimiz arasındaki mesafeye yoğunlaşan dikkat eşlik etmektedir.

Aşk tanrıları ve insanları eğitir, çünkü hiç kimse öğrenmeyi arzulamadan öğrenemez. Hakikat, hakikat olduğu için değil, iyilik olduğu için aranır.

Dikkat arzuya bağlıdır. İstence değil de arzuya. Ya da daha doğrusu muvafakata.

Kendi içimizde enerjiyi serbest bırakırız. Ama enerji hiç durmadan yeniden bağlanır. Enerji nasıl tamamen serbest bırakılabilir? Bunun içimizde gerçekleşmesini arzulamak gerekir. Onu gerçekten istemek. Onu yalnızca arzulamak, gerçekleştirmeye çalışmak değil. Çünkü bu anlamdaki her girişim beyhudedir ve bedeli ağırdır. Böyle bir işte, "ben" diye adlandırdığım her şey edilgen olmalıdır. Yalnızca dikkat, "ben"in yok olmasına yol açacak kadar dolu olan bu dikkat benden istenir. "Ben" diye adlandırdığım her şeyi dikkatin ışığından yoksun bırakmalı ve onu kavranılamaza taşımalıyım.

Bir düşünceyi temelli kovma kapasitesi ebediyetin kapısıdır. Bir an içindeki ebediyet.

Günah eğilimlerine karşı, baştan çıkarıcı onunla konuşurken ona hiç cevap vermeyen ve onu duymuyormuş gibi yapan gerçekten iffetli kadının örneğini izlemeliyiz.

İyiliğe ve kötülüğe karşı kayıtsız olmak zorundayız ama kayıtsızlık gösterirken, yani dikkatin ışığını ikisine de eşit yansıtırken, iyilik otomatik bir hareketle kötülüğe üstün çıkar. Asıl lütuf burada yatar. Ve bu, iyiliğin tanımı ve ölçütüdür.

Tanrısal bir esin, eğer dikkatimizi ondan ayırmazsak ve onu reddetmezsek, kesin ve kaçınılmaz olarak gerçekleşir. Onun lehine yapılması gereken bir tercih yoktur, bu esinin var olduğunu tanımayı reddetmemek yeterlidir.

Aşkla Tanrı'ya doğru (veya daha düşük bir derecede, sahiden güzel olan her şeye doğru) dönmüş dikkat bazı şeyleri imkânsız hale getirir. Duanın ruhtaki etkisiz eylemi bu şekildedir. Öyle davranışlar vardır ki, meydana gelirlerse bu dikkati örterler ve karşılık olarak bu dikkat de onları imkânsız hale getirir.

Ruhta bir ebediyet noktasına sahip olduğumuz andan itibaren, artık onu korumaktan başka yapılacak bir şey yoktur, çünkü bu nokta bir tohum gibi kendiliğinden büyür. Bu noktanın çevresine silahlı, hareketsiz bekleyen bir muhafız koymak ve onu sayıların, sabit ve kesin ilişkilerin temaşasıyla beslemek gerekir.

Ruhta bulunan değişmez, bedende bulunan değişmezin temaşasıyla beslenir.

Doğurur gibi yazılır; en üst çabayı göstermekten geri durulamaz. Ama aynı tarzda da hareket edilir. En üst çabayı göstermediğimden kaygılanmak zorunda değilim. Ancak kendime yalan söylememek ve dikkat etmek koşuluyla.

Şair gerçek üzerine sabitlenen dikkatle güzelliği üretir. Aynı durum aşk için de söz konusudur. Aç ve susuz olan bu insanın benim kadar gerçekten yaşadığını bilmek –bu yeterlidir, gerisi kendiliğinden gelir.

Hakikatin, güzelin ve bir insanın davranışındaki iyiliğin gerçek ve saf değerleri, tek ve aynı eylemle, dikkatin bütünlüğünün nesnesine belirli bir tatbikiyle gerçekleşir.

Öğretimin amacı, yalnızca, böyle bir davranışın imkânını dikkat alıştırması yoluyla hazırlamak olmalıdır.

Eğitimin bütün diğer üstünlüklerinin hiçbir yararı yoktur.

Öğrenim ve iman. Dua yalnızca saf biçimiyle dikkat olduğundan ve öğrenim de dikkatin bir alıştırmasını teşkil ettiğinde, okuldaki her çalışma tinsel yaşamın bir yansıması olmalıdır. Burada bir yöntem gerekmektedir. Latince bir çeviriyi yapmanın belirli bir tarzı, bir geometri problemini çözmenin belirli bir tarzı (ama herhangi bir tarz değil) dikkati duaya daha yatkın hale getirmeye özgü bir dikkat alıştırmasıdır.

İmgeleri, simgeleri vb. anlamak için yöntem. Onları yorumlamaya değil de, ışık fışkırıncaya kadar onlara bakmaya çalışmak.

Genel olarak, bakmaktan ibaret olan zekâyı kullanma yöntemi.

Gerçekle aldatıcıyı birbirinden ayırmak için bu yöntemin uygulanması. Duyu algısında, görülen şeyden emin olunmadığı zaman, bakarak yer değiştirilir ve gerçek ortaya çıkar. İçsel yaşamda zaman mekânın yerine geçer. Zamanla değişilir ve değişirken aynı şeye yönelen bakış korunursa, sonunda aldatmaca kaybolur ve gerçek ortaya çıkar. Bunun koşulu dikkatin bir bağlanma değil, bir bakış olmasıdır.

Bir zorunluluğa bağlanan istençle kötü bir arzu arasında mücadele olduğunda, iyiliğe bağlanan enerji yıpranır. Sefaletimizi hissettiğimiz ıstırap gibi, arzunun ısırığına edilgin olarak katlanmak ve iyiliğe yönelen dikkati korumak gerekir. Bu şekilde enerjinin niteliği üst kademeye yükselir.

Arzuların zamandaki yönelimlerini ellerinden alarak onların enerjisini çalmak.

Arzularımız iddialarında sonsuzdurlar ama kendisinden kaynaklandıkları enerjiyle sınırlıdırlar. Bu nedenle, lütfun yardımıyla, bu arzuları yönetebilir ve onları kullanırken yok edebiliriz. Bunu açıkça anladığımız andan itibaren, dikkat bu hakikatle temas halinde tutulursa, bu arzular gücül olarak alt edilmiştir.

Video meliora...[1] Bu hallerde, iyiliği düşünüyormuşuz gibi görünür ve bir anlamda düşünürüz de ama bu iyiliğin imkânını düşünmeyiz.

Çelişkinin kıskaçları arasında kavranan boşluk tartışmasız yukarıdakinin boşluğudur, çünkü zekânın, istencin ve aşkın doğal yetileri ne kadar çok bilenirse, boşluk o kadar iyi kavranır. Aşağının boşluğu, doğal yetileri körelmeye bıraktığımızda içine düşülen boşluktur.

Aşkın olanın deneyimi: bu, çelişkili görünür ve buna rağmen aşkın olan ancak temasla tanınabilir, çünkü yetilerimiz onu üretemez.

Yalnızlık. Peki, değeri neden oluşur? Zira yalnızken, sadece maddenin (hattâ gökyüzü, yıldızlar, ay ve çiçeklenmiş ağaçların), bir insan zihninden (belki) daha az değere sahip şeylerin huzurundayızdır. Yalnızlığın değeri dikkatin daha büyük imkânında yatar. Keşke insan varlığı huzurunda aynı derecede dikkatli olabilseydik...

Tanrı hakkında yalnızca bir şey bilebiliriz: O, bizim olmadığımız şeydir. Yalnızca sefaletimiz o şeyin imgesidir. Bu sefaleti ne kadar çok temaşa edersek, Tanrı'yı o kadar çok temaşa ederiz.

Günah, insan sefaletinin bilinmemesinden başka bir şey değildir. Bu, bilinçsiz sefalettir ve bu nedenle suçludur. İsa'nın öyküsü, insan sefaletinin indirgenemez olduğunun ve tamamen günahsız olan insandaki sefaletin en günahkâr insandaki kadar

[1] Video meliora proboque deteriora sequor: İyi yolu görüyor ve takdir ediyorum ama kötü yoldan gidiyorum. (ed.n.)

büyük olduğunun deneysel kanıtıdır. Ancak bu sefalet günahsız insanda aydınlanmıştır...

İnsan sefaletinin bilinmesi, zengin için, güçlü için zordur, çünkü zengin, güçlü insan neredeyse karşı konmaz bir şekilde bir şey olduğuna inanmaya sürüklenir. Bu bilgi yoksul insan için de zordur, çünkü neredeyse karşı konmaz bir şekilde zenginin, güçlünün bir şey olduğuna inanmaya sürüklenir.

Ölümcül günahı oluşturan, hata değil, hangisi olursa olsun hata yapıldığı zaman, ruhta bulunan ışığın derecesidir.

Saflık kirliliği temaşa etme gücüdür.

En uç saflık hem saflığı hem de kirliliği temaşa edebilir: kirlilik ikisini de yapamaz: saflık onu korkutur, kirlilik onu emer. Ona bir karışım gerekmektedir.

TERBİYE ETME

İmkânsıza dokunmak için mümkünü gerçekleştirmek gerekir. İstenç, aşk ve bilgi gibi doğal yetilerin ödeve uygun biçimde doğru icra edilmesi, tinsel gerçeklikler bakımından, hissedilir nesnelerin algısına göre bedenin hareketi neyse tam olarak odur. Bir kötürüm algılayamaz.

Kati surette insani olan ödevin yerine getirilmesi, yazma, çevirme, hesaplama vb. işlemlerindeki düzeltmeyle aynı mahiyettedir. Bu düzeltmeyi yapmak nesne açısından bir saygı eksikliğidir. Aynı şey ödevi savsaklamak için de geçerlidir.

Yalnızca esinle ilgili şeyler ertelemeyle beslenirler. Doğal ödevle, istençle ilgili olanlar ertelemeye gelmezler.

Davranış kuralları uygulanmak için verilmemiştir ama pratik bu kuralların anlaşılması için salık verilmiştir. Bunlar ölçeklerdir. Ölçeklendirmeden Bach çalınamaz. Ama sırf ölçek için ölçeklendirilmez.

Terbiye etme. –Ne zaman kendimizde düşüncenin istemsizce gurura kapıldığını yakalasak, bakışımızın tüm dikkatini birkaç saniye geçmiş yaşamımızda alçaldığımız bir anıya çevirmek ve mümkün en acı, en katlanılamaz alçalmayı tercih etmek gerekir.

Kendimizde arzuları ve tiksintileri, zevkleri ve acıları değiştirmeye veya silmeye çalışmamalıyız. Onlara daha fazla itibar sağlamadan, renk duyuları gibi onlara edilgen olarak boyun eğmek gerekir. Pencere camım kırmızıysa, bir yıl boyunca gece gündüz aklın sesini dinlesem bile odamı pembe olarak görmemezlik edemem. Aynı zamanda odamı böyle görmemin zorunlu, doğru ve iyi olduğunu bilirim. Ve bu renge, odamla ilgili bilgi olarak, camla ilişkisi açısından ancak sınırlı düzeyde itimat ederim. Bende meydana gelen her tür arzu ve tiksintiyi, hazzı ve acıyı başka şekilde değil de böyle kabul etmem gerekir.

Diğer taraftan, içimizde bir şiddet ilkesi, yani istenç olduğundan, sınırlı bir ölçüde, ama bu ölçünün doluluğu içinde, bu şiddetli ilkeyi şiddetli biçimde kullanmak gerekir; sanki falan arzuya, filan tiksintiye kapılmamışız gibi kendimizi şiddetle eylemeye zorlamak, duyarlığı, onu itaat etmeye mecbur kılarak ikna etmeye çalışmak gerekir. Bunun üzerine duyarlık isyan eder ve edilgen olarak bu başkaldırıya katlanmak, ondan tat almak, onu, dıştaki bir şey gibi, camı kırmızı olan odanın pembe rengi gibi kabul etmek gerekir.

Ne zaman bu zihniyetle kendimize şiddet uygulasak, içimizdeki hayvanın terbiye edilmesi işleminde az da olsa çok da olsa gerçekten ilerleme kaydedilir.

Kuşkusuz kendimize uyguladığımız bu şiddetin terbiyeye gerçekten hizmet etmesi için yalnızca basit bir araç olması gerekir. Bir köpek, akıllı bir köpek haline gelsin diye terbiye edildiğinde, ona sırf vurmak için vurulmaz, bir alıştırmayı beceremediği zaman onu terbiye etmek için vurulur. Eğer ona yöntemsiz bir şekilde vurulursa, sonunda terbiye edilemez hale ge-

lir; kötü çileciliğin yarattığı şey işte budur. Kendimize uyguladığımız şiddet ancak akıldan kaynaklandığı zaman (açıkça ödev olarak görülen şeyi yapmak amacıyla) –ya da şiddet lütfun karşı konulamaz bir itkisiyle dayatıldığı zaman serbesttir (ama bu durumda şiddet bizden kaynaklanmaz).

Zorluklarımın kaynağı, tükenmişlikten, yaşamsal enerjinin yokluğundan dolayı, normal etkinlik seviyesinin altında olmamdır. Ama bir şey beni kavrayıp kaldırırsa, normalin üstüne çıkarım. Böyle bir durumda, bu zamanı normal etkinliklerle harcamak bana talihsizlikmiş gibi görünürdü. Diğer zamanlarda, içimden atmayı başaramadığım bir şiddeti kendime uygulamak zorunda kalırdım.

Bundan doğan davranış bozukluğunu kabul edebilirdim. Ama bunu yapmamam gerektiğini bilirim, bildiğimi sanırım. Bu bozukluk başkasını ihmal etme kabahatlerine neden olur. Ve beni de hapseder.

O halde hangi yöntem?

"İstersen, beni temiz kılabilirsin." (Matta 8:2)

Çaba hissimi edilgen ıstırap hissine dönüştürmek için kendimi zorlamalıyım. Neyim olursa olsun, Tanrı bana ıstırap gönderir, ıstırap çekilmesi gereken her şeyden ıstırap çekmeye zorla itilirim. Ödev karşısında, neden yapılması gereken her şeyi aynı şekilde yapmayız?

Dağlar, kayalar, düşün üzerimize ve bizi kuzunun öfkesinden uzakta tutun.

Şu an böyle bir öfkeyi hak ediyorum.

Aziz Jean de la Croix'ya göre, bizi kolay ve aşağı zorunlulukları yerine getirmekten alıkoyan esinlerin kötücül taraftan geldiğini unutmamak gerekir.

Görev bize ben'i öldürmek için verilmiştir. Ve ben böyle değerli bir aracı paslanmaya bırakıyorum.

Dış dünyanın gerçekliğine inanmak için görevini buyurulan anda yapmak gerekir.

Zamanın gerçekliğine inanmak gerekir. Yoksa düş görürüz.

Bu kusuru kendimde gördüğüm, bunun önemli olduğunu kabul ettiğim ve onu yok etmek için hiçbir şey yapmadığım yıllar var. Buna ne mazeret bulabilirim?

Bu kusur içimde on yaşımdan itibaren boy atmadı mı? Ama ne kadar büyük olursa olsun bu kusurun bir sonu var. Bu yeterli. Eğer bu yaşam süresince onu yok etme ve böylece mükemmellik durumuna erişme imkânımı elimden alacak kadar büyükse, bu, var olan her şey gibi sevginin eşlik ettiği bir kabulleniş olmak zorunda. Bu kusurun var olduğunu, kötü ve sonlu olduğunu bilmem yeterli. Ama bu üç şeyin her birini ve üçünü birden gerçekten bilmek, yok etme sürecinin başlangıcını ve fasılasız sürekliliğini de içerimler. Eğer bu süreç kendini göstermeye başlamazsa, bu, yazdığım şeyi bile hakikaten bilmediğimin işaretidir.

Zorunlu enerji bende bulunuyor, çünkü sahip olduğum bu enerjiyle yaşıyorum. Bunu kendimden söküp atmak zorundayım, böylece ölecek olsam bile.

İyiliğin ve kötülüğün, aralıksız içsel duadan daha mükemmel başka bir ölçütü yoktur. Duayı kesintiye uğratmayan her şeye izin vardır ve onu kesintiye uğratan her şey yasaktır. Dua ederken eylemde bulunduğumuzda başkasına kötülük yapmak imkânsızdır. Tabii bunun hakiki dua olması koşuluyla. Ama bu aşamaya varmadan önce, kurallara uyulmasına karşı kendi istencimizi tüketmiş olmamız gerekir.

Umut, içimizde taşıdığımız kötülüğün sonlu olduğunun, ruhun iyiliğe doğru en küçük yöneliminin, bir an bile sürse, kötülüğü biraz yok ettiğinin ve manevi alanda her iyiliğin kesin olarak iyilik ürettiğinin bilgisidir. Bunu bilmeyenler Danaidlerin uğradığı işkenceye mahkûm olmuştur.

Saf tinsellik alanında, hiç sekmeden, iyilik iyiliği, kötülük kötülüğü üretir. Aksine, (psikolojik alan da dâhil olmak üzere) doğal alanda, iyilik ve kötülük karşılıklı olarak birbirlerini üretirler. Böylece, tinsel alana varıncaya kadar güvende olamayız –ki bu alan tam da kendi gayretimizle hiçbir şey elde edemediğimiz, her şeyi dışarıdan beklediğimiz bir alandır.

ZEKÂ VE LÜTUF

Zekâ yoluyla zekânın kavrayamadığı şeyin kavradığından daha gerçek olduğunu biliyoruz.

İman, zekânın aşkla aydınlanması deneyimidir.

Ancak zekâ kendine özgü araçlarla, yani sağlama ve kanıtlamayla, aşkın üstünlüğünü görmek zorundadır. Zekâ aşka ancak kesin ve açık bir şekilde nedenini bilerek boyun eğmek zorundadır. Bu olmadan, boyun eğmesi bir hatadır ve boyun eğdiği şey etiketine rağmen doğaüstü aşktan başka bir şeydir. Örneğin toplumsal etkidir.

Zekâ alanında, alçakgönüllülük erdemi dikkat gücünden başka bir şey değildir.

Yanlış alçakgönüllülük insanı, kendisi olarak, falan özel insan olarak hiç olduğuna inanmaya götürür.

Gerçek alçakgönüllülük, insan olarak ve daha genel anlamda mahlûk olarak hiç olunduğunun bilinmesidir.

Zekânın bunda büyük bir payı vardır. Evrenseli kavramak gerekir.

Bach veya Gregoryen bir melodi dinlediğimiz zaman, ruhun bütün yetileri, kusursuz güzelliğe sahip bu şeyi kavramak için gerilir ve susar. Diğerlerinin arasında zekâ: zekâ onlarda olumlayarak veya yadsıyarak hiçbir şey bulamaz ama onlardan beslenir.

İmanın bu tür bir katılma olması gerekmez mi?

İmanın gizemlerinin bir temaşa konusu olması gerekirken onlardan bir olumlama veya yadsıma konusu yaratılınca bu gizemler alçaltılmaktadır.

Zekânın gerçek aşktaki ayrıcalıklı rolü, zekânın icra edilmesiyle yok olan bir şey olmasından ileri gelir. Hakikatlere ulaşmak için çaba gösterebilirim ama hakikatler önümde olduğu zaman vardırlar ve ben de boşuna oradayımdır.

Hakiki alçakgönüllüğe zekâ kadar yakın hiçbir şey yoktur. Zekâ gerçekten kullanıldığı zaman ondan gurur duymak imkânsızdır. Ve zekâ kullanıldığı zaman, ona bağlanamayız. Çünkü bir an sonra aptallaştığımızı ve yaşamın geri kalanında hakikatin var olmayı sürdürdüğünü biliriz.

Katolik inancının gizemleri ruhun bütün bölümleri inansın diye var değildir. İsa'nın aşai rabbani ekmeğindeki mevcudiyeti, Pavlos'un ruhunun Pavlos'un bedenindeki mevcudiyeti gibi bir olgu değildir (zaten bunların ikisi de tamamen anlaşılmazdır, ama aynı şekilde anlaşılmaz değildirler). Aşai rabbani âyini benim olguları idrak eden parçam için bir inanç konusu olmamalıdır. Bu, Protestanlığın hakikat payıdır. Ama İsa'nın Aşai Rabbani Ekmeği'ndeki mevcudiyeti bir simge değildir, zira bir simge bir soyutlamayla bir imgenin terkibidir, insan aklının temsil edebildiği bir şeydir bu, doğaüstü değildir. Bu bakımdan Protestanlar değil, Katolikler haklıdır. Yalnızca ken-

diliğin doğaüstü olanı anlamak için yaratılmış bölümü bu gizemlere bağlanmalıdır.

Zekânın rolü –bizim doğrulayan ve yadsıyan, görüşler ortaya koyan yanımızın rolü– sadece teslim olmaktır. Doğru olduğunu tasavvur ettiğim her şey, doğruluğunu tasavvur edemesem de sevdiğim şeyler kadar doğru değildir. Aziz Jean de la Croix imanı gece diye adlandırır. Hıristiyan bir eğitim görmüş kişilerde, ruhun aşağı bölümleri bu gizemlere bağlanır, oysa bu bölümlerin buna hakları yoktur. İşte bu nedenle, bunların Aziz Jean de la Croix'nın aşamalarını tarif ettiği bir arınmaya ihtiyaçları vardır. Tanrıtanımazlık ve inançsızlık bu arınmanın bir eşdeğerlisini teşkil ederler.

Yeni bir şey keşfetme arzusu, düşüncenin daha önce keşfedilmiş şeyin aşkın ve temsil edilemeyen anlamı üzerinde durmasını engeller. Bu arzuyu bana yasaklayan yeteneğin tümden eksik olması, mazhar olduğum büyük bir lütuftur. Tanınan ve kabul edilen zihinsel yetenek yokluğu, zekânın çıkar gözetmez kullanımına zorlar.

Araştırmanın nesnesinin doğaüstü değil de dünya olması gerekir. Doğaüstü ışıktır: eğer onu bir nesne haline getirirsek, onu alçaltmış oluruz.

Dünya birçok anlamı olan bir metindir ve bir anlamdan diğerine çalışmayla geçilir. Yabancı bir dilin alfabesini öğrendiğimiz zaman olduğu gibi bedenin her zaman payının olduğu bir çalışma: harfleri yaza yaza bu alfabenin elin içine girmesi gerekir. Bunun dışında, düşünme tarzındaki her değişim aldatıcıdır.

Görüşler arasında seçim yapma zorunluluğu yoktur: bunların hepsini kabul buyurmak ama onları dikey olarak sıralamak ve uygun yerlere yerleştirmek gerekir.

Böylece: rastlantı, yazgı, takdir-i ilahi.

Zekâ hiçbir zaman gizeme nüfuz edemez, ama gizemi ifade eden sözcüklerin uygun olup olmadığını yalnızca o fark edebilir. Bu iş için zekânın diğer kullanımları için olduğundan daha derin, daha delici, daha titiz olması gerekir.

Yunanlar hatanın veya kestirimin değil de yalnızca hakikatin tanrısal şeylere uygun olduğuna inanıyorlardı ve bir şeyin tanrısal niteliği onları kesinlik açısından daha titiz hale getiriyordu. (Propagandanın alışkanlığıyla bozulan bizler bunun tamamen zıddını yapıyoruz.) Yunanlılar geometride tanrısal vahyi gördükleri için kesin kanıtlamayı icat ettiler...

İnsan ile doğaüstü arasındaki ilişkiler alanında, matematiksel kesinlikten daha fazla bir kesinlik gerekir; bu, bilimden daha kesin olmalıdır.[1]

Kartezyen anlamıyla aklî olan, yani insani olarak tasarımlanabilen mekaniklik ya da zorunluluk, ona indirgenemez olanı aydınlatmak için, elden geldiğince her yerde varsayılmalıdır.

Aklın kullanımı şeyleri zihin için saydamlaştırır. Ama saydam olan görünmez. Donukluk saydamlık vasıtasıyla görülür –söz konusu olan, saydam olmadığında gizlenen donukluktur. Ya camdaki tozlar ya da camın arkasındaki manzara görülür ama camın kendisi hiçbir zaman görünmez. Tozu silmek yalnızca manzarayı görmeye yarar. Akıl işlevini ancak hakiki gizemlere, gerçek olan kanıtlanamaz doğrulara varmak için yeri-

[1] Burada gene, ancak dile getirilemeyenin alanında çözülen çelişkilerden biri vardır: yalnızca tanrısal keyfîliğe bağlanan mistik yaşam buna rağmen kesin yasalara tâbidir. Aziz Jean de la Croix ruhun Tanrı'ya giderken izleyeceği yolun geometrik bir şemasını verebilmiştir. (Thibon'un notu.)

ne getirmelidir. Anlaşılmamış olan anlaşılamaz olanı gizler ve bu nedenle de bertaraf edilmelidir.

Bilim bugün ya kendisinden üstün bir esin kaynağını arayacak ya da yok olacaktır.

Bilimin yalnızca üç yararı vardır: 1) Teknik uygulamalar; 2) Satranç oyunu; 3) Tanrı'ya giden yol. (Satranç, yarışmalar, ödüller ve madalyalarla süslenmiştir.)

Pythagoras. Yalnızca bu mistik geometri anlayışı böyle bir bilimin başlangıcı için gerekli dikkat derecesini sağlayabilmiştir. Zaten astronominin astrolojiden, kimyanın simyadan çıktığı kabul edilmemiş midir? Ama aslında bunda dikkatin düşmesi söz konusu olsa da, bu soy zinciri bir gelişme olarak yorumlanmaktadır. Aşkın astroloji ve simya, yıldızların ve de tözlerin birleşiminin sağladığı simgelerdeki ebedi hakikatlerin temaşasıdır. Astronomi ve kimya düşüştür. Büyü olarak astroloji ve simya daha da büyük bir düşüştür. Dikkatin bütünlüğü ancak dinsel dikkatte vardır.

Galilei. Onun ilkesi, dairesel hareket değil de sınırsız doğrusal hareket olduğu için, modern bilim artık Tanrı'ya doğru bir köprü olamazdı.

Katolik dininin felsefi temizliği hiçbir zaman yapılamadı. Bunu yapmak için hem içeride hem de dışarıda olmak gerekir.

OKUMALAR[1]

Başkası. Her insanı (kendisinin sureti), tüm evrenin çevrelediği bir tutsağın kaldığı bir hapishane olarak algılamak.

Elektra, güçlü bir babanın kızı, köleliğe mahkûm edilmiş ve bütün umudunu erkek kardeşine bağlamış bir durumdayken, bu kardeşin öldüğünü söyleyen genç bir adamla karşılaşır –ve üzüntüsünün en yoğun ânında, bu genç adamın kardeşi olduğu ortaya çıkar. "Onun bir bahçıvan olduğunu zannediyorlardı." Kardeşini meçhul bir kişide görmek, Tanrı'yı evrenin içinde görmek.

Adalet. Bir başkasının, orada olduğu zaman okuduğumuz (veya onun hakkında düşündüğümüz) şeyden başka olduğunu kabul etmeye her zaman hazır olmak. Veya daha doğrusu onda,

[1] Simone Weil'in düşüncesinde bu sözcüğün anlamı şudur: duygusal yorum, somut değer yargısı. Örneğin bir duvara tırmanan bir insan görüyorum: içgüdüsel olarak (belki de haksızca) onda bir hırsızı "okuyorum". (Thibon'un notu.)

kuşkusuz başka bir şey olduğunu, belki de onda okunandan çok başka bir şeyi okumak.

Her varlık başka şekilde okunmak için sessizce haykırır.

Okuruz ama aynı zamanda başkası tarafından da okunuruz. Bu okumaların iç içe girmesi. Onun kendisini onu okuduğumuz gibi okumaya zorlamak (kölelik). Başkalarını, bizi kendimizi okuduğumuz gibi okumaya zorlamak (fethetme). Mekaniklik. Çoğu zaman, sağırlar diyalogu.

Merhamet/Hayırseverlik ve adaletsizlik ancak okumalarla tanımlanırlar –ve böylece her tanımdan kaçıp kurtulurlar. İyi kalpli hırsızın mucizesi, Tanrı'yı düşünmesi olmayıp, yakınındaki insanda Tanrı'yı görmesi olmuştur. Pavlus, horozun ötüşünden önce artık İsa'da Tanrı'yı göremiyordu.

Başkaları, Tanrı'yı yanlış biçimde okudukları sahte peygamberler yolunda katlediliyorlar.

Kim Tanrı'yı doğru okumakla övünebilir?

Adalete zarar vermek isteğiyle veya adaleti yanlış okuyarak adaletsiz olabiliriz. Ama bu neredeyse her zaman ikinci şıktan kaynaklanır.

Hangi adalet sevgisi bizi kötü okumadan korur?

Eğer herkes hep okudukları adalete göre davranıyorsa, adil olan ile olmayan arasındaki fark nedir?

Jeanne d'Arc: bugün onun için tumturaklı konuşmalar yapanların neredeyse hepsi onu mahkûm ederdi. Ama onun yargıçları azizeyi, bakireyi vb. değil de, büyücüyü, sapkını mahkûm etmişlerdir.[1]

Yanlış okumaların nedeni: kamuoyu, tutkular.

---

[1] Bkz. Yanlış okumaları yapanlarla ilgili olan İncil metinleri: "Onları affedin, Efendim, çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlar... Sizi öldürecek her kim olursa olsun Tanrı'ya saygı gösterdiğini zannedeceği saat geliyor."

Kamuoyu çok güçlü bir nedendir. Jeanne d'Arc'ın öyküsünde o dönemin kamuoyunun zorla kabul ettirdiği şeyi okuyoruz. Ama bu kamuoyu belirsizdi. Ve İsa...

Kurmaca ahlâksal sorunlarda iftira eksiktir.

Eğer tanınmamışsa, masumiyetin ne umudu olabilir?

Okumalar. Okuma –belirli bir dikkat niteliği hariç tutulursa– yerçekimine itaat eder. Yerçekimi tarafından telkin edilen görüşler okunur (insanlar ve olaylar üzerine yargılarımızda tutkuların ve toplumsal konformizmin büyük payı).

Daha büyük bir dikkat niteliğiyle, yerçekiminin kendisini ve olası çeşitli denge sistemlerini okuruz.

Üst üste binen okumalar: duyumun ardındanki zorunluluğu okumak, zorunluluğun ardındaki düzeni okumak, düzenin ardındaki Tanrı'yı okumak.

"Yargılamayın." İsa'nın kendisi yargılamaz. O, yargılamadır. Ölçü olarak ıstırap çeken masumiyet.

Yargı, perspektif. Bu anlamda her yargı o yargıyı veren kişiyi yargılar. Yargılamamak. Bu, kayıtsızlık veya çekimserlik olmayıp aşkın yargıdır, bizim için mümkün olmayan tanrısal yargının taklididir.

GYGES'İN YÜZÜĞÜ[1]

Başka uygarlıklar. Bu uygarlıkların kusurları, tutundukları dinlerin yetersizliğinin kanıtı olarak sunulmaktadır. Buna rağmen, Avrupa'da, tarihin son yirmi asırı boyunca en azından eşdeğer kusurlar bulunacaktır. Amerika'nın katliamlarla ve Afrika'nın kölelikle yok edilmesi, Fransa'nın güney bölgesindeki katliamlar, şüphesiz Yunan'daki eşcinsellikten veya Doğu'daki zevk âlemlerinden daha iyi değildir. Ama derler ki, Avrupa'daki bu kusurlar Hıristiyanlığın mükemmelliğine rağmen ve diğer uygarlıklarda ise dinin noksanlığı nedeniyle olmuştur.

Bu, hata mekanizmasının uzun süre seyredilmesinin mükemmel bir örneğidir. Bir tarafa koymak. Hindistan veya Yunanistan değerlendirilirken, kötülük iyilikle ilişkilendirilmektedir. Hıristiyanlık değerlendirilirken, kötülük bir tarafa koyulmaktadır.[2]

---

[1] Bkz. Platon, *Devlet*, 2:359a-2:360d. (ed.n.)

[2] Simone Weil burada oldukça kötü seçilmiş bir örneğe başvurarak derin bir gerçeği açıklıyor. Bir Hıristiyan (örneğin bir engizisyoncu) canavarca davrandığı zaman, dinine karşı davrandığını saptamak

Bunu yaptığımızı bilmeden şeyleri bir tarafa koyarız. İşte tehlike tam da buradadır. Veya, çok daha kötüsü, bir istenç eylemiyle, ama kendimiz açısından sinsi bir istenç eylemiyle onları bir kenara koymaktır. Ve daha sonra artık bir kenara koyduğumuzu bilmeyiz. Bunu bilmek istemeyiz ve bunu bilmek istemeye istemeye, sonunda onu bilemeyeceğimiz bir noktaya geliriz.

Bu bir tarafa koyma yetisi bütün suçların işlenmesine izin verir. Eğitimin, terbiyenin sağlam bağlar ürettiği alanın dışında kalan her şey için, bu yeti mutlak serbestliğin anahtarı olur. Özellikle ne zaman toplumsal, kollektif duygular işin içine girse, insanlara bu kadar tutarsız davranışlarda bulunmaya izin veren bu yetidir (savaş, ulusların ve sınıfların nefretleri, bir parti, bir kilise vatanseverliği vb.). Toplumsal olgunun saygınlığıyla örtülen her şey geri kalanlardan başka bir tarafa koyulmuş ve bazı ilişkilerden muaf tutulmuştur.

Hazzın çekimine teslim olduğumuz zaman da bu anahtarı kullanırız.

Bir görevin yerine getirilmesini ertelediğim zaman bunu kullanırım. Görevi ve zamanın akışını birbirinden ayırırım.

Bu anahtarı atıp kurtulmaktan daha arzulanabilir başka bir şey yoktur. Bu anahtarın bir daha alınamayacak şekilde bir kuyunun dibine atılması gerekir.

Görünmez hale gelen Gyges'in yüzüğü tam da bir tarafa koyma eylemidir. Kendini ve işlenen cinayeti ayrı tutmak. İkisi arasında ilişki kurmamak.

Anahtarı atma, Gyges'in yüzüğünü atma, istenç eylemidir, mağaranın dışına yapılan ıstıraplı ve kör bir yürüyüştür.

Gyges. Ben kral oldum ve diğer kral öldürüldü. Bu iki şey arasında hiçbir ilişki yoktur. İşte yüzük.

---

doğrudur, çünkü bu din her şeyden önce merhametli olmayı emreder. Ama bir Nazi aynı şekilde davrandığı zaman, davranışını doktrinine bağlamak (en azından kısmen) meşrudur, çünkü bu doktrin canavarlığı meşrulaştırmaktadır. (Thibon'un notu.)

Bir fabrika patronu. Falanca pahalı zevklerim var ve işçilerim sefalet içindeler. Bu patron çok samimi biçimde işçilerine merhamet duyabilir ve aynı anda ilişkiyi kurmayabilir.

Çünkü düşünce onu üretmezse hiçbir ilişki oluşmaz. Eğer düşünce iki artı ikiyi dört yapmak üzere toplamazsa, bunlar sürekli iki artı iki olarak kalır.

Bizi oluşturmak istemediğimiz ilişkileri oluşturmaya zorlamak isteyen insanlardan nefret ederiz.

Adalet, benzer şeyler arasında, bunların bazıları bizi kişisel olarak ilgilendirse ve bizim için bir bağlanma nesnesi olsa bile, benzeşimsel terimler arasında aynı ilişkileri kurmaktır.

Bu erdem doğal ile doğaüstü arasındaki temas noktasında yer alır. Bu erdem, istenç ve açık anlayış, yani mağara alanına aittir (çünkü bizim aydınlığımız karanlıklardır), ama ışığa geçmezsek ona tutunamayız.

EVRENİN ANLAMI[1]

Bütünü taklit etmek zorunda olan bir parçayız.

Atman.[2] Bir insanın ruhu bütün evreni bedenlensin. Bu ruh bütün evrenle, bir koleksiyoncunun koleksiyonuyla, "Yaşasın imparator!" diye haykırarak ölen askerlerden birinin Napoléon'la olan ilişkisi gibi bir ilişki kursun. Ruh, kendini, kendi bedeni dışında başka bir şeye nakleder. O halde ruh kendini bütün evrene nakletsin.

Bizzat evrenle özdeşleşmeli. Evrenden daha az olan her şey ıstıraba boyun eğer.

Ben ölüp gitsem de, evren sürer. Eğer ben evrenden başka bir şeysem, bu durum beni avutmaz. Ama evren başka bir be-

---

[1] Burada ruhun evrenle özdeşleştirilmesinin panteizmle hiçbir ilişkisi yoktur. Evreni yöneten kör zorunluluğu, ancak evrene aşkın olan Tanrı'yı aşkla benimseyerek kabul edebiliriz. Bkz. daha yukarıda: "Tamamen Tanrı'dan yoksun olan bu dünya Tanrı'nın kendisidir." (Thibon'un notu.)

[2] Sanskrit dilinde, "Kendi", "benlik", "nefes/ruh". Bkz. Budizm. (ed.n.)

den olarak ruhuma aitse, ölümüm, tanımadığım birinin ölümünden daha önemli olmaktan çıkar. Aynı durum ıstıraplarım için de geçerlidir.

Bütün evren, bir körün bastonu eline göre neyse, bedenime göre o olsun. Körün duyusu artık elinde değil, bastonunun ucundadır. Bunun için bir çıraklık eğitimi gerekir.

Aşkını saf özneyle sınırlandırmak, onu bütün evrene yaymakla aynı şeydir.

Kendinle dünya arasındaki ilişkiyi, işçinin acemilik eğitimi sayesinde kendisiyle alet arasındaki ilişkiyi değiştirmesi gibi değiştirmek. Yara: bedene giren meslektir. Bütün ıstırap evreni bedene soksun.

Alışkanlık, ustalık: bilincin kendi bedeni dışındaki bir nesneye nakledilmesi.

Bu nesnenin evren, mevsimler, güneş, yıldızlar olması.

Beden ile alet arasındaki ilişki acemilik eğitimi sırasında değişir. Bedenle dünya arasındaki ilişkiyi değiştirmek gerekir.

Ayrılmıyoruz, bağlantıyı değiştiriyoruz. Bütüne bağlanmak.

Her duyunun içinden evreni hissetmek. O zaman bunun haz ya da acı olmasının ne önemi var? Uzun bir ayrılıktan sonra sevdiğimiz biri elimizi sıkmışsa, elimizi sımsıkı sıkıp acıtmasının ne önemi var?

Dünyanın yitirildiği bir ıstırap derecesi. Ama sonra, yatışma gelir. Ve gene nöbet geçirirsek, yatışma da hemen ardından gelir. Eğer bunu bilirsek, bu acı derecesinin kendisi yatışmanın beklentisi haline gelir ve dolayısıyla dünyayla olan temasımızı kesmez.

İki sınır eğilim: Ben'i evren için yok etmek veya evreni ben için yok etmek. Hiç haline gelemeyen kişi, kendisinden başka her şeyin var olmayı kestiği bir âna varma tehlikesiyle karşı karşıyadır.

Dış zorunluluk veya soluk alma gereksinimi gibi buyurgan içsel gereksinim. "Merkezî soluk haline gelelim." Göğsümüzdeki ağrı soluk almayı ıstıraplı hale getirse bile, soluk alırız, elimizden başka türlüsü gelmez.

Bedenin yaşamının ritmini dünyanın ritmiyle birleştirip, sürekli bu birleşimi hissetmeli ve aynı zamanda insan varlığının dünyada yıkanmasını sağlayan maddenin sürekli değiş-tokuşunu hissetmeli.

Yaşadığı sürece bir insandan alınamayacak şeyler: istencin etkin olduğu hareket olarak soluk alma; algı olarak, uzam (bir zindanda da olsak, gözler ve kulak zarı da patlasa, yaşadığımız sürece mekânı algılarız).

Bu şeylere, hiçbir koşulun bizi yoksun bırakamamasını arzuladığımız düşünceleri bağlamalıyız.

Yakınındakini kendin gibi sevmek bütün varlıkları eşit derecede sevmek anlamına gelmez, çünkü kendimin bütün varoluş tarzlarını eşit olarak sevmiyorum. Ya da onlara asla acı çektirmemek gerektiği anlamına gelmez, çünkü kendime acı çektirmeyi reddetmiyorum. Ama her bir kişiyle, evreni düşünmenin bir tarzının, evrenin bir parçasıyla değil de evreni düşünmenin başka bir tarzıyla olan ilişkisine sahip olmalı.

Dünyadaki bir olayı kabul etmemek, dünyanın var olmamasını arzulamak demektir. Oysa bu, benim için gücüm dâhilindedir; bunu arzularsam, elde ederim. Bu durumda dünyanın bir çıbanı olurum.

Folklorda dilekler: dilekleri tehlikeli kılan bunların yerine getirilmesidir.

Dünyanın olmamasını arzulamak, olduğum haliyle kendimin her şey olmasını arzulamaktır.

Ayağımın dibindeki çakıl taşlarından en uzaktaki yıldızlara kadar bütün evrenin, Agnes'in Arnolphe için veya para kesesi-

nin Harpagon[1] için var olması kadar her an benim için var olması mümkün müdür?

Eğer istersem, dünya, hazinenin cimriye ait olması gibi bana ait olabilir.

Ama bu, artmayan bir hazinedir.

Istırabımın indirgenemez özü olan bu indirgenemez "ben"i evrensel kılmak.

Tanrı'da sürekli olarak eksiksiz neşe olduğuna göre, bende hiç neşe olmamasının ne önemi var! Aynı durum güzellik, zekâ ve her şey için söz konusudur.

Kendi kurtuluşunu istemenin kötü bir şey olması, bunun bencilce olmasından değil de (bencil olmak insanın kudreti dâhilinde değildir) ruhu varlığın doluluğu yerine, koşulsuz olan iyilik yerine, özel ve olumsal bir olabilirliğe yönelttiği içindir.

Arzuladığım her şey, vardır veya var olmuştur ya da bir yerde var olacaktır. Çünkü ben bütünüyle uyduramam. O halde, nasıl tatmin olunmaz?

Br. Onu canlı hayal etmekten, benim için çok tatlı olan sohbetlerinin olası yeri olarak evini hayal etmekten kendimi alamıyordum. Bu durumda onun ölümünün bilinci korkunç bir ıssızlığa neden oluyordu. Madenin soğukluğu. Sevilecek başka insanların olmasının benim için ne önemi vardı? Ona yönelttiğim ve ancak onunla olabilecek duygu alışverişinin eşlik ettiği sevgi nesnesizdi. Şimdi artık onu canlı olarak hayal etmiyorum ve ölümü artık benim için katlanılamaz değil. Anısı hoşuma

[1] Agnes ve Arnolphe: Molière'in "Kadınlar Mektebi" oyununun karakterleri, kırk yaşını geçen Arnolphe, evleneceği kadının namus ve sadakatinden emin olmak ister. Bu amaçla himayesine aldığı Agnres'i, tam bir bilgisizlik içinde yetiştirir. Harpagon: Molière'in "Cimri" oyununun başkarakteri Parisli zengin ve cimri burjuva. (ed.n.)

gidiyor. Ama, tanımadığım ve ölümlerinin aynı etkiyi yaratacağı başkaları da var.

D... ölmedi ama onun için hissettiğim ve benzer bir acının eşlik ettiği dostluk öldü. O artık yalnızca bir gölge.

Ama çok kısa bir zaman öncesine kadar varolduklarını bilmediğim X..., Y..., Z... için aynı dönüşümü hayal edemem.

Anne-babalar nasıl bir çocuğun üç yıl önce hiç olduğunu kafalarında canlandıramıyorsa, ben de aynı şekilde sevdiğim varlıkları hep tanımadığımı kafamda canlandıramam.

Bana öyle geliyor ki, doğru biçimde sevmeyi bilmiyorum: yoksa olaylar bu şekilde cereyan etmezdi. Sevgim birkaç varlığa bağlanmış olmazdı. Sevgim, sevilmeyi hak eden herkes için hazır beklerdi.

"Gökteki babanız gibi mükemmel olun..." Güneşin aydınlattığı gibi sevin. Sevgiyi her şeye yaymak için onu kendimize getirmemiz gerekir. Yalnızca Tanrı her şeyi sever ve aynı zamanda sadece kendini sever.

Tanrı'da sevmek zannedildiğinden çok daha zordur.

Bütün evreni hissetmeden ya da onu kendimde bir araya getirmeden sefaletimle onu kirletmem mümkün değil.

Hayal ile gerçek arasındaki uyumsuzluğa katlanmak. "Acı çekiyorum" demek, "bu manzara çirkin" demekten daha iyidir.

Zeus'un altın terazisi olan dünya terazisinde kendi ağırlığını değiştirmeyi istememeli.

İnek bütün olarak süt verse de süt yalnızca memelerinden sağılır. Aynı şekilde, dünya kutsallığın üreticisidir.

METAXU[1]

Yaratılan bütün şeyler benim için amaç olmayı reddeder. Benim açımdan Tanrı'nın en uç bağışlaması budur. Ve bunun kendisi kötülüktür. Kötülük bu dünyada Tanrı'nın bağışlamasının aldığı biçimdir.

Bu dünya kapalı kapıdır. Bir engeldir. Ve aynı zamanda geçittir.

Yan yana zindanlarda duvara vurarak iletişim kuran iki tutsak. Duvar onları ayıran ve aynı zamanda onlara iletişim kurma imkânı veren şeydir. Biz ile Tanrı arasındaki durum da böyledir. Her ayırım bir bağlantıdır.

---

[1] Ya da "Metaxy" (Yunanca: μεταξύ). Platon'un *Şölen*'de rahibe Diotima aracılığıyla tanımladığı "orta" [*Fr.* "entre-deux", "juste-milieu"; *İng.* in-between, middle ground.] Azra Erhat, Sabahattin Eyuboğlu çevirisi (*Şölen*, İş Bankası Yayınları, 2000) "Bilginlikle bilgisizliğin bir ortası yok mu sence?" (202 a, s. 51); "Sevgi de böyle. Onun için iyidir, güzeldir demediğine göre, çirkindir, kötüdür de deme, ikisi arası bir şey olarak düşün Sevgi'yi." (202 b, s. 52); "[Sevgi...] Demin dedim ya, ikisinin ortası, ölümlü ile ölümsüz arası bir şey." (202 d., s. 52) (ed. n.)

Bütün iyilik arzumuzu bir şeye yerleştirerek, bu şeyi varoluşumuzun koşulu haline getiririz. Ama onu aynı oranda bir iyilik haline getiremeyiz. Hep var olmaktan öte bir şeyi isteriz.

Yaratılan şeylerin özü, aracılar olmalarıdır. Bir şeylerden diğer şeylere doğru aracıdırlar ve bunun bir sonu yoktur. Bunlar Tanrı'ya doğru aracılardır. Onları böyle hissetmek gerekir.

Yunanların köprüleri.–Onları miras aldık. Artık onları nasıl kullanacağımızı bilmiyoruz. Oralarda ev kurmak için bu köprülerin yapıldığını zannettik. Bu anlayışla gökdelenler yaptık ve onlara hiç durmadan katlar ekledik. Artık bunların köprüler olduğunu, üzerinden geçilmesi için yapılan şeyler olduğunu ve buradan Tanrı'ya gidildiğini bilmiyoruz.

Tanrı'yı yalnızca doğaüstü bir aşkla seven kişi araçlara sadece araçlar olarak bakabilir.

Güç (ve para, gücün şu her şeyi açan maymuncuğu) saf araçtır. Bu nedenle de, anlamayan herkes için en üst amaçtır.

Zorunluluk alanı olan bu dünya bize araçlardan başka hiçbir şey vermez, isteğimiz, bir bilardo topu gibi hiç durmadan bir araçtan diğerine gider gelir.

Bütün istekler yiyecek isteği gibi çelişiktir. Sevdiğim insanın beni sevmesini isterim. Ama eğer kendini bana tamamen adarsa, artık var olmaz ve ona olan sevgim biter. Ve kendini bana tamamen adamadığı sürece de beni yeteri kadar sevmiyordur. Açlık ve doyma.

Arzu kötü ve aldatıcıdır ama buna rağmen arzu olmadan gerçek mutlak, gerçek sonsuzluk aranmayacaktır. Buradan geçmek gerekiyor. Yorgunluğun, arzunun kaynağı olan bu ek enerjiyi yok ettiği varlıklara ne yazık.

Aynı zamanda arzunun kör ettiği varlıklara da ne yazık.

Arzuyu kutupların eksenine oturtmak gerekir.

Yok etme küfrü nedir? Alçak olan değil, çünkü bunun önemi yok. Yüksek olan da değil, çünkü istesek de ona dokunamayız. *Metaxu. Metaxu* iyiliğin ve kötülüğün bulunduğu alandır.

Hiçbir varlığı, *metaxu*sundan yoksun bırakmamak gerekir, yani ruhu ısıtan ve besleyen ve bunlar olmadı mı, azizliğin dışında, *insani* bir yaşamın mümkün olmadığı görece ve karma nimetlerden (yuva, vatan, gelenekler, kültür, vs.).

Gerçek dünyevi nimetler *metaxu*dur. İnsan başkasının *metaxu*suna ancak kendi sahip olduklarını *metaxu* olarak gördüğü ölçüde saygı gösterebilir. Bu da, onlardan vazgeçebilme noktasına doğru giden bir yolda olduğunun belirtisidir. Örneğin, yabancı vatanlara saygı göstermek için, kendi vatanını bir put değil de, Tanrı'ya doğru giden yolda bir basamak yapmak gerekir.

Bütün yetiler, bir ilkesinden hareketle serbestçe ve birbirine karışmadan icra edilir. Bu, mikrokozmostur, dünyanın taklidi-dir. Aziz Thomas'a göre İsa. Devlet'in adil insanı. Platon uzmanlaşmadan söz ettiği zaman, insanların uzmanlaşmasından değil de, insandaki yetilerin uzmanlaşmasından söz ediyordu; aynı durum hiyerarşi için de geçerlidir. –Ancak tinsel için ve tinsel yoluyla anlamı olan ama tinselle karışmayan geçicilik. Geçiciliğe nostaljiyle, kendinin ötesine geçerek götürmek. Bu, köprü olarak, *metaxu* olarak geçiciliktir.

Yunanların uygarlığı. Güce hiçbir tapma yoktur. Geçicilik yalnızca bir köprüydü. Ruh halleri içinde, yoğunluk yerine saflık aranıyordu.

GÜZELLİK

Güzellik, rastlantının ve iyiliğin uyumudur.

Güzellik, kendi yasasına ve yalnızca ona uygun kalmakla birlikte iyiliğe itaat eden zorunluluktur.

Bilimin konusu: duyuüstü ve zorunlu olduğu sürece güzellik (yani düzen, oran, uyum).
Sanatın konusu: rastlantının ve kötülüğün ağı arasından algılanan duyarlı ve olumsal güzellik.

Doğadaki güzellik: duyulur izlenim ile zorunluluk duygusunun birliği. Bunun (en başta) böyle olması gerekir ve tam da bu böyledir.
Güzellik ruha kadar geçme iznini elde etmek için teni baştan çıkarır.
Güzellik, diğer zıtlık birlikleri arasında, anlık ve ebediyet birliğini içerir.

Güzellik temaşa edilebilen şeydir. Saatlerce seyredilebilen bir heykel, bir tablo.

Güzellik, dikkat edilebilecek bir şeydir.

Gregoryen müzik. Her gün saatlerce aynı şarkılar söylendiği zaman, en mükemmelin biraz altında kalan şey bile katlanılmaz hale geliyor ve bertaraf ediliyor.

Yunanlar tapınaklarını seyrediyorlardı. Lüksemburg heykellerine katlanıyoruz çünkü onlara bakmıyoruz.

İlelebet tecrit edilmiş bir mahkûmun hücresine koyulabilecek bir tablo, ama gaddarlık etmeden. Bilakis.

Hareketsiz tiyatro gerçekten güzel olan tek tiyatro biçimidir. *Lear* dışında, Shakespeare trajedileri ikinci sınıftır. *Phaidra* dışında, Racine trajedileri üçüncü sınıftır. Corneille'inkiler N'inci sınıftır.

Bir sanat yapıtının bir yaratıcısı olduğu halde, mükemmel olduğunda, esas itibarıyla anonim bir tarafı vardır. Böyle bir yapıt tanrısal sanatın anonimliğini örnek alır. Böylece, dünyanın güzelliği, hem şahsi hem de gayrişahsi olan ve her ikisi de olmayan bir Tanrı'nın varlığını kanıtlar.

Güzellik uzakta tutan ve bir vazgeçmeyi içeren tensel bir çekimdir. Buna en içten vazgeçme ve hayalden vazgeçme de dâhildir. Arzunun tüm diğer nesnelerini yemek isteriz. Güzellik, yemek istemeden arzulanan şeydir. Bunun böyle olmasını arzuluyoruz.

Hareketsiz kalmalı ve arzuladığımız ve yaklaşmadığımız şeyle birleşmeliyiz.

Tanrı'yla da böyle birleşilir: ona yaklaşılamaz.

Mesafe güzelliğin ruhudur.

Bakma ve bekleme, güzelliğe uygun gelen davranıştır. Kavranabildiği, istendiği, dilendiği sürece güzellik ortaya çıkmaz.

İşte bu nedenle, her güzellikte, indirgenemeyen çelişki, acı, yokluk vardır.

Şiir: *imkânsız* ıstırap ve sevinç. Dokunaklı dokunma, nostalji. Provence ve İngiliz şiiri böyledir. Saf ve karışımsız olmasıyla inciten bir neşe. Saf ve karışımsız olmasıyla yatıştıran bir acı.

Güzellik: el uzatmadan seyredilen bir meyve. Aynı şekilde geri çekilmeden seyredilen bir mutsuzluk.

İnen ikili hareket: yerçekiminin yaptığını aşkla yeniden yapmak. İnen ikili hareket her sanatın anahtarı değil midir?

Lütfun aynası olan inen hareket, her müziğin özüdür. Geri kalan sadece müziği kutsallaştırmaya [mabede koymaya] yarar.

Notaların yükselişi tamamen duyusal yükseliştir. İniş aynı anda hem duyusal iniştir ve hem de tinsel yükseliştir. Her varlığın arzuladığı cennet buradadır: doğanın eğiminin iyiliğe doğru yükseltmesi.

Bizde iyiliğin saf ve gerçek duygusunu uyandıran her şeyde gerçekten Tanrı vardır. Dünyada sanki Tanrı'nın insanda vücut bulması gibi bir şey vardır, bunun işareti güzelliktir.

Güzellik Tanrı'nın insanda vücut bulmasının mümkün olduğunun deneysel kanıtıdır.

Bu nedenle, birinci sınıf her sanat özü itibarıyla dinseldir. (Bu, bugün artık bilinmeyen bir şeydir.) Gregoryen bir melodi bir şehidin ölümü kadar bu olgunun da kanıtıdır.

Eğer güzellik Tanrı'nın maddedeki gerçek mevcudiyetiyse, eğer güzellikle temas sözcüğün tam anlamıyla bir âyinse, bu kadar çok sapkın estetikçi nasıl var olabiliyor? Neron. Bu, kutsanmış ekmek için şeytana tapma âyinlerine katılanların açlı-

ğına benziyor. Ya da bu insanlar muhtemelen gerçek güzelliğe değil de kötü bir taklide bağlanıyorlardır. Çünkü tanrısal bir sanat olduğu gibi, şeytani bir sanat da vardır. Kuşkusuz Neron'un sevdiği şeytani sanattı. Sanatımızın büyük bir bölümü şeytanidir.

Müzik tutkunu biri pekâlâ sapkın bir insan olabilir –ama Gregoryen şarkıya tutkun birinin böyle olacağına çok zor inanırım.

Evrenin bütün şiirini yitirdiğimize göre, bizi lanetliler haline getiren suçlar işlemiş olmalıyız.

Sanatın yakın geleceği yoktur, çünkü her sanat kolektiftir ve artık kolektif yaşam yok (yalnızca ölü topluluklar var) ve aynı zamanda bu kopuş nedeniyle bedenle ruh arasında hakiki bir ahit de yok. Yunan sanatı geometrinin ve atletizmin başlangıcıyla, Ortaçağ sanatı zanaatkârlıkla, Rönesans sanatı mekaniğin başlangıcıyla, vb. çakışmıştır. 1914'ten beri tam bir kopuş var. Komedi bile neredeyse imkânsız: yalnızca satir için yer var (Juvenalis'i anlamak ne zaman bu kadar kolay olmuştu?) Sanat ancak büyük anarşinin göbeğinden yeniden doğabilecektir –kuşkusuz bu sanat epik olacaktır, çünkü mutsuzluk çok şeyi yalınlaştırmış olacaktır... O halde senin açından Vinci'ye veya Bach'a imrenmek faydasızdır. Günümüzde büyüklüğün başka yollar bulması gerekmektedir. Zaten bu büyüklük ancak münferit, karanlık ve yankısız olabilir... (oysa yankısız sanat yoktur).

CEBİR

Para, makineleşme, cebir. Bugünkü uygarlığın üç canavarı. Tam benzerlik.

Cebir ve para esas olarak düzleştirir, ilki entelektüel olarak, ikincisi fiilî olarak.

Provence köylülerinin yaşamı, yaklaşık elli yıldan beri, Hesiodos tarafından betimlenen Yunan köylülerinin yaşamına benziyor gitgide. Aynı dönemde Yunanlıların tasarladıkları şekliyle bilimin yok oluşu. Para ve cebir eşanlı olarak zafer kazanmışlardır.

İmin imlenenle ilişkisi sona ermiştir; imler arasındaki mübadele oyunu kendiliğinden çoğalmaktadır. Ve artan karmaşıklaşma imlerin imlerini gerektirmektedir...

Modern dünyanın özellikleri arasında, çabayla çabanın sonucu arasındaki ilişkiyi somut olarak düşünme olanaksızlığını

unutmamak gerekir. Çok fazla aracı var. Diğer durumlarda olduğu gibi, hiçbir düşüncede bulunmayan bu ilişki bir tek şeyde bulunur: para.

Kolektif düşünce, düşünce olarak var olamadığından şeylere geçer (imler, makineler...) Buradan şu paradoks doğar: düşünen şeydir ve şey durumuna indirgenen insandır.

Kolektif düşünce yoktur. Buna karşılık, bilimimiz tekniğimiz gibi kolektiftir. Uzmanlaşma. Yalnızca sonuçları değil aynı zamanda anlamadığımız yöntemleri de miras alırız. Zaten ikisi birbirinden ayrılamaz, çünkü cebirin sonuçları diğer bilimlere yöntemler sağlar.

Uygarlığımızın dökümünü veya eleştirisini yapmak, ne demektir? İnsanı kendi yarattıklarının kölesi yapan tuzağı kati surette açığa çıkarmaya çalışmak. Yöntemsel düşünceye ve eyleme bilinçsizlik nereden sızmıştır? Yabanıl yaşama kaçış tembel bir çözümdür. Yaşadığımız uygarlıkta tin ile dünya arasındaki ilk anlaşmayı yeniden bulmamız gerekir. Zaten bu, yaşamın kısalığı ve işbirliği ile silsilenin imkânsızlığı nedeniyle gerçekleştirilmesi imkânsız bir iştir. Ama bu, söz konusu işe girişmemek için bir neden olamaz. Hepimiz, hücresinde ölümü beklerken lir çalmayı öğrenen Sokrates'in haline benzer bir durum içindeyiz.

Niceliğin ağırlığı altında ezilen zihnin etkinlikten başka bir ölçütü yoktur.

Modern yaşam ölçüsüzlüğe teslim olmuştur. Ölçüsüzlük her yeri işgal ediyor: eylem ve düşünce, kamusal ve özel yaşam. Sanatın dekadansının kaynağı budur. Artık hiçbir yerde denge yok. Katolik hareket buna kısmen tepki veriyor: en azından

Katolik törenlere dokunulmadı. Ama bu törenler de varlığın geri kalan kısmıyla ilişkili değiller.

Kapitalizm insan topluluğunun doğaya karşı özgürleşmesini sağlamıştır. Ama bu topluluk bireye karşı önceden doğanın gerçekleştirdiği baskıcı işlevi devralmıştır.

Bu olgu maddi olarak da doğrudur. Ateş, su vb. Topluluk doğanın bütün bu güçlerini ele geçirmiştir.

Soru: toplum tarafından kazanılan bu özgürlüğü bireye aktarabilir miyiz?

TOPLUMSAL DAMGA...[1]

Eylemle sonuç, çabayla eser arasında yabancı istençlerin müdahalesi bulunduğu sürece insan köledir.

Bu, bugün *hem* köle *hem de* efendi için geçerli bir durumdur. İnsan hiçbir zaman kendi etkinliğinin koşullarıyla karşı karşıya değildir. Toplum doğa ile insan arasında perde oluşturur.

İnsanların değil de doğanın karşısında olmak, tek disiplin budur. Yabancı bir istence bağımlı olmak, köle olmaktır. Oysa bu, bütün insanların yazgısıdır. Köle efendiye, efendi de köleye bağımlıdır. Bu bizi, yalvaran veya zorba yapan ya da ikisine birlikte (*omnia serviliter pro dominatione*) neden olan bir durum.

---

[1] Bu bölümün başlığı *La Lettre Sociale*'dir. Bkz. Alfred de Vigny, "La Maison de Berger".

Y voit, en frissonnant de, sur son épaule nue
La lettre sociale écrite avec le fer...

Ürpererek görüyorsa çıplak omuzunun üstünde
demirle yazılmış toplumsal damgayı... (ed.n.)

Aksine, devinimsiz doğanın karşısındayken düşünmekten başka bir kaynağımız yoktur.

Baskı kavramı sonuçta aptallıktır: *İlyada*'yı okumak yeterlidir. Ve baskıcı sınıf kavramı da daha güçlü bir sebeple aptallıktır. Yalnızca toplumun baskıcı yapısından söz edilebilir.

Köleyle yurttaş arasındaki fark (Montesquieu, Rousseau...): köle efendisine ve yurttaş yasalara itaat eder. Ayrıca efendi çok yumuşak ve yasalar çok sert olabilir: bu hiçbir şeyi değiştirmez. Her şey kaprisle kural arasındaki mesafede yatar.

Kaprise boyun eğmek neden köleliktir? Bunun son nedeni ruhla *zaman* arasındaki ilişkide bulunur. Keyfiliğe boyun eğen kişi zaman içinde muallâkta kalır; bir sonraki ânın getireceği şeyi *bekler* (en alçaltıcı konum...). Zamanını kendi kullanamaz; şimdi, onun için artık geleceğin üzerine baskı yapan bir kaldıraç değildir.

Şeylerin karşısında bulunmak zihni özgürleştirir. İnsanların karşısında olmak ise, eğer onlara bağımlı durumdaysak zihni küçültür ve bu bağımlılık ister itaat biçiminde olsun, ister buyruk biçiminde, bu durum değişmez.

Doğa ile benim aramda neden bu insanlar var?

Bilinmeyen bir düşünceyi asla hesaba katmak zorunda olmamak... (çünkü böyle bir durumda rastlantıya teslim oluruz).

Çare: kardeşçe bağlar dışında, insanları bir gösteri gibi değerlendirmek ve *hiçbir zaman* dostluğu aramamak. İnsanların arasında, Saint-Étienne-Puy vagonunun içindeymiş gibi yaşamak... Her şeyin ötesinde kendine hiçbir dostluğu düşleme iznini vermemek. Her şeyin bedeli ödenir. Yalnızca kendinden bekle.

Belirli bir baskı derecesinden itibaren, güçlüler zorunlu olarak kölelerini kendilerine *taptırma* noktasına varırlar. Çünkü başka bir varlığın oyuncağı olarak mutlak surette zorlanma düşüncesi bir insan için katlanılmazdır. Bu nedenle, zorlamadan kurtulmanın bütün araçları onun hoşuna gider, böylece artık ona kendisine dayatılan şeyleri isteyerek yaptığına kendini inandırmaktan, yani *itaat etme*nin yerine *kendini adama*yı koymaktan başka bir yol kalmaz. Ve hattâ, nasıl çocuklar oynarken, kendilerine ceza olarak verilseydi bellerini bükecek fiziksel acılara gülerek katlanırlar, benzer şekilde insan da bazen kendisine dayatılandan fazlasını yapmaya çalışacak ve aynı zamanda daha az ıstırap çekecektir. İşte bu dolambaçlı yolla kölelik ruhu alçaltır: aslında bu kendini adama bir yalana dayanır, çünkü sebepleri deneyin sınamasını kaldıramaz. (Bu açıdan, Protestanlık kendini kurban etmeye ve adamaya dayanırken, Katolik itaat ilkesinin özgürleştirici olarak görülmesi gerekir.) Tek kurtuluş, katlanılamayan baskı fikrini, kendini adama yanılsamasıyla değil de zorunluluk kavramıyla değiştirmekten geçer.

Aksine, başkaldırı, eğer doğrudan kesin ve etkin eylemlerden geçmiyorsa, bundan kaynaklanan kökten güçsüzlük duygusuyla oluşan alçalma nedeniyle her zaman zıddına dönüşür. Diğer bir ifadeyle, ezenin en temel dayanağı tam da ezilenin güçsüz başkaldırısında bulunmaktadır.

Bu anlamda Napoléon'un acemi erinin romanı yazılabilir.

Ve kendini adama yalanı aynı zamanda efendiyi de aldatır...

İktidardaki insanları her zaman tehlikeli *şeyler* olarak görmeliyiz. Kendimizi küçültmeden olabildiğince bundan kendimizi korumalıyız. Ve korkaklık nedeniyle bir gün onların gücü karşısında boyun eğmek zorunda kalırsak, insanlar tarafından değil de şeylerin doğası tarafından yenilgiye uğratıldığımızı düşünmeliyiz. İnsan kendini zindanda zincire vurulmuş bulabilir, ama aynı şekilde kör veya kötürüm de olabilir. Bunlar arasında hiçbir fark yoktur.

İtaat etmeye zorlanma karşısında saygınlığını korumanın tek yolu: şefi bir *şey* olarak görmek. Her insan zorunluluğun kölesidir ama bilinçli köle çok daha üstündür.

Toplumsal sorun. Toplumsal yaşamı nefes alınabilir kılmak için doğaüstünün zorunlu payını en aza indirgemek. Bu payı arttırmaya yönelen her şey kötüdür (bu, Tanrı'yı ayartmak demektir).

Mutsuzluğu olabildiğince toplumsal yaşamdan silmek gerekir, çünkü mutsuzluk yalnızca lütfa hizmet eder ve toplum bir seçilmişler topluluğu değildir. Seçilmişler için her zaman yeteri kadar mutsuzluk olacaktır.

KOCA HAYVAN[1]

Koca hayvan putlaştırılacak tek nesnedir, Tanrı'nın yerine geçen tek şeydir, benden sonsuzca uzak olan ve ben olan bir nesnenin tek taklididir.

Bencil olunabilseydi, çok hoş olurdu. Bu, dinginlik olurdu. Ama bunu yapmak tam anlamıyla olanaksızdır.

Ne kendimi amaç edinmem mümkündür ve dolayısıyla ne de benzerimi amaç edinmem. Ne de maddi bir şeyi amaç edinebilirim, çünkü madde amaçsallığa insanlardan daha az elverişlidir.

Bu dünyada tek bir şey amaç edinilebilir, çünkü o insan varlığı karşısında bir tür aşkınlığa sahiptir: bu, kolektiftir. Kolektif, her putlaştırmanın nesnesidir, çünkü bizi yeryüzüne zincirleyen odur. Cimrilik: altın toplumsaldır. Tutku: iktidar toplum-

[1] Bu mitin kökeni için bkz. Platon, *Devlet*, VI. kitap, 493b– "Koca hayvan"a tapmak, hakikatin ve iyiliğin peşinde şahsen koşmak yerine, kalabalığın önyargılarına ve reflekslerine uygun olarak düşünmek ve hareket etmektir. (Thibon'un notu.)

saldır. Bilim ve sanat da öyledir. Ya aşk? Aşk az çok bir istisna oluşturur; işte bu nedenle Tanrı'ya cimrilik veya tutkuyla değil de aşkla gidilebilir. Gene de aşkta toplumsallık eksik değildir (prenslerin, ünlü insanların, saygınlığı olan herkesin uyandırdığı tutkular...).

Aynı şekilde adlandırılan ama birbirlerinden kökten farklı iki iyilik vardır: kötülüğün zıttı olan iyilik ve mutlak olan iyilik. Mutlağın zıttı yoktur. Görece mutlağın zıttı değildir; görece mutlaktan yer değiştiremez bir ilişkiyle türer. İstediğimiz şey, mutlak iyiliktir. Ulaşabildiğimiz şey, kötülükle bağlantılı olan iyiliktir. Evin hanımı yerine hizmetçiyi sevmeye hazırlanan Prens gibi, biz de bu iyiliğe yanlışlıkla kapılıyoruz. Yanlışlığa neden olan kıyafetlerdir. Görece olanın üzerine mutlağın rengini çalan toplumsaldır. Çare, ilişki fikrinin içindedir. İlişki toplumsaldan şiddetli biçimde çıkar. İlişki bireyin tekelindedir. Toplum mağaradır, çıkış yalnızlıktır.

İlişki yalnız ruha aittir. Hiçbir güruh ilişkiyi tasavvur edemez. Bu, ... bakımından, ... ölçüsünde iyi ya da kötüdür. Böyle bir şey güruhun dışında kalır. Bir güruh toplama yapamaz.

Toplumsal yaşamın üzerinde olan kişi istediği zaman bu yaşama girer, altında olan kişi bunu yapamaz. Bu durum her şey için aynıdır. En iyi ve en az iyi arasındaki yeri değiştirilemeyen ilişki.

Bitkisel ve toplumsal, iyiliğin girmediği iki alandır.

İsa toplumsal olana değil bitkisel olana kefaret etmiştir. Dünya/Herkes için dua etmemiştir.

Toplumsal, indirgenemez bir şekilde bu dünyanın prensinin alanıdır. Toplumsal karşısında kötülüğü sınırlamaya çalışmaktan başka bir görev yoktur (Richelieu: devletlerin kurtuluşu ancak bu dünyadadır).

Kilise gibi tanrısal bir iddiası olan bir toplum belki de onu kirleten kötülükten çok iyiliğin taklidiyle daha tehlikelidir.

Toplumsalın üzerindeki tanrısal bir etiket: her serbestiyi kapsayan esritici bir karışım. Kılık değiştirmiş şeytan.

Bilinç toplumsal tarafından kötüye kullanılmıştır. Ek (hayalî) enerji büyük oranda toplumsala asılıdır. Onu oradan ayırmak gerekir. Bu, en zor ayırmadır.

Toplumsal mekanizma üzerine derin tefekkür bu bakımdan birinci derecede önemli bir arınmadır.

Toplumsalı temaşa etmek dünyadan elini eteğini çekmek kadar iyi bir yoldur. İşte bu nedenle, bu kadar uzun süre politikaya yakın olmakla hata etmedim.

Ancak aşkına, doğaüstüne, gerçek tinsele girişle insan toplumsaldan üstün hale gelir. O zaman kadar insan ne yaparsa yapsın toplumsal, insana aşkındır.

Doğaüstü olmayan düzlemde, toplum sanki bir duvar gibi kötülükten (kötülüğün bazı biçimlerinden) ayıran şeydir; bir suçlular veya kötüler topluluğu birkaç kişiden de oluşsa, bu duvarı yok eder.

Ama böyle bir topluma girmeye iten nedir? Ya zorunluluk, ya hafiflik ya da çoğu zaman ikisinin karışımı; bağlandığımıza inamayız, çünkü doğaüstünün dışında, yalnızca toplumun kötülüklerin veya suçların en korkunç biçimlerine doğal olarak geçmeyi engellediği bilinmiyor. Başka biri haline gelineceği bilinmiyor, çünkü dıştan değiştirilebilir olanın alanının kendi içinde nereye kadar gittiği bilinmiyor. Her zaman bilinmeden bağlanılıyor.

Roma, yalnızca kendine tapan, tanrıtanımaz, materyalist büyük bir hayvandır, İsrail ise dindar büyük bir hayvandır. İkisi de sevilesi değildir. Koca hayvan her zaman iticidir.

Yalnızca yerçekiminin egemen olduğu bir toplum yaşayabilir mi veya bir parça doğaüstü yaşamsal bir zorunluluk mu?

Roma'da belki yalnızca yerçekimi egemendir.

Yahudilerde de belki aynı durum vardır. Tanrıları çok ağırdı.

Belki de hiç mistiği olmayan tek antik halk Romalılardır. Hangi gizemli yolla? İsrail gibi kaçaklardan meydana gelen yapay bir site.

Platon'un koca hayvanı. –Doğru olduğu sürece Marksizm bütünüyle Platon'un koca hayvan üzerine yazdığı sayfada bulunmaktadır ve bu sayfada bu teorinin çürütülmesi de vardır.

Toplumsalın gücü. Birçok insan arasındaki anlaşma bir gerçeklik hissi içerir. Aynı zamanda bir ödev duygusu da içerir. Bu anlaşmadan sapma bir günah gibi görünür. Buradan, *bütün* dönüşlerin mümkün olduğu ortaya çıkar. Bir uygunluk durumu lütfun bir taklididir.

Toplumsalın gücünden ileri gelen eşsiz bir gizemle, meslek, ortalama insanlara, o meslekle ilgili konular için, yaşamın bütün durumlarına yayılsalardı o insanları kahraman veya aziz yapacak erdemler verir.

Ama toplumsalın gücü bu erdemlerin doğal olmasını sağlar. Bu erdemler aynı zamanda ödünlemelere gereksinim duyarlar.

Ferisiler: "Gerçekten, diyorum size, ücretlerini aldılar." Bunun tersine, İsa aşarcılar ve fahişeler için şöyle konuşabilirdi: gerçekten, diyorum size, onlar cezalarını –toplumun ayıplaması– gördüler. Cezalarını gördükleri ölçüde, gizli olan Baba onları cezalandırmaz. Buna karşın, toplumsal kınamanın eşlik etmediği günahlar ise gizli olan Baba tarafından uygun cezaya çarptırılırlar. Böylece toplumsal kınama yazgının bir lütfu olmaktadır. Ama bu kınama, bu kınamanın baskısıyla, serbest oldukları garip bir toplumsal ortamı yaratanlar için kötülüğe dönüşmektedir. Suçluların, eşcinsellerin vb. topluluğu.

Sahte Tanrı'ya (hangi biçim altında olursa olsun toplumsal hayvana) yapılan hizmet dehşeti yok ederek kötülüğü saflaştırır. Hizmet edilene, hizmetteki eksiklikler dışında hiçbir şey kötü görünmez. Ama gerçek Tanrı'ya hizmet kötülükten duyulan dehşetin varlığını sürdürmesini sağlar ve hattâ daha yoğun hale getirir. Dehşet duygusu veren bu kötülük, aynı zamanda Tanrı'nın istencinden gelen bir şey olarak sevilir.

Bugün rakiplerinden birinin iyilik tarafında olduğunu zannedenler aynı zamanda onun zafere ulaşacağına inanırlar.[1]

Olduğu haliyle sevilen ve olayların yakındaki gidişatı tarafından mahkûm edilen bir iyiliğe bakmak katlanılamaz bir ıstıraptır.

Artık varolmayan şeyin iyilik olabileceği fikri üzücüdür ve bu nedenle kafadan atılır. Bu, koca hayvana boyun eğmedir.

Komünistlerin ruhsal gücü, yalnızca iyi olduğunu zannettikleri şeye değil de aynı zamanda yakında kaçınılmaz olarak meydana geleceğine inandıkları şeye doğru gitmelerinden kaynaklanır. Böylece onlar, aziz olmadıkları halde yalnızca bir azizin adalet uğruna katlanabileceği tehlikelere ve ıstıraplara katlanabilirler.

Bazı bakımlardan komünistlerin ruhsal durumu ilk Hıristiyanların ruhsal durumuna çok benzer.

Bu eskatolojik propaganda, ilk dönemin zulümlerini çok iyi açıklamaktadır.

"Çok az şey verilen kişi az sever." Burada, toplumsal erdemin kendisinde büyük bir yer tuttuğu kişi söz konusudur. Lütuf kendine çok az serbest alan bulabilir. Koca hayvana itaat iyiliğe benzer, işte bu toplumsal erdemdir.

Koca hayvana itaat ederek erdemli olan bir insan ferisidir.

Merhamet, bütün ülkelerde, bireylerin tinsel gelişim koşulu olan her şeyi, yani bir taraftan kötü bile olsa karışıklıktan daha

[1] Bu satırlar 1942 yılında yazılmıştı. (Thibon'un notu.)

az kötü olan toplumsal düzeni, diğer taraftan dili, törenleri, âdetleri, güzele katkıda bulunan her şeyi, bir ülkenin yaşamını içine alan bütün şiiri sevebilir ve sevmelidir.

Ama böyle bir ulus doğaüstü aşkın konusu olamaz. Onun ruhu yoktur. Bu ulus büyük bir hayvandır.

Ve buna rağmen bir site...

Ama bu toplumsal değildir: bu, artık yalnızca soluduğumuz havanın bilincinde olduğumuz insani bir çevredir. Doğayla, geçmişle, gelenekle temas.

Kökleşme toplumsaldan farklı bir şeydir.

Vatanseverlik. Merhametten başka bir sevgi olmamalıdır. Bir ulus merhamet konusu olamaz. Ama bir ülke, ebedi geleneklerin taşıyıcısı olarak merhametin konusu olabilir. Bütün ülkeler de olabilir.

İSRAİL

Hıristiyanlık totaliter, fetihçi ve imha edici hale gelmiştir çünkü dünyada Tanrı'nın yokluğu ve eylemsizliği kavramını geliştirmemiştir. İsa'ya olduğu kadar Yehova'ya bağlanmıştır; Lütfu Eski Ahit'in tarzında ele almıştır: yalnızca İsrail Roma'ya direnebilirdi çünkü ona benziyordu ve doğmakta olan Hıristiyanlık böylece İmparatorluğun resmî dini olmadan önce Roma'nın kirini taşıyordu. Roma'nın yaptığı kötülük hiçbir zaman gerçekten onarılamamıştır.

Tanrı Musa'ya, Yeşu'ya, Mısır'ın ruhun ebedi kurtuluşuna yöneldiği bir dönemde tamamen geçici vaatlerde bulunmuştur. Mısır vahyini reddeden Yahudiler hak ettikleri Tanrı'ya kavuştular: sürgüne kadar kimsenin ruhuna konuşmayan tensel ve kolektif bir Tanrı... Eski Ahit metinlerindeki kişiler içinde, yalnıza Habil, Hanok, Nuh, Melchizedek, Job, Daniel temizdir. Katliamlarla yok ettikleri uygarlıkların düzen verdiği ve kendilerinin hiçbir emeklerinin olmadığı cennet mekân toprakların fatihleri olan kaçak kölelerden meydana gelmiş bir ulusun iyi olan çok büyük bir şey yapmamış olması şaşırtıcı değildir.

Bu ulusla alakalı olarak "Eğitici Tanrı"dan söz etmek gaddar bir alaydır.

Temelinde ve bizzat ilhamında bu korkunç yalanla kirlenmiş bir uygarlıkta –bizim uygarlığımızda– bu kadar kötülüğün olmasında şaşırtıcı hiçbir yan yoktur. İsrail'in lanetlenmesi Hıristiyanlığın üzerine çökmüştür. Gaddarlıklar, Engizisyon, sapkın mezheplilerin ve inançsızların katledilmesi, İsrail'di. Kapitalizm, İsrail'di, özellikle de onun en korkunç düşmanları bakımından.

İnsan ile Tanrı arasında *kişisel* temas ancak Aracı'nın kişiliği yoluyla var olabilir. Aracı'nın dışında, Tanrı'nın insan için mevcudiyeti ancak kolektif, ulusal olabilir. İsrail aynı zamanda hem ulusal Tanrı'yı seçmiş hem de Aracı'yı reddetmiştir; belki zaman zaman gerçek tektanrıcılığa yönelmiştir ama her zaman kabile Tanrısı'na geri düşmüştür ve düşmemek elinden gelmemiştir.

Doğaüstüyle teması olan insan özü itibarıyla kraldır, çünkü sonsuz küçüklüğüyle, toplumsal düzeni aşan bir toplumdaki mevcudiyettir.

Ama toplumsal hiyerarşide işgal ettiği yer tamamen önemsizdir.

Toplumsal düzen içinde büyük olana gelince, yalnızca koca hayvanın enerjisinin büyük bir bölümüne gem vuran kişi büyük olabilir. Ama doğaüstünde payı olamaz.

Musa, Yuşa, toplumsal enerjiye gem vuran kişilerin doğaüstü payı budur.

İsrail doğaüstü toplumsal yaşam girişimiydi. Bu tür bir şeyi ondan daha iyi başaran başka ülke yoktu muhtemelen. Yeniden başlamak gereksiz. Sonuç, koca hayvanın nasıl bir tanrısal esine kadir olabileceğini gösteriyor.

İşaya saf ışığı getiren ilk kişidir.

İsrail Roma'ya direnmiştir, çünkü Tanrısı gayricismani olduğu halde, imparator düzeyinde zamansal bir egemendi ve Hıristiyanlık bu sayede doğabilmiştir. İsrail'in dini kırılgan olacak kadar yüce değildi ve bu sağlamlık sayesinde en yüksek olana inancı koruyabilmiştir.[1]

İsa'nın ıstırabının mümkün olması için İsrail'in Tanrı'nın insanda vücut bulmasını (Enkarnasyonu) bilmemesi zorunluydu. Roma'nın da (belki de bunu bilmeyen yalnızca bu iki halktı). Ama buna rağmen İsrail'in Tanrı'da bir payı olması gerekiyordu. Tinsellik ve doğaüstü olmaksızın mümkün en büyük pay. Münhasıran kolektif olan bir din. Bu bilgisizlik ve bu karanlık sebebiyle İsrail seçilen halk oldu. Böylece İşaya'nın sözünü anlayabiliriz: "Sözlerimi anlamamaları için kalplerini katılaştırdım."

İşte bu sebeple İsrail'de her şey günahla lekelenmiştir, insanda vücut bulan tanrısallığa katılmaksızın saf olan hiçbir şey olmadığı için ve böylece bir katılımın yokluğu açık olsun diye.

Büyük leke Yakup'un melekle savaşımı değil midir: "Ebedi olan... yaptığı işlere göre Yakup'a hakkını verecektir. Anne karnından itibaren kardeşinin yerine geçti ve iktidarı sırasında bir tanrıyı yendi. Bir melekle savaştı ve ona üstün geldi ve bu melek ağladı ve af diledi..."

Bir tanrıyla savaşırken yenilmemiş olmak en büyük bahtsızlık değil midir?

İsrail. İbrahim'den itibaren (bazı peygamberler hariç olmak üzere) her şey kirli ve korkunçtu. Sanki her şey tam olarak şunu demek istiyordu: Dikkat! burada kötülük vardır!

---

[1] Burada Simone Weil'in yaptığı gibi, İsrail tarihinde bir taraftan saf mistik parıltıların olduğunu (İşaya vb.) ve diğer taraftan doğmakta olan Hıristiyanlığın Yahudi "kabuğu"yla korunduğunu kabul etmek, çoktan İsrail'in tanrısal misyonunu meşru kılmak demektir.

Kör olmak için seçilen, İsa'nın celladı olmak için seçilen halk.

Köklerini yitirmiş bir avuç Yahudi, tüm yerkürenin köksüzleşmesine neden oldu. Hıristiyanlıktaki payları, Hıristiyanlığı geçmişine göre kökünden kopmuş bir şey haline getirdi. Rönesans'ın yeniden kök salma girişimi başarısızlığa uğradı çünkü Hıristiyanlık karşıtı bir eğilimi taşıyordu. "Aydınlanma" girişimi, 1789, laiklik vb. gelişim yalanı yoluyla köksüzleşmeyi daha da artırdı. Ve köksüzleşen Avrupa dünyanın kalan kısmını sömürgeci fetihleriyle köksüzleştirdi. Kapitalizm, totalitarizm, köksüzleştirme içindeki bu gelişmeye bağlıdır; Yahudi karşıtları doğal olarak Yahudi etkisini yaygınlaştırmaktadırlar. Ama bunlar zehirle köksüzleşmeden önce, Doğu'da Asurlular, Batı'da Roma kılıçla köksüzleşmişti.

İlk Hıristiyanlık, insanları İsa'nın mesajlarını algılayabilir hale getirmek amacıyla onları tanrısal pedagoji fikriyle yetiştirerek, gelişme kavramı zehrini üretmiştir. Bu durum, eli kulağında olaylar olarak, ulusların din değiştirmesi ve dünyanın sonu beklentisiyle uyuşmaktadır. Ama ikisi de gerçekleşmediğinden, geçen on yedi asrın sonunda, bu gelişme kavramı Hıristiyan vahyinin ötesine genişletildi. Böylece bu kavram Hıristiyanlığa karşı döndü.

Hıristiyanlığın hakikatine karışan diğer zehirler Yahudi kökenlidir. Bu köken özgün biçimde Hıristiyanidir.

Tanrısal pedagoji metaforu, halkların yazgısı içinde kurtuluş için önemli tek şey olan bireysel yazgıyı yok etmektedir.

Hıristiyanlık tarihte bir uyum aramak istemiştir. Bu olgu, Hegel'in ve Marx'ın düşüncesinin kaynağıdır. Yönlendirilmiş süreklilik olarak tarih kavramı Hıristiyanidir.

Bana öyle geliyor ki bu kadar yanlış çok az fikir vardır. Ebediyetin zıddı olan bir şeyde, oluşta uyumu aramak. Zıtların kötü birleşimi.

Hümanizma ve onu takip eden şey Antikçağ'a bir dönüş olmayıp, Hıristiyanlığa sızan zehirlerin bir gelişimidir.

Özgür olan, doğaüstü aşktır. Onu zorlamak isterken, onun yerine doğal bir aşk konmaktadır. Ama bunun tersine, doğaüstü aşk barındırmayan özgürlük, 1789'un özgürlüğü tamamen boştur ve hiç gerçekleşme olasılığı olmayan basit bir soyutlamadır.

TOPLUMSAL AHENK

Bir düzenden daha yüksek, dolayısıyla sonsuzca yukarıda olan başka bir düzen, ilki içinde ancak sonsuzca küçük bir şekilde temsil edilebilir. Bir hardal tanesi, an, ebediyetin imgesi vb.

Daireyle doğru çizgi arasındaki temas noktası (teğet). Bu, yüksek düzenin aşağı düzen içinde sonsuzca küçük bir biçimle bulunuşudur.

İsa, insanlıkla Tanrı arasındaki teğet noktasıdır.

Ölçülülük, saf iyiliğin sonsuz küçük karakteri...

Denge, bir düzenin diğer bir düzene boyun eğmesidir, ilkine aşkın olan ve ilki içinde sonsuzca küçük biçimde var olan düzendir.

Böylece gerçek bir krallık mükemmel site olacaktır.

Toplumdaki her kişi, topluma aşkın olan ve sonsuzca daha büyük olan düzeni temsil eden sonsuz küçüktür.

Yurttaşın site için, kölenin efendisi için duyduğu sevginin doğaüstü olması gerekirdi.

Yalnızca denge gücü yok edebilir, hükümsüz kılabilir. Toplumsal düzen ancak güçlerin bir dengesi olabilir.

Lütfa mazhar olmayan bir insanın adil olması beklenemeyeceğine göre, bir toplum öyle düzenlenmelidir ki adaletsizlikler daimi bir salınım halinde birbirlerini cezalandırsınlar.

Yalnızca denge gücü ortadan kaldırabilir.

Toplumun dengesini ne şekilde kaybettiği bilinirse, terazinin çok hafif olan kefesine ağırlık eklemek için yapılması gereken de bilinir. Ağırlık kötü de olsa, onu bu niyetle kullanırsak, belki de kendimizi kirletmemiş oluruz. Ama dengeye dair bir anlayış oluşturmuş ve "galiplerin tarafından firar eden" adalet gibi saf değiştirmeye her zaman hazır olmak gerekir.

Gorgias'ın geometri üzerine ünlü parçasının anlamı. Şeylerin yapısında hiçbir sınırsız gelişme mümkün değildir; dünya bütünüyle ölçüye ve dengeye dayanır ve aynı şey site için de geçerlidir. Her tutku ölçüsüzlüktür, saçmalıktır.

Tutkunun bütünüyle unuttuğu şey, ilişki kavramıdır.

γεωμετρίας γὰρ ἀμελείς.

İhtiraslı kişinin tümden unuttuğu şey, ilişki mefhumudur.

Gücümün beni zincirlediği aptal halk,
Yazık! Bizzat gururum senin kollarına ihtiyaç duyuyor.

Feodal bağlantı, itaati insanla insan arasındaki bir mesele haline getirerek, koca hayvanın payını çok azaltır.

Yasa daha da iyisini yapar.

Ya yasaya ya da bir insana itaat etmek gerekir. Bu, neredeyse manastıra özgü bir düzendir. Siteyi bu örnek üzerine kurmak gerekir.

Koca hayvandan alınmış bir haşmetle değil de, yalnızca yeminin getirdiği haşmetle donanmış olsa da çıplak bir insana, bir efendiye itaat etmek.

Nizama sahip toplum öyle bir toplumdur ki burada devletin, şöyle bir idareyle karşılaştırılabilecek negatif bir eylemi olacaktır: bir dengesizlik başladı mı bunu gidermek için uygun zamanda hafif bir bastırma.

Platon'un *Devlet Adamı*'nın anlamı şudur: iktidar yenenlerden ve yenilenlerden oluşan toplumsal bir ortam tarafından icra edilmelidir. Ama böyle bir şey, yenenlerin barbar olması dışında doğaya aykırıdır. Bu bakımdan, barbarların uygarlara karşı zaferi, yıkıcı olmadığı zaman, uygarların barbarlar karşısındaki zaferinden daha verimlidir.

Gücü ve uygarlığı aynı tarafa koyan teknik, bu yenilenmeleri imkânsız hale getirir. Teknik lanetlenmiştir.

Bu karışık dönemlerin dışında, güçlülerle zayıflar arasında gücü paylaştırmak ancak doğaüstü bir etmenin devreye girmesiyle mümkündür.

Toplumda doğaüstü olan şey, ikili biçimiyle meşruluktur: yasa ve en yüksek iktidarın tayini. Yasalarla yumuşatılmış bir monarşi belki de *Devlet Adamı*'nda savunulan karışımı gerçekleştirebilir. Ama burada dinsiz meşruluk var olamaz.

Otoritesi meşrulukla aydınlanmamış bir kişiye itaat, bir kâbustur.

Saf meşruluğu –bu, güçten mutlak surette yoksun bir fikirdir– egemen bir şeye dönüştürebilecek tek şey, düşüncedir: bu hep olmuştur, her zaman da olacaktır.

Bu nedenle bir reform her zaman ortaya çıkmalıdır, gerek yozlaşmaya bırakılmış bir geçmişe dönüş olarak, gerekse bir kurumun yeni koşullara uyarlanması olarak; bu uyarlamanın konusu bir değişim değil, tersine değişmez bir ilişkinin devamıdır, örneğin elimizde 12/4 ilişkisi varken 4, 5 olsun, gerçek muhafazakâr 12/5'i isteyen değil de 12'yi 15 yapandır.

Meşru bir otoritenin varlığı, erekliliği toplumsal yaşamın çalışmaları ve eylemleri içine sokar, bu ereklilik (liberalizmin kabul ettiği tek dürtü olan) kendini büyütme susuzluğundan başkadır.

Meşruluk, zamanda sürekliliktir, bir değişmezdir. Meşruluk toplumsal yaşama ereklilik olarak, varolan ve her zaman olmuş ve her zaman olmak zorunda diye görülen bir şeyi verir. İnsanları tam olarak olanı istemeye zorlar.

Meşruluğun kopuşu, köksüzleşme, fetihten ileri gelmediği zaman, meşru otoritenin kötüye kullanımı sonucu bir ülkede meydana geldiği zaman kaçınılmaz olarak saplantılı ilerleme fikrine yol açar, çünkü o zaman ereklilik geleceğe yönelir.

Tanrıtanımaz maddecilik zorunlu olarak devrimcidir, çünkü bu dünyadaki mutlak bir iyiliğe yönelmek için onu geleceğe yerleştirmek gerekir. Bu atılımın tam olması için, gelecekteki mükemmellikle şimdi arasında bir aracıya gereksinim vardır. Bu aracı şeftir: Lenin, vb. Şef yanılmazdır ve tamamen saftır. Kötülük onun içinden geçerken iyilik haline gelir.

Ya böyle olmak, ya Tanrı'yı sevmek ya da kendini günlük yaşamın küçük kötülükleri ve küçük iyilikleriyle ileri geri sallanmaya bırakmak gerekir.

İlerlemeyle aşağı seviye arasındaki bağ (çünkü bir kuşağın ondan öncekinin durduğu andan itibaren izleyebileceği şey zorunlu olarak dıştadır) güçle alçaklık arasındaki yakınlığın bir örneğidir.

Marksistlerin ve bütün 19. yüzyılın büyük yanlışlığı, kendi yolunda dimdik yürürken göklere çıkıldığının zannedilmesiydi.

En âlâ tanrıtanımaz fikir, deneysel ontolojik kanıtın olumsuzlanması olan ilerleme fikridir, çünkü bu fikir vasatın ken-

diliğinden en iyiyi üretebileceği düşüncesini içerir. Oysa bütün modern bilim ilerleme fikrinin yok oluşuna katkıda bulunur. Darwin, Lamarck'ta bulunan içsel gelişim yanılgısını yok etmiştir. Mutasyonlar teorisi yalnızca rastlantı ve ayıklanmayı kabul ediyordu. Enerji yasalarını inceleyen bilim, enerjinin azaldığını ve hiçbir zaman artmadığını ispatsız varsayıyordu ve bu olgu bitkisel ve hayvansal yaşam için bile söz konusudur.

Psikoloji ve sosyoloji ancak enerji kavramının –her tür ilerleme fikriyle uyumsuz olan– benzer bir kullanımıyla bilimsel olacak ve o zaman gerçek imanın ışığıyla yeniden parlayacaklardır.

Yalnızca ebediyet zamandan zarar görmez. Bir sanat yapıtının her zaman beğenilmesi için, bir aşkın, bir dostluğun bütün yaşam boyunca sürmesi için (hattâ belki de bir gün boyunca saf olarak sürmesi için), bir insanlık koşulu anlayışının kaderin çeşitli deneyimleri ve değişimlerinden geçip aynı kalması için –göğün diğer tarafından inen bir esin gerekmektedir.

İspanyol anarşistlerin ideali gibi tamamen imkânsız bir gelecek, mümkün bir geleceğe göre çok daha az alçalır ve ebediyetten çok daha az farklıdır. Hattâ, olanaklılık yanılsaması dışında hiç alçalmaz. Gelecek olanaksız olarak tasavvur edilirse, ebediyete götürür.

Mümkün olan hayal gücünün ve dolayısıyla alçalmanın alanıdır. Ya tam olarak var olanı, ya hiç var olamayacak olanı ya da en iyisi ikisini birden istemek gerekir. Olan da olmayan da oluşun dışındadır. Geçmiş, hayal gücü bundan hoşlandığı zaman –bir rastlantı bu geçmişi bütün saflığı içinde ortaya çıkardığı an– ebediyetin rengine bulanmış zamandır. Buradaki gerçeklik duygusu saftır. Saf neşedir. Güzelliktir. Proust.

Şimdiye bağlıyız. Geleceği hayalimizde üretiyoruz. Yalnızca geçmiş, onu yeniden üretmediğimiz zaman, saf gerçekliktir.

Zaman, akıp giderken geçici olanı kullanır ve yok eder. Geçmişte şimdiye göre daha fazla ebediyet vardır. İyi anlaşılmış tarihin değeri, Proust'taki anının değerine benzer. Böylece geçmiş bize, bizden daha iyi olan ve gerçek olan ve bizi yukarı doğru çekebilen bir şey sunar, ki bu sonuncusunu gelecek hiçbir zaman yapamaz.

Geçmiş: gerçek bir şeydir ama mutlak surette erimimiz dışındadır, ona doğru bir adım atamayız, kendimizi sadece ona doğru yönlendirebiliriz ki ondan bize südur etsin.

Bunun için mi olduğu haliyle hatırada neşe ve güzellik var?

Bütün yerküreyi kirletmiş ve boşaltmış olan bizlere yeniden doğuş nereden gelecek?

Eğer geçmişi seversek, yalnızca ondan gelir.

Zıtlıklar. Bugün, totalitarizme susuzluk duyuluyor ve ondan tiksiniliyor ve neredeyse herkes bir tür totalitarizmi severken bir diğerinden nefret ediyor.

Sevilen şeyle nefret edilen şey arasında her zaman özdeşlik var mıdır? Nefret edilen şeyi hep başka bir biçim altında sevme ya da sevilen şeyden başka bir biçim altında nefret etme gereksinimi mi duyuyoruz?

Devrimin değişmez yanılgısı şundan ibarettir: gücün kurbanları, ortaya çıkan şiddetten sorumlu olmadıklarından, güç ellerine geçerse onu doğru kullanacaklardır. Ama azizliğe çok yakın olan ruhlar hariç kurbanlar cellatlar gibi güçle kirlenmiştir. Kılıcın kulbundaki kötülük kılıcın ucuna geçmiştir. Bu şekilde iktidara getirilen ve değişimle coşan kurbanlar, aynı öl-

çüde veya daha fazla kötülük yapmakta ve kısa zamanda eski hallerine düşmektedirler.

Sosyalizm, iyiliği yenilenlere ve ırkçılığı yenenlere isnat etmekten ibarettir. Ama sosyalizmin devrimci kanadı, aşağı kesimde doğmalarına rağmen doğaları ve eğilimleri itibarıyla galip olan kişilerden yararlanır ve böylece aynı ahlâka varır.

Modern totalitarizmin 12. yüzyıl Katolik totalitarizmiyle olan ilişkisi, laik ve mason zihniyetin Rönesans'ın hümanizmasıyla olan ilişkisi gibidir. İnsanlık her çalkantıda alçalmaktadır. Bu nereye kadar gidecek?

Uygarlığımızın yıkılışından sonra, şu iki şeyden biri olacaktır: ya bütün uygarlığımız antik uygarlıklar gibi yıkılacak ya da merkezsizleşmiş bir dünyaya uyum sağlayacaktır.

Merkezîleşmeyi ortadan kaldırmak değil de (çünkü merkezîleşme felakete kadar otomatik olarak çığ gibi büyümektedir) geleceği hazırlamak bize bağlı.

Çağımız içsel hiyerarşiyi yok etmiştir. Bunun kaba bir imgesi olan toplumsal hiyerarşinin varlığını devam ettirmesine nasıl izin verecektir?

Her şeyin yitirildiği bu çağdan daha iyi bir çağda doğamazdın.

ÇALIŞMANIN MİSTİSİZMİ

İnsanlık durumunun sırrı, insan ile onu eylemsizlikte sonsuzca aşan çevresindeki doğa güçleri arasında denge olmayışıdır; yalnızca, insanın çalışmada kendi yaşamını yeniden yaratmasını sağlayan eylemde denge vardır.

İnsanın büyüklüğü, her zaman yaşamını yeniden yaratmasıdır. Ona verileni yeniden yaratmaktır. Maruz kaldığı şeyin ta kendisini oluşturmaktır. İnsan çalışmayla kendi doğal varlığını üretir. Bilimle simgeler aracılığıyla evreni yeniden yaratır. Sanatla, bedeniyle ruhu arasındaki bağlantıyı yeniden yaratır (bkz. Eupalinos'un Söylevi). Bu üç şeyden her birinin, kendi içinde ve diğer ikisinden bağımsız ele alındığında, verimsiz, boş ve faydasız olduğunu saptamak. Üçünün birliği: işçi kültürü (bunu her zaman bekleyebilirsin)...

Platon'un kendisi bile sadece bir öncüdür. Yunanlılar çalışmayı değil, sanatı ve sporu biliyorlardı. Kölenin efendiyi *üretmesi* anlamında efendi kölenin kölesidir.

İki görev:

Makineyi bireyselleştirmek.

Bilimi bireyselleştirmek (popülerleştirme, mesleklerin temellerine ilişkin Sokrates tarzı halka özgü bir üniversite).

El emeği. Neden çalışma nefretinin/bıkkınlığının kullanımı üzerine yazmış mistik bir işçi veya köylü hiçbir zaman var olmamıştır? Ruh, çoğunlukla orada bekleyen ve tehdit eden bu nefretten kaçar ve bunu bitkisel bir tepkiyle kendinden gizlemeye çalışır. Bunu kendine itiraf etmekte ölüm tehlikesi vardır. Halk ortamlarına özgü yalanın kaynağı budur. (Her düzeye özgü bir yalan vardır.)

Bu nefret zamanın yüküdür. Buna teslim olmadan kendine itiraf etmek insanı yükseltir.

Bütün biçimleriyle bıkkınlık, yükseğe çıkmak için insana merdiven olarak verilecek en değerli sefaletlerden biridir. Bu lütufta benim de büyük bir payım var.

Her bıkkınlığı, kendinden bıkkınlığa dönüştürmek...

Monotonluk, en güzel veya en acımasız şeydir. Eğer ebediyetin bir yansımasıysa monotonluk en güzel olandır. Eğer hiç değişmeyen bir sürekliliğin işaretiyse, en acımasız olan. Aşılan zaman veya körelen zaman.

Daire güzel monotonluğun simgesidir, sarkaçın salınımı acımasız monotonluğun simgesidir.

Çalışmanın tinselliği. Çalışma en tüketici şekilde, top gibi geri seken ereksellik olgusunu deneyimletir bize; yemek için çalışmak, çalışmak için yemek... İkisinden birine bir erek olarak bakılırsa veya ikisi ayrı ayrı alınırsa kayboluruz. Döngü hakikati içerir.

Kafesinde dönüp duran bir sincap ve gökkürenin çizdiği rota. En uç sefalet ve en uç büyüklük.

İnsan kendisini çember kafeste dönüp duran bir sincap gibi gördüğü zaman, kendisine yalan söylemiyorsa kurtuluşa yakındır.

El emeğinin verdiği büyük acı, sırf var olmak için uzun saatler boyu çaba göstermeye zorlanmış olmaktır.

Köle, kendisine, yorgunluklarının amacı olarak, yalın varoluş dışında hiçbir nimetin sunulmadığı kişidir.

Bu durumda, ya kopmak ya da bitkisel düzeye düşmek zorundadır.

Dünyevi hiçbir ereklilik işçileri Tanrı'dan ayıramaz. Yalnız onlar bu konumdadır. Diğer bütün koşullar, insan ile saf iyilik arasında perde oluşturan özel amaçlara yol açar. İşçiler için hiçbir perde yoktur. Onların kurtulmaları gereken hiçbir fazlalıkları yoktur.

Bir nimet için değil de, olduğu haliyle varlığını korumak için zorunlulukla çaba göstermek –çekilmek değil de itilmek– her zaman köleliktir.

Bu anlamda, el emekçilerinin köleliği azaltılamaz.

Amaçsız çaba.

Eğer bu amaçsız amaçlılıksa korkunçtur –veya her şeyden daha güzeldir. Yalnızca güzellik olandan tatmin duymayı sağlar.

İşçilerin ekmekten çok şiire gereksinimleri vardır. Yaşamlarının bir şiir olması gereksinimi. Bir ebediyet ışığına gereksinim.

Yalnızca din bu şiirin kaynağı olabilir.

Halkın afyonu din değil, devrimdir.

Bu şiirden yoksun olmak moral çöküntüsünün bütün biçimlerini açıklar.

Kölelik, şiirsiz, dinsiz ve ebediyet ışığından yoksun çalışmadır.

Ebedi ışık, bir yaşama ve çalışma nedeni değil de, bu nedeni araştırmaktan kurtaran bir doluluk versin.

Bu eksik olunca, sadece zorlama ve kazanç uyarıcı olur. Zorlama, halkın baskı altında tutulmasını gerektirir. Kazanç ise halkın çürümesini.

El işi. Bedene katılan zaman. Çalışma yoluyla insan İsa'nın aşai rabbani ekmeği yoluyla cisimleştiği gibi maddileşir. Çalışma âdeta bir ölümdür.

Ölümden geçmek gerekir. Öldürülmek, dünyanın yerçekimine dayanmak gerekir. Evren insanın böğürlerini ezdiğinde canının yanmasında şaşılacak ne var?

Eğer bir uyarıcı yoksa, çalışma ölüm gibidir. Eylemin meyvelerinden vazgeçerek hareket etmeli.

Çalışmak –tükenmişsek, madde gibi zamana boyun eğer hale gelmiş olmaktır. Düşünce, ne geçmişe ne de geleceğe tutunmadan bir andan diğerine geçmeye zorlanmadır. İtaat etmek budur.

Yorgunluğa paralel sevinçler. Elle tutulur sevinçler. Yemek, dinlenmek, pazar gününün zevkleri... Ama para değil.

Eğer orada yorgunluk ve yorgunluktan kaynaklanan açlık ve susuzluk yoksa, halkla ilgili hiçbir şiir sahici değildir.

Albert Camus "zamanımızın tek büyük ruhu" olarak selâmlar Simone Weil'i. Birçok sadık Weil okurunun söylediği gibi, zamanın tek büyük yüreği ve saf ışığı... İnsanın sefaletini ve düşkırıklığını Pascal'dan sonra dile getiren belki en derin seslerden biridir Simone Weil. Onda düşüncenin kendisi hiçbir zırha bürünmez, tam anlamıyla duru ve çıplaktır. Yalnızca içsel arınma arzusu taşır. Yüce alçakgönüllülükle dökülür her şey. Weil'deki cümleler ruh için doğaüstüne taşınan bir besindir ve âdeta gnostiklerin 'seçilmiş' yazgısında erir. Bir yönüyle umut kırıcı ve zor bir mesafedir bu. Anlamak ve anlaşılmak için hakiki bir tinselliğe gereksinim vardır. Gene de inayeti dilemek yerçekimi yasasına aykırı bir fiili içermez ve bizi tüm hayali kahramanlıklardan, sözde dindarlıktan ve dünyevi ödüllerden kurtarır. Sonuçta, insan saf ışıktan beslenmeyi bilmiyorsa eğer, tüm yanlışlıklar birbirine denk düşmeyecek midir?

Simone Weil tüm dehasını küçümseyerek yazmıştır. Tanrı, aşk, zaman, hiçlik, ben, bağlılık, boşluk, güç, acı vb. kavramları sıra dışı bir yaşam deneyimiyle açımlar. Her birinde lütfun güzelliğini ama o ölçüde de tehlikeyi ve sürekli düşüşü göstererek...

Yerçekimi ve İnayet, Weil'in düşüncelerini yansıtan en önemli kitabıdır.

ISBN: 978-605-2133-72-9

FELSEFE